

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Disputatio VII. De gratia habituali, necessitate gratiæ, merito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

rit concursum moralem per propositionem doctrinae, & si admisisset adjuvari ipsum velle, nihil inter illum, & Aug. controversia relinqueretur. Ergo opponens se illi August. non admisit moralem solum, sed & physicam causalitatem.

RESPONDETUR. Conced. Totum, referendo tamen hanc causalitatem physicam non in actus vitales, sed in alia principia. Deinde differentia August. in praesenti puncto à Pelagio in duobus fuit: quia mittebat etiam interiori gratiam excitantem, & adjuvantem, eamque supernaturalem, quam non admittebat Pelagius. Hoc autem & nos tenemus. Deinde admisit ad ipsam volitionem & opus bonum auxilium supernaturale. Sed inde non colligitur, quod illud auxilium stet non nisi in physico concursu excitantis gratiae, non autem in concursu Physico ipsius gratiae adjuvantis. Et sic interpretamur cap. 8. 11. 13. 18. Quando autem motio illa dicitur effectrix bonae voluntatis, hoc solum significatur. Quod posito illo actu efficiatur & ponatur bonum opus à voluntate aliunde adjuvata. Enchirid. cap. 32. solum indicat elevationem à Deo proficisci, & sicut ipsa praeparatio non est necesse, ut fiat ab alio actu vitali, sine ipsa adjuvatio.

DICES 3. Actio quae potest commodè adscribi causis secundis, non est immediatè adscribenda Deo.

RESPONDETUR. Esse incommodum, tribuere vim, uni actui vitali, effectivam respectu alius, cum hoc aliàs etiam in natura non detur, essetq; multiplicare miracula; saltemque contrarietatem implicat id fieri; Nam connaturaliter actus non est potentia.

DICES 4. ex Esparza. Gratia Dei non solum regit, sed & agit nos dicitque August. plus est agi, quam regi, non esset autem plus, si causalitati morali gratiae non superadderetur efficientia physica. Unde etiam dicitur gratiam non solum ostendere viam, sed & subministrare vires.

RESPONDETUR. Agi illud, posse optimè tribui non gratiae sumptae pro motibus vitalibus, sed gratiae sumptae pro adiutorio Dei, ab illo immediatè exhibitio, hinc non tribuendo actibus vitalibus causalitatem physicam, totum in negotio salutis debet tribui Deo: quia ille elevat, dat vires agendi, seligit auxilium.

INSTAT Idem. Quia contra Pelagium totus erat Augustinus in ostenda insufficientia naturae, insufficientia autem virium praecipue respicit activitatem physicè efficientem. Et certè si voluntas esset de se sufficiens ad actus deliberatos, esset etiam ad indeliberatos. Quod si dicatur, jam illa inspirationes, & illustrationes non haberent amplius rationem gratiae, quod est Semi-Pelagianismus.

RESPONDETUR. Etiam nostra sententia admittit insufficientiam naturae, sed illam negat juvari ab efficientia physica aliorum actuum, quam ponant actus vitales, sed ab adiutorio Dei, gratiaque cooperante.

DICES 5. In oppositum esse Fulgent. qui docet, Dei esse ut bonum facere velimus, & ut bonum facere valeamus.

RESPONDETUR. Ly valeamus, infert quidem concursum physicum, sed gratiae cooperatoris, non autem ipsius actus vitalis.

DISPUTATIO VII.

De Gratia Habituali, Necessitate Gratae, Merito.

Ut omnes Species gratiae simul explicentur, tractandum erit imprimis de Gratia Habituali, de qua non pauca dicta sunt in materia de Pœnitentia, & locum etiam habent aliqua in materia de Charitate, attingentur propria huius loci.

QUÆSTIO I. DIFFICULTAS I.

De Gratia Habituali.

Post alia Concilia, gratiae habitualis naturam perscrutatus expendit Trident. Ad cuius Doctrinam intelligendam, dicenda deservient.

An detur, & quid sit Gratia Habitualis.

ASSERO I. Certum esse de fide dari Gratiam justificantem.
Pluribus Auctoritatibus id non probo. Suffecerit illa ad Tim. 3. v. 7. *Ut justificati, inquit, gratia*

gratia ipsius, heredes sumus, secundum spem vite eterna.

ASSERO 2. *Certum esse de fide, hanc gratiam esse quid in nobis permanens.* Rationes ab auctoritate petitas plures format Suar. Lib. 6. de Grat. cap. 1. Earum robur non esse demonstrativum ostendit Arriaga d. 43. S. 1. Et certe multæ ex his Auctoritatibus, possunt accipi de adventu Spiritus S. in nos, per adjutorium elevans, & complens nos hinc & nunc ad actiones supernaturales sanctas, quibus suo modo sanctificamur, adjutorium autem tale non est quid permanens. Quamvis etiam appellemur templum Dei, id non probat gratiam, esse aliquid permanens: Nam etiam templa censentur a Deo inhabitari; etiam si nihil permanens in illis reperiatur sicut & illa verba: Et ad eum veniemus, non sunt intelligenda, de aliquo permanenti Trinitatis quæ talis accessu. Multa alia loca tam PP. quam Conciliorum, possunt de solo favore extrinseco: item de auxilio indebito eoque actuali, intelligi: Nam sub initium controversiæ cum Pelagianis, & Semi-Pelagianis, sollicitè loquebantur PP. de solis auxiliis naturæ indebitis, non autem de aliquo permanenti. Bene tamen Affertur.

PROBATUR auctoritate Trident. idque variis locis. Sess. 6. c. 7. describit justificationem, quod non sit sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum; nemo autem dicitur voluntariè suscipere suos actus, sed dona ab alio collata, discurrensque infra Trident. de justitia quæ justificamur, subdit, quæ videlicet: *Ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostræ, & non modo reputamur, sed verè justî nominamur, & sumus, justitiam in nobis accipientes unusquisque secundum suam mensuram, quam Spiritus S. partitur suis prout vult, & secundum propriam cujusque dispositionem, & cooperationem.* Inferius adhuc subdit. *Charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsis inhaeret.* Jam autem quod inhaeret, id quod in nos recipimus, & quod Deus partitur tantam effectum quodammodo cooperationis nostræ, debet esse quid permanens. Unde etiam idem Trident. Sic format Can. 11. de justificatione: *Si quis dixerit hominem justificari, vel solâ imputatione justitiæ Christi, vel solâ peccatorum remissione, exclusâ gratiâ & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum S. diffundatur, atque illis inhaereat, aut etiam gratiam quæ justificamur, esse tantum favorem Dei, anathema sit.* En toties meminit Trident. receptæ in nobis justitiæ, nobis inhaerentis, &c. similia; quæ omnia non significant solos actus nostros, sed aliquid plius.

Sed estne de fide, quod justificemur per qualitatem, vel habitum: Nam licet Trident. agat, quod justificemur per aliquid permanens, potest nomine permanentis intelligi permanentia mora-

lis; ad eum modum, quo dicitur aliquis in peccato manere, diciturque originale inhaerere in non renatis, quamvis ista permanentia, & inhaerentia sit nonnisi moralis.

Circa hujus decisionem variant Auctores. Nam alii cum Scoto, Gabriele, Almains, Vega, etiam ante decisionem Trident. putant hoc fuisse de fide. Alii id putant, nec post Trident. de fide esse. Talis est Sorus, Med. Bann. Joan. Vincent. Canus, Curiel. Martinez, Monterius, Henricus, Tann. Sal. sed Vasq. & Torres loquuntur cum restrictione; nempe quod justificatio, quæ in baptismo, & Pœnitentia recipitur, fiat per habitum.

Esse tamen id de fide, docuit cum aliis Suarez citatus cap. 3. n. 6. Bellar. Urgerique pro hac veritate possunt loca illa Trid. supra allegata, quæ longè simplicius acciperentur ponendo qualitatem permanentem, favetque Catech. jussu Pii V. editus qui sic habet. *Est autem gratia quemadmodum Trident. Synodus ab omnibus credendum pœnâ anathematis propositâ decrevit, non solum per quam peccatorum sit remissio; sed divinus qualitas in anima inherens, qui Catechismus cum propè tempora Tridentini editus fuerit, viventibus iis qui aderant Concilio, bene sciri poterat de mente Concilii.*

ASSERO 3. *Gratiam non rectè definiri quod sit qualitas quedam physica inherens anima, reddensque nos dignos amicitia Dei, & vitâ eternâ.*

RATIO. Quia restat querere quare hoc prædicatum conveniat gratiæ. Nec rectè describitur quod sit qualitas supernaturalis, in esse filii Dei constitutiva. Ratio, quia est repetibilis ulterior conceptus in quem hoc ipsum resolvitur potest, quare scilicet gratia reddat filium Dei adoptivum. Deinde per multos non est de fide gratiam esse qualitatem physicam, non ergo definitio debet restringi ad particulare principium. Hinc commodius describetur gratia, quod sit donum supernaturale stans in participatione naturæ divinæ. Assumitur ly donum pro genere quia omnis gratia est donum; & ut agatur de gratia supernaturali, ly supernaturale ponitur. Differentia autem hujus doni est desumpta ex ada Petri 1. *Per quem maxima, inquit, & pretiosissima nobis promissa donavit, ut per hoc efficiamini divina consortes natura.* Ipsaque filio, resolvable est in participationem prædictam: Ideo enim aliquis est filius: quia participat de natura. Quod ipsum ut explicetur. Sit

DIFFICULTAS II.

Quid sit Gratiam esse consortium naturæ Divinæ.

GRatiam esse participationem naturæ divinæ, dictum in mat. de Pœnit. cujus inibi reddita ratio: quia sicut natura est principium

motus, radix proprietatum, &c. ita & gratia est principium motus supernaturalis, radix, & existivum reliquorum habituum, & hoc quidem sufficit ad defendendum, quomodo gratia competat esse naturam. Sed restat querere, quare illi competat esse participationem, similitudinem, imaginem naturæ, non utcunque, sed naturæ divinæ. *Sic*

Punctum Difficultatis 1.

Quid specialis participatio Naturæ divinæ, per alios?

EXPLICAT I. Lessius lib. 2. de summo Bono, cap. 1. n. 4. & 5. & post illum Petavius tom. 2. lib. 8. c. 4. Gratiam esse specialem participationem naturæ divinæ: quia est vinculum ipsius Divinitatis, quo tota nobis Divinitas communicatur. Cui Divinitati tribuit rationem principalem nostræ justificationis, ad eum modum, quo ab unionem hypostaticam Christus dicitur Filius Dei: Sicut enim ibi unio hypostatica se habet instar vinculi, non formæ principalis: ita & hic gratia justificationis: quia autem restabat querere in quo sit ratio vinculi, itaque de hoc discutitur. Quia scilicet ita secum trahit naturam divinam, eamque nobis præsentem & inhabitantem facit, ita ut etiam si ipsa non esset immensa & ubique, tamen eam nobis intimè præsentem sisteret: quia unio Deitatis per gratiam non est solum per affectum; sed per naturæ communicationem, & inhabitationem spiritus. Hanc sententiam censurat Ripalda, d. ult. n. 127. sed eam à Censura vindicat Rozmer, modò etiam gratia tribuatur ratio perfectæ sanctitatis ad eum modum, quo non contradicit Trid. qui tenet etiam contritionem justificare, & qui præter infusionem gratiæ requirit condonationem divinam extrinsecam. *Cæterum hæc Explicatio*

NON SATISEACIT. Tum quia, sequeretur quòd filiatio adoptiva & naturalis, ejusdem forent dignitatis, quoad formam dignificantem, totaque esset inæqualitas in modo participandi; sicut æqualis est dignitas Dei ipsius & Christi, spectata dignitate secundum formam dignificantem, licet cum inæqualitate orta ex modo participandi: Nam quamvis ponantur plures æquivalenter gradus bonitatis in conjuncta per gratiam Divinitate: quia tamen, quicunque erit gradus, adhuc ille erit Deus, & quid increatum, adhuc secundum rationem formæ, erit æqualitas inter filiationem naturalem, & adoptivam. Hinc esset subiectum illud capax infinitæ sanctitatis, quia esset capax vel unius gradus, qui tamen Deus esset, adeoque capax infinitudinis sanctitatis. Et sicut, quia non est divisibilis ratio personæ, hoc ipso, quia illa unitur humanitati, reddit illam infinitè dignam, ita cum unus ille, ut ita dicam gradus

non sit divisibilis, sitque Deus increatus & infinitus, hoc ipso, quia ille gradus unitur, reddet subiectum infinitè sanctum, consequenter omnes essent æqualiter sancti, quia infinitè sancti. Æqualitas autem hæc non potest asseri: quia nunquam hanc æqualitatem posuerunt PP. quibus standum in taxa entium fide revelatorum. Et sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate; ita nec dignificanda. Tum quia. Et adjungeret nobis gratia, ut supponitur, Deitatem Spiritus S. nos constituentem in ratione filii adoptivi; & non adjungeret. Adjungeret quidem ut supponitur, non adjungeret autem ut probatur: quia unio illa non esset hypostatica: hæc enim facit filium Dei naturalem; non esset etiam unio meræ indistantiæ: quia hæc habetur independentem etiam à gratia, & quæcunque sit, erit nonnisi de linea loci. Non etiam aliqua alia tertia. quæ enim illa? Quomodo ergo adjungeret justificatio Divinitatem. Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. Illa gratia & traheret secum naturam divinam faceretque nobis præsentem, etiam si non esset immensa, & non traheret. Traheret ut supponitur, non traheret autem, quia non est ratio, unde illic hæc tractio oriretur. si non ponatur unio hypostatica: quia ex duplici nonnisi ratione talis tractio haberi potest; vel ex unionem hypostatica, vel ex unionem formati, & informantis, quæ enim tertia esset unio. Neque valet si dicas esse naturam talem gratiæ. Prius enim ostendendum est hoc esse possibile, & postea recurrendum ad hoc principium, quòd hæc sit natura gratiæ. Rursus etiam posita possibilitate talis unionis; & constitueret illa filium Dei, ut supponitur; & non constitueret: quia duplicem possumus illam alligationem cogitare. Inprimis meram localem, & adferentem præter immensitatem novum titulum præsentiae hic, & hæc nihil facit ad constituendum in esse filii Dei, per quid ergò transitur, ut illa alligatio sit Constitutio in esse filii Dei adoptivi: præcipue cum ipsa entitas gratiæ in tantum per se constituit in esse filii Dei; in quantum est illa alligatio. Deinde potest cogitari alligatio constitutiva in esse filii Dei, quæro, ut dixi, per quid ad illam deveniatur, ut non sit mera alligatio localis.

Tum quia. Vel alligatio illa terminatur ad naturam divinam, vel ad naturam Spiritus S. vel ad personalitatem præcisè Spiritus S. non ad naturam divinam; quia sic sanctificatio illa, & constitutio in ratione filii, non minus tribueretur Spiritui S. quam toti Trinitati. Sicut si unio substantialis per impossibile terminaretur ad naturam divinam omnes tres Personæ æquè unirentur; & tamen constitutionem in esse filii adoptivi tribuit Petavius Spiritui S. Quod si alligatio illa est ad naturam Spiritus S. seu ad naturam, prout simul terminatam ad naturam & per-

& personam illius, tunc deberet esse æquæ primo terminata ad utramque virtualitatem; vel dari duplex alligatio, duplexque gratia: quomodo enim aliter utramque virtualitatem alligaret. Non potest autem dici primum. Quia secundum dicta, si æquæ immediatè terminaretur ad naturam divinam; tota jam Trinitas sanctificaret. Secundum etiam dici non potest; quia multiplicat entia sine necessitate. Non etiam terminaretur illa alligatio præcisè ad personam Spiritus S. quia poneretur similis difficultas in illa, qualis in unione hypostatica, quomodo scilicet, alliget immediatè personam, & non alliget immediatè naturam illi identificatam. Quæ mysteria non sunt ponenda, nisi id requiratur ad salvandum articulum fidei. Quando autem PP. expressè habent, quod non per aliquod donum; sed per se ipsum nos Spiritus S. sanctificet, hoc solum intenderunt. Quod scilicet nomine Spiritus S. non veniat donum quod ponebant hæretici; ut excluderent personam Spiritus Sancti. Sed significant dari Spiritum S. personamque ejus concurrere ad nostram sanctificationem, cum Catholici sanctificationem Spiritui Sancto appropriemus.

EXPLICAT 2. Suarez Lib. 7. de Grat. cap. 1. à n. 26. & post illum Bertoldus de Grat. n. 89. Ideo gratiam esse participationem naturæ divinæ: quia est in gratia, convenientia formalis cum natura divina prout ab attributis distincta. Porro natura divina stat in formalitate intellectivitat, quam participat gratia: quia illi tanquam principio visio intuitiva Dei connaturaliter debetur. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Lumen gloriæ non est gratia justificans, & tamen habet convenientiam formalem cum natura divina in formalitate intellectivitat: elevat enim intellectum, & unà cum illo comproducit, idque connaturaliter intellectionem. Nec obest quod ipsum Lumen gloriæ debeat gratiæ. Quia in sententia distinguente realiter potentias ab anima, nemo arguit intellectum non esse intellectum: quia exigitur ab anima. Ergo nec quisquam ex eo arguet lumen non habere formalem convenientiam cum intellectivitate divina: quia exigitur à gratia: quod si habet formalitatem intellectualitatis, hoc ipso dicit convenientiam cum natura divina; quæ per explicantem, stat formalitatem intellectivitat. Tum quia. Aliud est exigere primum principium intellectualitatis, & aliud esse ipsum de linea intellectualitatis. Sicut aliud est exigere senatorium gradum, & aliud esse ex illo. Ergo quod tantum exigit intellectualitatem, & neque est intellectualitas in actu primo, id est, non est principium influens in intellectionem elicitive, nec est actualis intellectio, illud certè non est de linea intellectualitatis. Gratia autem, nec eli-

cit visionem Dei, nec ipsa est intellectio. Tum quia. Possibilis est gratia æqualis in ratione delictivi peccati præsentis gratiæ; & tamen non exigitiva visionis. Ergo apparet, non esse de ratione gratiæ ut sic istam exigentiam visionis. Tum quia. Convenientia in gradu intellectualitatis constitutiva gratiæ in esse specialis participationis naturæ divinæ, vel statim intellectualitate quali naturæ divinæ, & sic & Angeli, & animæ rationales erunt substantialis naturalis gratia: quia participant formalitatem intellectualitatis. Si autem stat in intellectione quæ sit visio, quærendum restabit, quare illa prior non est constitutiva in esse participationis naturæ divinæ sufficientis ad gratiam substantialem naturalem, est verò illa posterior sufficientis ad constituendum in esse gratiæ supernaturalis. Addit Ripalda. Possibilis est justitia habitualis identificata cum habitu fidei incompossibili cum visione Dei; justitia item indigens elevatione ad videndum Deum, hoc est, cui sit supernaturale, dicere nexum cum visione beata. Ergo apparet, non idem esse confortium divinæ naturæ, & exigentiam visionis: imò & justus prout est in via, est particeps naturæ divinæ, & tamen justo prout est in via, non debetur visio beata. Ergo non idem sunt confortium naturæ divinæ, & exigentia visionis beata.

EXPLICAT 3. Oviedo. De Justific. contr. 1. n. 27. Duo sunt propria divinæ naturæ, habitus ad omnia opera honesta, & inhabilitas ad opera prava, quæ duo per participationem hominis ex vi gratiæ consequitur: formam enim sanctificantem habitus supernaturales comitantur, & ipsa est impossibilis saltem naturaliter cum mortali peccato. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Concedo hæc duo esse propria naturæ divinæ. Sed Nego, quod sint natura divina formaliter loquendo. Ergo similitudo in illis non erit similitudo in natura divina. Tum quia. Proprium est naturæ divinæ, ut assentiatur infallibiliter vero, & ut non possit assentiri falso. Utrumque hoc habet habitus fidei suo modo: quia est principium infallibiliter assentiendi vero revelato; & non assentiendi non revelato; & tamen ex hoc non sequitur, quod fides sit specialis participationis naturæ divinæ, constitutivaque in esse filii; Ergo ex sola similitudine, ad id quod est proprium naturæ divinæ, non rectè inferetur dari confortium naturæ divinæ hoc ipso. Tum quia. Proprium naturæ divinæ, est quid consequens ad naturam divinam: nemoque dicit, prædicta prædicata esse formalissimè naturam divinam. Ergo quod debet dicere participationem naturæ divinæ, non debet explicari per similitudinem, ad illa consequentia.

EXPLICAT 4. Ripalda. Succus explanationis in hoc est. Ideo gratia est specialis participatio

Punctum Difficultatis 2.

Explicatur participatio naturæ Divinae inclusa in Gratia.

PRÆMITTO 1. *Naturam ut sic esse principium motus & quietis*, de quo actum in Philosophia, & repetito in I. P. ubi de primo essentiali conceptu Dei, generatione Verbi, &c. hinc esse simile, & participativum principii motus & quietis, erit esse simile in natura.

PRÆMITTO 2. *Naturam dupliciter dividi posse quantum ad præsens. Imprimis:* In naturam physicè spectatam; in quantum scilicet est principium motus & quietis physicè. *Secundo.* In naturam moraliter per accommodationem, proportionaliter. Quod posteriori etiam modò rectè sumatur natura. Ratio est. Tum quia. Usus obtinuit hanc vocem; & ita homines mansuetos appellamus optimam naturam. De Deo etiam frequenter usurpatur, hæc phrasis. Cujus natura Bonitas. Tum quia. Hoc quod est principium motus & quietis physicæ, bene potest appellari natura physicè. Ergo etiam quod est principium motus & quietis moralis, bene potest appellari natura moralis. Tum quia. Una eademque entitas ratione diversorum ordinum, connotatorum &c. fundat diversas definibilitates. Ita unus idemque homo definitur à Metaphysico per compositum ex materia & anima rationali: à Logico per rationem principii operationum intellectus rectificabilium Logicè, ab Ethico per principium vel subjectum operationum rectificabilium moraliter. Ergo etiam eadem entitas ratione diversarum considerationum, & ordinum, potest habere diversas formalitates naturæ, adeoque etiam formalitatem naturæ moralis. quæ ipsa ratio ulterius in hoc fundatur. Unaquæque entitas habet suas convenientias & differentias; convenientias quidem: quia ultimum uniuscujusque in methodo resolutive est ens, & primum in methodo compositiva est etiam ens. Hinc fundatur ut omne ens dicat convenientias; hoc ipso enim si non diceret convenientias, non diceret etiam convenientias in ratione entis: Nam convenientiæ in ratione entis sunt convenientiæ; si non diceret convenientias in ratione entis, nec diceret rationem in methodo compositiva primam in ratione entis; consequenter deberet dicere in methodo compositiva primam rationem contradictoriam; nempe rationem non entis: nam inter contradictoria non datur medium. quomodo autem id, quod est, non componitur per ens, & quomodo hoc ipso id, quod est, non est id, quod non est. Unaquæque item entitas habet etiam suas differentias; hoc ipso enim implicaret, si, cum non

(T)

sit aliæ

patio naturæ divinæ, quia est expressio ad referendam Deitatem, quæ ipsa præter conformationem cum Deitate; & processionem ab illa in hoc stat. Quia expressio illa activa Dei, non est quæcunque productio, sed specialis: quia Deus non omnia quæ producit exprimit; quippe præter concursum quem confert titulo omnipotentia omnibus creaturis communem, denotat concursum peculiarem titulo naturæ, quæ natura est, ratione cujus, etiam si Deus non esset omnipotens, vendicaret natura divina speciali titulo in gratiæ productionem concurrere, quemadmodum in visione Beatam, imaginemque intentionalem Dei, confert titulo objecti concursum specialem. Porro repræsentat gratia naturam divinam, prout natura divina, excellentiâ suâ, est prona & potens, ad omnes & solas operationes bonas moraliter, repugnans autem malis moraliter. *Hæc Explicatio.*

NON SATISFACIT. Tum quia. Concursus ille quem exhiberet specialiter natura in emanatione gratiæ, vel esset in genere causæ efficientis, vel in aliquo alio genere causæ. Non primum: quia natura independentem ab omnipotentia nihil producit ad extra; nihil enim producit independentem à principio productivo ad extra, quod est sola omnipotentia. Non secundum. quia quocunque alio genere causæ posito non poterit salvari, quæ gratia emanet à natura divina: vel enim ista emanatio est per modum proprietatis, & hoc non; quia deberet esse quid increatum. vel per modum ad extra positi, & sic nihil emanatur, nisi ratione productionis per omnipotentiam: Emanatur enim tanquam quid creatum, ad omne autem creatum formalissimè se extendit Omnipotentia. Tum quia. Quæ adfert de concursu objecti, huc non faciunt: quia vel conceditur objecto concursus ad intellectionem per se, vel per sui speciem in genere causæ efficientis ut ordinariè assumitur, & hoc in præsentem non poterit usurpari: quia talis concursus in genere efficientis, spectat ad Omnipotentiam. Ripalda autem vult ponere concursum distinctum à concursu omnipotentia; vel conceditur objecto concursus in genere causæ terminantis, & sic non salvabitur jam emanatio, quæ requiritur per Ripalda ad participationem naturæ divinæ: objectum enim terminans notitiam, non emanat notitiam. Tum quia. Natura divina non est formaliter potentia ad operationes bonas, sed hæc potentia, est quid consequens ad naturam. Neque valet si recurras ad sanctitatem radicaliter acceptam: Nam ut dictum alibi, non quæcunque formalitas radicaliter accepta constituit formaliter naturam; sed sola quæ non datur prior. Jam autem non est quid primum, potentia ad operationes bonas, etiam radicaliter accepta.

fit aliæ entitates, non diceret differentias ab illis, hoc ipso enim non esset aliud ab aliis entitatibus: imò ipsum ens saltem sub alio nomine, contractaque ratione entis acceptum est ratio differendi; & acceptum sub nomine entis etiam communissimè dicit rationem differendi à nihilo, & nihili quibuscunq; & quibuscunq; speciebus: & hæc est quasi objectiva, in formalitatibus conveniendi & differendi, numerositas plurificatioq; entium. Huic objectivæ numerositati accedit postea formalis numerositas, pluralitasq; petibilis ab aliis, & aliis attingentis intellectualibus, & voluntatis, & quia objectiva illa singularum numerositas est alia & alia, ideo aliâ, & alia definitione definiri potest, consequenter; quia eadem entitas habet & considerabilitatem physicam, & moralem, hinc fit, ut aliâ sit & aliâ definitione definibilis ratio naturæ, physicè spectata, & ratio naturæ moraliter accepta.

PRÆMITTO 3. *Quòd bonitas sit natura Dei in esse morali spectata.* Quia natura est principium motus & quietis, ideo & in ordine morali illud erit natura, quòd est principium motus in ordine morali. Jam autem bonitas, est principium motus in ordine morali. Quòd ipsum sic declaratur. Bonum secundum rationem suam absolutam spectatum est quid perfectum, supra hoc perfectum fundatur postea ratio convenientis, quæ jam est respectiva; supra hanc ipsam ulterius fundatur ratio communicativi; quod ipsum communicativum aliud est elicitum; competitq; omni bono intellectuali; & aliud communicativum per appetitum naturalem, & sic est innata propensio ad uniendum se ei subiecto, quod perficere potest. Unde & formæ appellati solent, bonum materiæ.

PRÆMITTO 4. *Bonitas divina moralis, quæ est principium communicationis, & convenientiæ in Deo, in his dicit rationem naturæ.* Primo: quia est radix formalium sanctitatum reperibilium in Deo, & solâ ratione nostra distinctarum. Deinde: quia in ordine ad operationes, ita dirigit Deum, ut omnes ejus operationes sint sanctæ, ad quod alludit illa phrasis Scripturæ: & sanctus in omnibus operibus suis. Rursus; ita perficit subiectum ejus est natura, ut sit expedita ad pugnam cum quocunq; opposito sanctitati. Et sicut aqua est natura, dicit convenientiam ad ens materiale, dicit sui communicationem misto, estq; expedita ad pugnam, cum igne & calore sibi opposito; ita & natura divina quæ est Bonitas, habet etiam vim non tantum radican- di sanctitates formales in Deo, sed etiam pugnandi cum opposito peccato.

PRÆMITTO 5. *Plures etiam esse sanctitates in creatura rationali iusta.* Est sanctitas v.g. fortitudo. Quia quòd innititur motivis sanctis, & est principium actionis sanctæ, est utique & ipsum

sanctum. Utrumque autem hoc habet fortitudo habitualis, eaq; ut suppono, supernaturalis. Sed tamen non est fortitudo v.g. sanctitas, quæ sit participatio naturæ divinæ: quia hæc est radix omnium sanctitatum formalium, quod non competit fortitudini: certè enim illa non est radix ipsius gratiæ. Rursus est quidem fortitudo principium resistendi malo opposito. v.g. imbecillitati: quia tamen non est principium opponendi sese cuicunq; opposito malo formali, fit ut fortitudo non sit illa specialis participatio naturæ divinæ. Universaliter quæ illud non habet rationem naturæ in ordine sanctitatis absolute, quod non nisi particularem sanctitatem deposcit: Nam natura, absolute est radix reliquorum, principiumque opponendi se omnibus malis subiecti, in illo ordine.

PRÆMITTO 6. *Nullam esse perfectionem quam non exigit gratia in ordine supernaturali.* Exigit enim fidem, tanquam intellectum ordinis supernaturalis. Spem ut arduorum appetitum. Charitatem sicut fontem amoris, & alias virtutes. Et insuper nullum malum est cuius in ordine isto supernaturali, & sicut oportet ad salutem, non opponat.

PRÆMITTO 7. *Participationem naturæ divinæ, quam tribuit Auctoritas Sacra gratia, fieri in bonitate morali; quæ sit, radix reliquarum sanctitatum, & principium opponendi sese cuicunq; peccato.* Hoc innuit supra citatus S. Petrus. *Per hoc efficiamini divina consortes naturæ, fugeritis ejus, quæ in mundo est, concupiscentia corruptionis.* Ubi consortium naturæ explicat per fugam concupiscentiæ. S. August. epist. 120. c. 13. *Lei gratia iusti sumus, ut ipsa Dei iustitia nos iustos, cum pie & iuste vivimus.* Leo Serm. 1. de Nativ. *Agnosce, o Christiane, dignitatem tuam; & divina consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem de genere conversatione redire.* His præmissis.

EXPLICATUR. Quid sit gratiam esse participationem naturæ divinæ. Natura est principium motus in eo in quo est. ut dixi Præm. 1. hoc principium potest esse etiam in genere moris, ut dixi Præm. 2. & tale in genere moris, principium est bonitas. ut dixi Præm. 3. consequenter etiam in Deo, bonitas erit natura in genere moris, ut dixi eodem Præm. Jam autem bonitas in Deo in tantum habet rationem naturæ, in quantum est radix sanctitatum formalium: in quantum item est principium in Deo opponendi se cuicunq; malo, ut dixi Præm. 4. Porro in Creatura plures sunt sanctitates: illa tamen habebit rationem naturæ, eritque participatio naturæ divinæ, quæ erit radix sanctitatum formalium; opponetque se cuicunq; malo in genere moris. ut dixi Præm. 5. Et quia sola gratia est talis radix, solaque se opponit, cuicunq; malo morali, fit ut sola sit natura, idque in genere morali & bonitatis, sitq;

Punctum Difficultatis 3.

Proponitur alius modus.

utque sola participatio specialis naturæ divinæ in genere moris, ut dixi Præm. 6. præcipue cum PP. hanc participationem naturæ divinæ, includam in gratia tribuant ipsi, ut, dixi Præm. 7.

DICES 1. Non est participatio naturæ divinæ, gratia in opponendo se peccato: quia sanctitas divina excludit etiam venialem culpam: cum tamen gratia non excludat.

RESPONDETUR inprimis. Sanctitas divina non opponitur etiam nisi mortali: quia hoc quod est ex objecto veniale, respectu Dei est mortale, adferret enim ei negationem omnis possibilis sanctitatis, & deperditionem esse divini, quæ damna aggravant illam venialitatem usque ad mortale. Ergo mortali, tam se opponit sanctitas divina, ac gratia. Deinde sufficit ut hæc participatio, sit inadæquata participatio Divinitatis.

INSTABIS. Ergo saltem non opponitur gratia omni peccato.

RESPONDETUR. Opponi omni peccato, non ita ut debeat illi cedere, sed ita ut sit principium ne ponatur veniale, & ut positum expellatur.

DICES 2. Non esse participationem naturæ divinæ gratiam: quia non est radix reliquarum perfectionum, nempe fidei, & spei.

RESPONDETUR. Prædictorum habituum gratiam non esse radicem emanativè, sed exigitivè, exigendo scilicet, ut à Deo immediatè ponatur. Sicut calor est passio ignis, licet antecederet ad formam ignis, ab alio ponatur nempe agente.

DICES 3. Possibilis est per nos substantia naturæ suæ impeccabilis, hæc diceret participationem naturæ divinæ inesse sanctæ, & tamen non esset gratia.

RESPONDETUR. Fore illam substantiam similem in hoc quod est, non esse principium peccandi: quia tamen non est principium sanctarum nonnisi operationum: defacto enim eliceret multas operationes quæ non essent formaliter sanctæ, exercendo scilicet operationes suarum potentiarum naturalium, sit ut dicat inadæquatè similem participationem, adeoque insufficientem, ut habeat formalitatem naturæ, cum tamen gratia sit principium nonnisi sanctarum operationum; formalitasque naturæ ex vi suæ definitionis utrumque, deposcatur. Deinde illa natura diceret participationem naturæ divinæ in ordine non excedenti, gratia in ordine excedenti, de quo ordine hic agitur.

INSTABIS. Possibilis est gratia quæ nullam oppositionem dicat peccato.

RESPONDETUR Neg. Antecedens. Nam quæcunque possibilis gratia, ex definitione fundata in Sancto Petro, est participatio Divinitatis in genere mortis, hæc autem excludit peccatum.

Præmemoria P. Gaspar Druzicki, vir in Spiritualibus, qualem sæcula ferunt, notus aliquibus editis opusculis, sed major in iis, quæ digna sunt ut edantur: in Fasciculo Exercitiorum, Exercitio circa Angelos, imaginatur distinctionem Chororum factam, secundum expressionem huius vel illius perfectionis divinæ, dicitque; v.g. Cherubinos exprimere suâ substantiâ sapientiam divinam &c. similia. Hanc ejus imaginationem ad præsentem materiam transfero scholastico more.

PRÆMITTO 1. S. Th. asserere quod gratia sit expressio divinæ bonitatis. Habet id 1. 2dæ. q. 110. a. 2. dicitque in Corp. præter auxilium speciale, quo Deus hominem movet ad agendum, ponendum etiam esse in anima iustificatorum habitum gratiæ; rationemque dat: quia non est conveniens, quod Deus provideat minùs his, quos diligit ad supernaturale bonum habendum, quàm creaturis quas diligit ad naturale bonum habendum, creaturis autem naturalibus sic providet, ut non solum moveat illas ad actus naturales, sed etiam largiatur illis formas & virtutes quasdam, quæ sunt principia actuum, ut secundum se ipsas inclinentur ad huiusmodi motus. Hinc & illis quos movet ad consequendum bonum supernaturale æternum, aliquam formam & qualitatem dat, & hæc qualitas est donum gratiæ, quod agit in animam non quidem per modum causæ efficientis, sed per modum causæ formalis; sicut albedo facit album. Hoc posito comparat inter se animam & gratiam, quæritque; quid horum duorum sit nobilius. Subditque. *Est enim, inquit, nobilior, quàm natura anima, in quantum est expressio vel participatio divina bonitatis.* Similia habet ibidem qu. 112. a. 1. in Corp. Ubi quærens, An solus Deus sit causa gratiæ? Respondet affirmativè, necesse est quod solus Deus deificet, communicando consortium divinæ naturæ per quandam similitudinem participationem, sicut impossibile est ut aliquid igniat nisi solus ignis. Idem inculcat. q. 113. a. 4. in Corp. & 3. p. q. 2. a. 10. ad 1. *Gratia, inquit, quæ est accidens est quadam similitudo Divinitatis participata in homine.* Ubi S. Th. non simpliciter participationem, sed similitudinem participatam, gratiam appellat, idemque repetit q. 3. a. 4. ad 3. *Assumptio quæ fit per gratiam adoptionis terminatur ad quandam participationem divinæ naturæ, secundum quandam assimilationem ad bonitatem illius.* Idem repetit ibidem q. 62. a. 2. in Corp. *Gratia secundum se considerata perficit essentiam anima, in quantum participat quandam similitudinem Divini esse.*

PRÆMITTO 2. *Uniplicem cogitari posse participationem divinæ bonitatis.* Inprimis: communem

(T) 2

nem

nem quibuscunque entibus, quæ etiam participant, & assimilantur divino esse & bono esse, per bonitatem suam physicam, & hæc est communis omnibus entibus; Alia est similitudo & expressio divinæ bonitatis, quæ ea prædicata in creatura, quæ in se continet naturam divinam, in se creatæ exprimat per modum imaginis proportionatæ, quo modo verbum mentis dicitur expressio objecti: quæ ea prædicata quæ res in se continet intentionaliter repræsentativeque habet.

PRÆMITTO 3. *Non implicare ut detur aliqua creata qualitas expressiva naturæ divine.* Ratio. Tum quia, quæ in hoc implicantiæ? Habeturque vestigium in similibus imaginibus: Nam character per aliquos Doctores est signum naturale ducens in notitiam baptismi collati, non ad placitum, ut statua hominis non ad placitum effigiat hominem; nec ad placitum multa symbola res nobis exprimunt, ut Iris exprimit deciduam pluviam. Hinc cuicumque nationi proponantur, interdum eundem sui sensum ingenerant. Tum quia vel implicaret ideo dicta qualitas: quia esset accidens; & hoc non, quia visio Beata est accidens, & tamen est expressio Deitatis; vel ex eo: quia illa qualitas non esset quid intentionale & cognitio, sed non est de ratione expressivi, esse cognitionem, ut videre est etiam in pictis imaginibus; vel ex eo, quia Deus est quid increatum, secus illa qualitas. Et hoc non, quia cognitio est quid creatum, & tamen exprimens increatam Deitatem; & si datur expressivum naturæ divinæ per modum principii: nempe Lumen gloriæ, cur non dabitur expressivum per modum imaginis? Tum quia usitatum est S. Th. à proportionem naturalium arguere ad supernaturalia & altiora. Cum ergo in creatis dentur tot modi artificiat, exprimendi ejusdem objecti; cur etiam non dabuntur plures expressiones naturæ, bonitatisque divinæ.

PRÆMITTO 4. *Ex vi Phrasium PP. sequi, gratiam esse expressivam divine bonitatis.* Præter Auctoritates S. Thom. innuit idem Locus sup. cit. S. Aug. ep. 120. ubi dicit. *Ipsa Dei justitia nos sumus*, cumque non simus Dei Justitia entitative, erimus vi gratiæ repræsentative, quæ phrasim est Aristotelis, qui notitiam appellat objectum in cognoscente, h. e. repræsentative. Cyrillus contra Anthropomorphitas cap. 3. *Cum vos, inquit, Sanctificatio & justitia in Deum transformet*; Certè autem non transformatur substantialiter. Ergo per modum expressivi, & imaginis Deitatis, quæ simili phrasi docet Aristot. intellectum fieri alia quorum habet formas; quod fieri alia, est per repræsentationem. Item Cyrillus dial. 7. de Trinit. loquens de Adami sanctificatione, impressa in illo est divinæ imago naturæ. Hier. ad cap. 4. ep. ad Ephes. *Signati sumus Spiritu Dei Sancto, ut & Spiritus noster, & anima imprimantur signaculo Dei, ut illam recipiamus imaginem, & similitudinem, ad quam in exordio conditi sumus.*

Basil. 5. contra Eunom. *Quod si homines ad similitudinem informare materias nequeunt aliter, nisi ideas ipsorum participant, quomodo ad Dei similitudinem ascendet creatura, nisi divini characteris sit particeps.* Ubi Basil. ad idealem expressionem Deitatis revocat gratiam, & ad characterem Deitatis.

PRÆMITTO 5. *In quonam stabit reipsa, hæc similitudo gratiæ ad naturam divinam?* Habetur imprimis hæc similitudo relationem transcendentalem ad Deum; non quomodocunque, & quæ sit illi communis cum aliis rebus, live naturalibus live supernaturalibus, sed insuper habebit relationem transcendentalem in ratione similitudinis; & quia relatio supponit fundamentum per modum prioris, hoc nihil aliud erit nisi imago quædam spiritualis naturæ divinæ; ita ut in gratia reperatur ejusmodi prædicatorum conjunctio, ut si illa penetraretur deveniatur in notitiam Sanctitatis divinæ, habentque simul illa prædicata gratiæ vim sanctificandi; ita ut ex illis intuitivè & ut sunt cognitis, cognoscatur natura divina ad eum modum, quo si non cognito intuitivè Deo, cognoscetur intuitivè visio alicujus Beati, hoc ipso nosceretur Deus, licet adhuc non in se, nec beatificativè: ut suppono ex 1. p. *His præmissis*

EXPLICATUR. Quid sit gratiam esse specialem participationem, & consortium naturæ divinæ. Gratia per S. Th. est expressio divinæ bonitatis, ut dixi Præm. 1. & quidè non tantum propter participationem communem aliis creaturis in esse divino, sed ex quadam similitudine, ut dixi Præm. 2. Cumque non implicet qualitas expressiva naturæ divinæ; ut dixi Præm. 3. & cum Auctoritates PP. tribuant illam gratiam, ut dixi Præm. 4. sunt gratia sit talis expressio, quæ ipsa expressio non stabit tantum in aliqua relatione ad naturam divinam, sed dicet relationem similitudinis ad eandem licet imperfectam. Cujus fundamentum erit esse imaginem quandam spirituales naturæ divinæ prout natura est, & sancta est, consequenter specialis participatio naturæ divinæ competens gratiæ stabit in hac similitudine ad divinam naturam.

INFERO 1. Independentem ab omni appropriatione divina in ratione filii, constituit creaturam justificatam ipsa infusione gratiæ, ita ut ad filiationem specialis favor non sit necessarius præter ipsam infusionem gratiæ, præsupposita condonatione peccati. Ratio. quia sufficit ad filiationem naturalem habere naturam similem. Ergo magis ad filiationem adoptivam sufficit prædicta similitudo. Non ego tamen quod favor divinus consequatur infusionem qualitatis hujus.

INFERO 2. Filiationem quam nos admittimus, esse minorem naturalem; majorem merè adoptivam: quia merè adoptiva solam moralitatem importat sine contributione alicujus physice participationis in natura.

INFE.

R. P.
THE MLC
ZIANOWS.
Tom. 1. e.
D. V.

INFERO 3. Independentem ab extrinseco pacto, convenit quidem gratiæ radicale jus ad gloriam: Si enim filii & hæredes, non tamen proximum & completum, de quo consulantur dicenda de Merito.

DIFFICULTAS III.

De oppositione Gratia cum Peccato.

VIDEANTUR dicta in Matth. de Pœnit. quod scilicet seculis condonatione divina, possint secum stare peccatum & gratia: Nunc Universalis quæritur, de alia specie distincta Gratia, cui sit impossibile, stare cum peccato.

DICENDUM est: *Non esse possibilem talem qualitatem.* Est contra Rozmer ex Auctoribus discurrentem pag. 137.

PROBATUR 1. Quia & non posset stare cum peccato ut supponitur, & posset stare: quia quacumque qualitate posita, manet adhuc Deus liber, & non necessitatus, ne condonet peccatum: quia infinitudo vel simpliciter, vel secundum quid inclusa in peccato est tanta, ut nulla pulchritudo, gratiositasque creata possit esse illius se solâ depulsiva; non enim habet prædicatum opponibile ad æqualitatem illi infinitudini. Quod enim illud? Quod si posita illa qualitate manet adhuc Deus liber ne condonet peccatum, ergo adhuc poterit stare peccatum cum gratia: quia Deo non condonante peccatum, non potest non manere habitualiter offensa illius, quomodo enim non manet offensa, si manet offensus, & non condonans.

PROBATUR 2. Quia illa qualitas vel esset quid finitum, vel infinitum: non infinitum: quia hoc implicat; non finitum: quia a finito infinitum non est natum depelli, & exhauriri ex prædicato transitus in consummabilis. sed etiam posito, quod illa gratia sit quid infinitum. Quæro, vel est æqualis infinitudini divinæ taxanti mortale, vel non æqualis. Si æqualis. Ergo implicat, implicat enim æqualitas cum Deo. Si non æqualis. Ergo non habet vim exhauriendæ majoris infinitudinis.

PROBATUR 3. Si esset possibilis talis qualitas esset etiam possibile meritum creatum, meritum infusionis talis gratiæ. Cur non enim? Non potest autem hoc dici: quia pura creatura per modum meriti posset abolere mortalem offensam: posset enim emereri qualitatem illius indispensabiliter expulsiivam; & tamen supponit Theologia nullam puram creaturam posse vel satisfacere, vel tollere: (hæc enim in æstimatione morali pro eodem haberentur) offensam mortalem.

ADDO per modum Conclusionis, quod ex adjuncto possit aliqua qualitas repugnare cum peccato. Ut si dicat Deus: volo cum hac qualitate nunquam stare negationem condonationis, adeoque peccatum, &c.

OBJICIT 1. Rozmer, Per multos unio hypostatica etiam prout distincta a personalitate Verbi, est talis, ut cum illa, nulla ratione consistere possit peccatum.

RESPONDETUR. Si cum unione hypostatica staret peccatum propter communicationem idiomatum in illa fundatam: hoc ipso Deus esset peccator: quod non contingeret, si cum aliis qualitatibus staret peccatum. Unde non ex vi qualitatis hoc habetur, sed ex vi termini intrinseci, quem respicit unio.

OBJICIT 2. In Deo est talis sanctitas cum qua non potest stare ullum peccatum; nec potentia peccandi. Quæ implicantia, quare tale prædicatum non sit participabile ab aliqua creatura?

RESPONDETUR. Quia nulla creatura potest habere prædicatum adæquans infinitatem divinam taxantem offensam. Deinde: Deo debet tribui omnis possibilis sanctitas: quia autem nulla creata sanctitas, est omnis possibilis sanctitas, fit, ut nulla possit esse abolitiva peccati se solâ.

OBJICIT 3. De facto conceditur gratia quæ exigit physicè remissionem peccati; ita ut per oppositum fieret illi violentia. Ergo nec implicabit qualitas, quæ ita exigit remissionem, ut hæc non possit non poni.

RESPONDETUR. Negando Conseq. quia est a minori ad majus via affirmationis. Deinde: quia illa priori qualitate posita, non sequeretur poni prædicatum æquale infinitudini peccati; posteriori autem qualitate posita poneretur tale prædicatum; non potest autem poni ex dictis.

OBJICIT 4. Non implicat qualitas quæ se ipsâ pendeat immediatè a Deo. Ergo non implicat qualitas, quæ sit participatio naturæ divinæ; & simul complementum ultimum liberi decreti formaliter condonantis. Sed hæc qualitas est impossibilis cum peccato, ut per se patet.

RESPONDETUR. Negando per se patere. Quia illa qualitas non erit impossibilis ex vi essentia cum peccato; adeoque non indispensabiliter, sed ex adjuncto illius decreti, quod ipsum sicut liberum est respectu cujuscunque creatæ qualitatis; ita & assumendo illam qualitatem, non assumit illam ut se necessitantem ad condonationem. Et per hoc solvitur argumentum ejusdem 5. & 6.

INSTAT Idem. De facto albedo, si producat in subjecto capaci, debet necessario produci per actionem, quæ sit ultimum complementum liberi decreti, quo Deus vult illud subjectum esse album. Ergo non implicabit talis qualitas, quæ essentialiter exigit produci per actionem, quæ sit complementum liberi decreti condonantis Dei.

(T) 3

RESPON-

RESPONDETUR. Concedendo totum : quia probat ex adjuncto illam qualitatem esse impossibilem cum peccato, & non nisi ex suppositione adjuncti essentialiter exigit produci dictâ actione. Paritas etiam non tenet : quia posita per impossibile independenter à decreto divino albedine in subiecto apto, hoc ipso jam esset album. Jam autem posita per impossibile independenter à decreto divino, illâ gratiâ qualitate, non sequeretur jam Deum necessitari ad condonandum : posset enim adhuc in illa suppositione in ordine ad condonandum esse liber. Deinde nullum est prædicatum, in quo deficiat albedo, ut tribuat suum effectum ; est autem defectus prædicati in gratia ; quod sit opponibile infinitudini peccati ; quo prædicato non sublato, manebit offensâ, adeoque peccatum. Denique necessitatur Deus ad effectus formales non impediendos, casu quo ponatur forma in subiecto apto. Negatur autem & non probatur oppositum. Quod scilicet præter effectum formalem, qui est reddere subiectum habens gratiam, sit in gratia per modum effectus formalis, depulsio peccati.

OBJECIT 5. Idem. Non implicat aliqua creatura intellectiva incapax erroris positivi. Item voluntas creata libera determinata ad solum bonum honestum. Ergo nec implicabit qualitas essentialiter impossibilis cum omni peccato mortali.

RESPONDETUR. Disparitatem esse : quia in casu Anteced. nulla ostenditur implicantia ; nec argueretur ulla infinitudo ; ut arguitur in casu præsentis.

OBJECIT 6. Eodem jure dici posset, implicare qualitatem quæ habeat connexionem physicam & realem cum condonatione peccati ; erit enim infinita bonitatis.

RESPONDETUR. Non esse rectam illationem, ut si aliquid non possit majus, non possit minus. Minus autem est movere Deum ut liberè condonet, quàm necessitare. Deinde in istis quæ dispensabiliter contingunt, non est necessitas, ut sit æqualitas prædicatorum quæ proportio, secus in istis quæ indispensabiliter. Præcipue quia vis illa motiva non est aliud nisi participatio naturæ divinæ specialis, quæ si datur, entitate sua deponit, ne detur ei quem Deus odit, non includendo hoc ipso ullam infinitatem.

INSTAT. Si homo deberet alteri infinitas pecunias, & in debitum solvendum offerret illi unum obolum ; non diceretur hic habere exigentiam ad delendum totum debitum. Ergo neque ulla qualitas possibilis habebit exigentiam, utpotè finita ad remissionem mortalis.

RESPONDETUR. Hæc obiectio probat non esse possibilem qualitatem gratiæ, quæ indispensabiliter exigit condonationem mortalis, sicut nec obolus ille exigit, ut deleatur totum debitum, adeoque hæc obiectio est pro nobis.

Quodsi urgeatur obiectio, ad probandum, quod nullo modo exigit gratia condonationem divinam, id jam erit contra nos, sed disparitatem habet. Quia nec potest (ut supponitur) aut ratione materiæ, aut ratione raritatis, aut ratione edicti, habere ille obolus vim abolendi debiti infiniti ; cum tamen prædicatum inclusum in gratia, quod scilicet gratia sit specialis participatio naturæ divinæ, id exigit.

OBJECIT 7. Non implicat qualitas quæ peccatum deleat, non quod sua bonitate addeat illud, sed quod habeat formalem oppositionem ad illud, quâ ratione assensus finitus repugnat cum dissensu infinito, amor finitus cum amore infinito. Actus finitus condonationis posset debitum infinitum abolere.

RESPONDETUR. Non potest tunc statui oppositio formalis, si altera opposita forma non habeat quod opponat alteri formæ. Sic non est oppositio formalis inter album & rubrum : quia non habet quod sibi opponant. Consequenter si gratia non habet quod opponat infinitudini peccati, hoc ipso non erit oppositum indispensabiliter. Quod ad priores duas Instantias. Non implicabit illos duos actus secum stare, sed posito quod non possint secum stare, victoria ellet penes fortius, consequenter debitum patiens esset penes debilius, adeoque remaneret tunc dissensus infinitus, cederet assensus finitus. Et ex proportionem, quia gratia esset carens prædicato infinitudinis etiam secundum quid, abundaret illo peccatum, remaneret tunc peccatum, & gratia quæ est debilior cederet. Quod attinet ad condonationem, dici potest in primis, quamvis esset condonatio finita : quia non haberet minus virium ad exhauriendum debitum infinitum, quàm infinita, utraque enim est formale non esse debiti, sit ut si infinita condonatio expellat debitum infinitum, expellere etiam possit finita, jam autem gratia finita non haberet hoc quod infinita. Imò etiam si esset infinita non dum se solâ esset expulsiua peccati ; consequenter multo minus illud expellere poterit si ponatur finita. Deinde hoc ipsum resolvitur in hoc principium : quia negatio condonationis est esse debiti. Ergo condonatio erit non esse debiti ; habent se enim sicut non esse luminis, quod est esse tenebrarum, & esse luminis quod est non esse tenebrarum. Consequenter inter condonationem & debitum erit proportio sicut esse & non esse, quæ nullo modo se compatiuntur ; quia autem non se ita habent peccatum & gratia, sicut esse & non esse, accedente adhuc in peccato, illo prædicato excessivo infinitudinis, sit ut se compati possit : neque enim definitivè peccatum est negatio gratiæ, nec e converso. Breviter ; quia contradictoriè opponuntur non esse condonationis inclusum in offensâ, cum esse condonationis, hinc posita condonatione, impossibile est esse offensam. Quia autem

R. P.
THE M.L.L.
ZIANOWS.

Tom. I. c.

D. V.

autem non potest ostendi similis oppositio inter peccatum & gratiam quacumque tandem specie gratiæ posita, ideo peccatum & gratia stare secum poterunt.

Quomodo autem cum hoc stet, gratiam esse unicam causam nostræ justificationis, de hoc actum aliàs. Adferri posset & illud ex Bertoldo de gratia sanctificante n. 95. quod aliud sit esse formam, & aliud dare effectum formalem: quia ad hoc posterius, non solum requiritur forma in subiecto, sed etiam proportio subiecti, ut ostendit Inductio, non est autem subiectum proportionatum gratiæ peccator, si desit condonatio; addique ex eodem potest, quod eo casu non esset illa creatura amica & non amica Deo, in actu secundo: hoc enim implicat, sed amica in actu primo proximo, non amica in actu secundo.

DIFFICULTAS IV.

An Gratia à Charitate sit distincta realiter?

Esse distinctam docet Suar. Valent. & post illos Ripalda d. ult. n. 67. Ovied. de Justif. tr. 8. contr. 1. n. 72. inclinaturque S. Thom. hic q. 110. a. 3. & 4. Negat Scotus, Bellarmin. Less. & post illos Kon. d. 21. dub. 7.

ASSERO 1. *Possibilem esse gratiam qua sit principium actuum amoris per se ipsam.*

RATIO. Quia id non implicat, & si non implicat anima (imò per nos talis est defecto) cui identificetur realiter intellectus & voluntas; & quæ sit immediatum principium suorum actuum. Ergo etiam poterit in ordine supernaturali dari forma elevans ad gradum filiorum Dei, & simul principians actus amoris. Imò quod dico de identificatione cum charitate; Idem dico de identificatione cum habitu fidei & spei, nisi quod à posteriori colligamus defecto istos habitus non esse identificados; eò quod fides doceat, dari separationem realem gratiæ, à fide & spe. Tantum identificari non posset habitibus acquisitis. Nam cum illi ex frequentatione actuum adveniant, præexistenti identificari non possunt.

ASSERO 2. *Possibilem esse gratiam distinctam realiter à charitate.*

RATIO. Quia nec pro hoc ulla implicantia. ASSERO 3. *Probabilem esse gratiam esse indistinctam realiter à charitate.*

RATIO prima sit Auctoritas Scripturæ & Trident. Tribuunt enim frequenter effectus eosdem gratiæ & charitati; prædicaturque eadem, quod falsum esset, si hæc duo essent distinctæ realiter. Et ita gratia per S. Petrum est confortium seu participatio naturæ divinæ, & idem tribuitur à S. Joanne charitati. Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus. Justificatio tribuitur gratiæ per Trid. eadem tribuitur ab Aug. charitati: cha-

ritas, inquit, inchoata, inchoata justitia est. Charitas perfecta, perfecta justitia est. Evang. dicit, remittuntur ei peccata multa: quia dilexit multum, justificationem tribuendo charitati, idem tribuit Trid. gratiæ Sess. 6. de Justific. cap. 6.

RESPONDERI 1. solet. Ex eo quia remissio peccati tribuitur charitati, colligi non posse, quod idem realiter sit cum gratia: nam etiam fidei tribuitur salvatio, eleemosynæ remissio peccati; & tamen hi habitus non identificantur realiter charitati; poterit ergo justificatio tribui charitati, tanquam proximo & immediato principio operativo, gratiæ autem tanquam radici.

CONTRA. Tum quia. Nullibi legitur quod eleemosynæ tribuatur constitutio in esse Filii Dei, quæ tamen est definitiva formalitas gratiæ, & hæc formalitas tribuitur charitati; erit ergo specialius fundamentum identificandi hæc duo. Tum quia obest ut de fide, vel de eleemosyna, simpliciter, & ut sonant verba accipiantur, non obest autem ut simpliciter de gratia, & charitate accipiantur. Tum quia. Posito quod identificetur gratia charitati habebit duplicem formalitatem, & principii operativi, appellabiturque charitas; & principii constitutivi in esse Filii Dei, & appellabitur gratia, hinc allata responsio nihil contra nos assumit: non enim assumit, hæc tribui charitati tanquam principio operativo, distincto realiter.

RESPONDETUR 2. cum Suar. Ideo Trid. indifferenter utitur utroque nomine, ut utrique sententiæ probabilitatem non auferret.

CONTRA. Tum quia. Hæc responsio dat nobis intentum. Tum quia. Si aliquis vellet abstinere ab hac controversia. An licet Chmelnicius possideret Ukrainam, non deberet unquam dicere, licet possidere. Sic & Trident. Si voluisset abstinere ab hac controversia; an charitati possit tribui justificatio, quæ tribuitur gratiæ; debuisset nihil loqui de utraque parte, & tamen Tridentinum suâ phrasi, & gratiæ, & charitati tribuit justificationem. Tum quia arbitrariè hoc asserit Suar. nec accipit verba simpliciter, sed cum sua interpretatione. Quando autem dicunt, loca illa debere intelligi de charitate actuali, id non convincit: quia illic loquuntur de charitate justificativa per modum alicujus immanentis & inhaerentis, adeoque de aliquo habituali.

RESPONDERI solet 3. cum eodem. Quando charitati tribuitur justificatio, sumi charitatem pro amicitia inter hominem, & Deum, quæ in se includit, & dilectionem hominis erga Deum, illiusque dilectionis principium, hoc est habitum, & simul dilectionem Dei erga hominem, eamque cum suo termino supernaturali, quod est gratia accepta.

CONTRA. Tum quia. In sententia identificante gratiam charitati, sub diversa formalitate sine ulla distinctione reali, possent salvari ea quæ

(T) 4 assumit

assumit responsio, & si addatur hæc proficisci tanquam à principiis distinctis realiter; hoc ipsum probandum erit, ne assumatur id quod est in questione. Tum quia: Etiam hæc Responsio non accipit verba ut sonant simpliciter, sed cum interpretatione, & tamen nihil vetat ea simpliciter accipi. Tum quia. Assumit hæc doctrina quod amicitia Dei erga nos sit gratia, quod formaliter loquendo, falsum est, est enim gratia effectus potius amicitiae.

Hanc ipsam Responsionem aliter format Ripalda citatus: Sumi hic charitatem pro dono, quo sumus chari, & diligibiles Deo; hoc autem donum gratia est.

CONTRA. Tum quia. In usu & acceptione vulgari, charitas non accipitur pro eo quod nos facit diligibiles alteri. Ergo nec verba Trid. & scripti. debent sic accipi. Tum quia. Cum possit ly charitas accipi, pro habitu, danda erit ratio cur in presenti accipi non possit. Tum quia. Quando recurrit ad hoc, tribui prædicta charitati, ut actus, non ut habitus est, redit difficultas; quare id asserat.

RATIO 2. ex principio simili quod usurpare solent oppositi. Deus in ordine supernaturali perficit hominem modo proportionato, quo eundem perficit in ordine naturali. Hanc Majorem assumit S. Th. frequenter, fundaturque in illo Pauli: Invisibilia ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. Sed in ordine naturali, præcipue in composito ex forma accidentali, datur principium quod simul est operativum, & non tantum constitutivum. Ergo etiam in ordine supernaturali erit taliter; non esset autem taliter, si gratia non foret identificata charitati. Minor probatur. Nam calor v. g. constituit calidum, & simul est operativus, idemque verum est de aliis compositis accidentalibus, quæ supponuntur esse quædam operativa. Rursus si per nos intellectus identificatur realiter animæ. Cur non identificabuntur gratia & charitas. Quod autem in aliis principiis formæ habeant distincta realiter principia accidentalia agendi, sicut v. g. calor est distinctus realiter à forma ignis, hujus reddita disparitas in physicis. Quia scilicet debent hæc formæ interdum agere non conjunctæ, hinc illis natura tribuit vicaria accidentia, quæ ratio non currit pro gratia & charitate: non enim separatim à gratia, datur actio habitus charitatis. Imò etiam in principiis Thomisticis Disparitas est: quia scilicet: tunc principia activa à formis constituentibus distinguuntur, quando formæ constituentes sunt substantiales: hoc autem non competit gratiæ, quæ est forma accidentalis. Non nego tamen quod gratia indigere debeat aliis habitibus ad actiones sibi quæ tali non proprias, ut ad actus fidei, spei, misericordiae.

RATIO 3. Ex principiis negativis. Tum quia. Si nihil obsit, specialis participatio naturæ

divinæ debet assignari quàm simillima naturæ divinæ: hoc enim exigit ipsum prædicatum similitudinis, esset autem magis similis, si identificet sibi principium operationum quod est charitas: Cum etiam Deus identificet suæ naturæ principium operandi, nec huic identificationi ponendæ in gratia obest ratio, vel Auctoritas: hocque videtur respexisse S. Paulus dum gratiæ tribuit aliquid suum esse: gratia Dei sum quod sum, & simul etiam tribuit vim operandi: dicit enim illam in se non fuisse vacuum. Tum quia. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate. Ergo cum possit esse gratia distincta realiter, sed etiam indistincta à charitate, potius erit identificanda: ita enim erit minus entium. Tum quia. Quamvis in oppositum citetur S. Th. nihil vetat illum intelligi de distinctione gratiæ & charitatis, ratione connotatorum, vel distinctione rationis ratiocinatæ. Cum stare videatur pro nobis 1. 2dæ. q. 23. a. 2. ad 2.

DICES 1. In oppositum esse Viennense, & Trident. prius quidem dicit, in Baptismo conferri gratiam & virtutes. Ubi condistinguitur gratia à virtutibus. Nemo autem dubitat charitatem esse virtutem, & Trid. Sess. 6. can. 11. anathematizat eos, qui dicunt hominem justificari exclusâ gratiæ & charitate; imò etiam scriptura condistinguit de utroque agit. Gratia Domini nostri Jesu Christi & charitas Dei.

RESPONDETUR. Quod ad primum attinet, suffecerit nomine virtutum, accipi reliquas virtutes, à charitate distinctas; quæ licet etiam sit virtus, non est necesse ut sit distincta realiter: nam de hoc nihil loquitur Viennense. Trident. nihil etiam loquitur de distinctione; imò cum Justificationem & gratiæ, & charitati tribuat, supponit pro eodem hæc sumi; cum alias dicat unicam esse causam formalem nostræ justificationis. Scriptura nihil etiam loquitur de distinctione reali.

DICES 2. Virtus & potentia, dicuntur per ordinem ad aliquam naturam præexistentem, sed charitas est virtus. Ergo dicitur talis ad præexistentem gratiam.

RESPONDETUR. Sufficere præexistentiam non physicam, sed rationis, qualis est præexistentia animæ respectu virtutis intellectus, quæ sibi identificat. *Eundem medium terminum, sed aliter proponit Ovied.* Habitus charitatis ex sua ratione habet tantum constituere hominem dilectorem Dei, nullumque est fundamentum, quod aliud prædicatum in habitu charitatis demonstret, sed hoc formaliter non esse hominem sanctum, est esse objectum dignum amore Dei, sed esse dignum amore, & esse potentem amare, est quid distinctum realiter: non enim ex eo quod quis possit Regem amare dignus existit amicitia Regis; hæc autem dignitas tribuitur in suo ordine gratiæ Dei.

RESPONDETUR. Habitus charitatis sub forma-

R. P.
THE MLC
zia nows.

Tom. 1. et

D. V.

QUESTIO II.

De necessitate Gratiae.

PRÆMITTO 1. *Non esse jam in hoc difficultatem scholasticè examinandam, quòd gratia sit necessaria ad actiones salutares & ut oportet*, hoc enim est articulus fidei fundatus in scriptura, Non ego sed gratia Dei mecum, Converteme Domine & convertar. Hier. 31. & Joan. 6. *Nemo potest venire ad me nisi Pater meus traxerit eum.* Docet idem August. in omnibus locis contra Pelagium, & demum Trid. Sess. 6. Can. 3. docet: Sine præveniente Spiritu Sancti inspiratione hominem, credere, sperare & diligere prout oportet ut ei justificationis gratia conferatur, minimè posse.

PRÆMITTO 2. *Non tantum ad primam infusionem habitus fidei in adultis, indigemus gratia præveniente, sed etiam supposito habitu fidei, eadem indigemus ad justificationem nec sufficit sola adjuvans.*

RATIO. Tum quia. Citatæ auctoritates loquuntur de omni operatione supernaturali, ergo sine fundamento ad solam infusionem fidei restringetur necessitas gratiæ, locutionesq; istæ deponunt gratiam, non in ipso tantum operari, sed & ante opus, unde August. lib. 2. de pecc. mer. cap. 18. ait; quòd ad Deum nos convertamus, nisi ipso excitante & adjuvante non possumus, ubi etiam excitantem gratiam quæ initium dat operi, & non tantum adjuvantem quæ in ipsum progressum boni operis influit, requirit. Tum quia. In ordine naturali, ad unamquamque feriem actionum indigemus & cogitationibus à bona fortuna injectis, & concursu divino. Ergo & in ordine supernaturali, non tantum excitanti, sed & adjuvanti, nec tantum adjuvanti sed etiam excitanti gratia indigemus. Tum quia. Non est ratio cur indigemus non tantum adjuvanti, sed etiam excitanti gratia ad primam infusionem habitus fidei, & non etiam de cætero. De quo fusiùs consule Ripald. d. 146. n. 4.

DICES 1. cum Vega. Possumus odisse subito quos diligebamus, & contra diligere quos ode-ramus. Ergo peccatores non excitati, possunt pro libitu odisse cum gratia adjuvante.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum de fide, quia possumus etiam subito credere post propositionem objecti sufficientem. Directè autem dici potest quod possumus & credere, & justificari sine gratia præveniente, & motibus indeliberatis, sed id non fieri, quia connaturalior est modus, non prorumpendi ex templo, ad actus deliberatos.

DICES 2. Sufficit ut illi actus ad sui supernaturalitatem salvandam fiant ex habitu supernaturali, ergo neque necesse erit, ut antecedentes justificationem, fiant ex prævenienti gratia, quia adjuvans supplebit vicem habituum.

RESPON-

formalitate charitatis, id tantum habere quod assumit Major, secus sub aliis formalitatibus, & licet in humanis esse dignum amore, & esse potentem amare, sit aliud, secus in ordine supernaturali: quia in humanis duo illa separari possunt: non ostendit autem experientia hæc duo esse separabilia in ordine supernaturali; quæ inseparabilitas licet rejici possit in ordinem à Deo factum: attamen rejici potest etiam in conditionem entis; & ut de facto rejiciatur, evincunt rationes pro Conclusionem.

INSTAT 1. Hoc quod est forma prima dans esse supernaturale debet esse tale, cui debeantur reliqua cum esse illo supernaturali connexa. Sed sola gratia & non charitas est talis: quia supernaturales virtutes, aliæ sunt intellectus, aliæ voluntatis; charitas autem quæ est virtus voluntatis, quomodo erit radix virtutum intellectus.

RESPONDETUR. Charitatem sub formalitate charitatis non esse principium exigitivum intellectus, sed præsuppositivum, licet sub formalitate gratiæ sit tale exigitivum, ad eum modum, quo anima non sub formalitate voluntatis, sed sub formalitate animæ, est radix intellectus.

INSTAT 2. Charitas est appetitus quidam naturalis, appetitus autem sequitur naturam & rationem, quæ in præsentem non potest esse alia quam gratia.

RESPONSUM. Charitatem sub formalitate charitatis esse appetitum, non sub formalitatibus aliis.

INSTAT 3. Ripalda. Potest distingui realiter gratia à charitate. Ergo & realiter distinguitur, quia eo pacto, ordo gratiæ conformiter statuetur, ordini naturæ inferiori, & ordini superiori unionis Hypostaticæ, utrumque autem horum simpliciter unicum principium existit accidentium, ac virtutum accidentalium.

RESPONDETUR. Identificatâ charitate cum gratia, adhuc erit unicum principium virtutum; nec sequetur; quòd sicut ab unionem Hypostaticâ distinguitur charitas, sic eam distingui à gratia: quia nunquam charitati tribuitur, ut faciat indistans substantialiter, quod tribuitur unioni. Jam autem quæ prædicata tribuuntur gratiæ, tribuuntur & charitati.

DICES 3. Gratia est forma justificans. Charitas non est forma justificans; Nam si actus charitatis non justificat formaliter, nec justificabit habitus, non enim confert subjecto majorem redditum. Unde dicit Aristotel. 9. Methaph. Textu 19. Melius est bene agere, quod pertinet ad actum, quam posse bene agere, quod pertinet ad habitum.

RESPONSUM alibi, suo modo etiam actum charitatis nos sanctificare; & immediatè dictum, quod charitas non sub formalitate charitatis sanctificet nos, sanctitate, quæ sit participatio naturæ divinæ, sed sub alia formalitate.

RESPONDETUR. Quod quamvis actus illi debeant esse supernaturales, non ideo tamen requiritur gratia præveniens ut salvetur supernaturalitas, sed ut cætera sint paria, nempe ut salventur locutiones Patrum, & servetur conaturalis & ordinarius modus agendi.

DICES 3. Sufficit ut excitatio fiat per habitum fidei.

RESPONDETUR. Quod non, quia fortè non ad omnes actus gratiosos, præviè semper, concurrat habitus fidei. Deinde quia ipse actus habitusque fidei indiget pro sua parte excitatione.

PRÆMITTO 3. *Etiā suppositā justificatione & infusione habituum supernaturalium, adhuc erit necessaria gratia adjuvans.* Est contra Molinam, Bellarm. Valentiam. Sed docet eam Lessius, Becanus, Ruiz, & post illos citat. Ripald. Ratio. Tum quia. Innuit id scriptura, universaliter ad opera gratiæ adiutorium deposcens, nomine autem gratiæ adjuvantis venit aliquid hîc & nunc collatum quod etiam significat ille locus ad Philippen. 2. *Deus est qui operatur in vobis velle & perficere pro bona voluntate, sicut semper obedistis, ubi obedistis, ostendit sermonem directum ad iustificatos, & ly qui operatur, hîc & nunc, collatam gratiam adjuvantem.* Ad Rom. etiam 9. *neque volentis, inquit, neque currentis sed misereantis est Dei,* ubi etiam currentis, adeoque iustificati actus, referuntur in misericordiam Dei, adeoque in gratiam adjuvantem quod significavit August. cap. 61. & 62. in hanc epistolam, ubi inter alia habet, *neque volentis, neque currentis, sed misereantis est Dei, quia sine ejus adiutorio non possumus adipisci quod volumus, sed ideo potius, quia nisi ejus vocatione non volumus.* Tum quia. Ita significat Arausicanum secundum Can. 25. *Hoc salubriter profitemur & credimus, quod in omni opere bono nos incipiamus, &c. Sed ipse prius nobis inspirat &c. ut cum ipsius adiutorio, ea quæ sibi sunt placita, implere possimus.* Et Trid. Sess. 6. c. 16. ajens de influxu Christi in membra per gratias, ita loquitur; *quæ virtus bonæ eorum operæ, semper antecedit, & comitatur, & subsequitur.* Ubi loquitur de omnibus operibus, adeoque etiam de iis quæ fiunt cum habitu. Hocque etiam videtur significare August. lib. de Natura & gratia cap. 28. *Sicut oculus corporis etiam plenissime sanatus nisi candore lucis adjuvus non potest cernere, sic homo etiam perfectissime iustificatus, nisi æterna luce iustitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere.* Tum quia, ut illa opera sint supernaturalia, sufficeret quidem principium elicitive supernaturale quod est habitus, sed aliunde prærequiritur præveniens & adjuvans gratia, præveniens quidem ut motus indeliberatus ab extrinsecoproveniens, adjuvans autem, ut salvetur major, ut ita dicam, dependentia in ordine supernaturali, etiam habituum infusorum, formalitasque gratiæ adjuvantis.

PRÆMITTO 4. *Ad singula opera requiruntur*

singula gratia, & quidem quod non sufficiat gratia præterita ad opus præsens docet Ripald. n. 3. contra Suar. & Granad. Ratio. Tum quia. Verba Patrum quæ exigunt, quod omnis actio supernaturalis fiat Deo movente & vocante, ut sonant accipiantur, præsentem gratiam important. Tum quia, per nos auxilium adjuvans physicè concurrat, ergo debet esse actus existens. Tum quia. Quando dicitur promissus Spiritus S. ad memoriam revocaturus, quæ dixerit. Filius, id non convincit, nam illa ipsa revocatio in memoriam erit adhuc actualis & præsens. Et licet memoria præteritæ vocationis conferat id objectivè, & remotè, non confert tamen efficienter, ut conferre debet gratia adjuvans, præcipuè cum gratiæ adjuvantis, ut dixi, debet esse concursus physicus. Ex quo ulterius

INFERTUR. Non sufficere unam gratiam ad plures actus etiam subordinatos, contra quæ voluerit Suar. & Ruiz.

RATIO. Quia illustratio respectu unius objecti, non est illustratio respectu alius, & si concurrat ad unum actum, non est concurrat ad alium, sic nec auxilium adjuvans idem erit. Imò præter gratiam ad opus internum requiritur, est necessaria gratia distracta ad opus externum exequendum, v. g. externam perfectionem martyrii, nam id sufficienter significat ille script. Velle quidem adjacet mihi, sed perficere non invenio, sæpèque in ipsa externi operis perfectione vel exercitio, distinctæ difficultates occurrunt, adeoque novæ gratiæ suprandæ.

Sed sufficitne gratia quæ datur ad habendam resolutionem efficacem, quæ imperat actum externum? firmat Ripald. citat. sufficere n. 80. Sed non merito, negat Granad. & Ruiz.

RATIO. Quia experimur difficultatem etiam post dictum imperium in eliciendo actu externo. Locutionesq; Patrum universales id videntur decidere, & licet actiones externæ sint primò meritoria, nec illæ in se sint supernaturales, adeoque nec deposcant gratiam effectivam illius operis supernaturalis; sed ad roborandam voluntatem requireretur gratia supernaturalis, quæ roboratio, est necessaria etiam post resolutionem efficacem. Quamvis autem sap. August. in defectum voluntatis imperantis rejiciat defectum executionis operis externi, id ideo facit, quia indubiè requiritur voluntas imperans, sed non sequitur non indigere nos roboratione sequenti ipsam resolutionem efficacem. Quod autem dicit Ripald. posito efficaci imperio, non posse non sequi opus externum nisi defectu potestatis executive, id vel non convincit, vel pro nobis est, non convincit inquam, quia ipsa arduitas operis, potest facere difficultatem, etiam post efficacem resolutionem, adeoque fundare novæ gratiæ necessitatem; vel pro nobis est, quod scilicet possumus indigere gratia

gratia, in ordine ad ipsam executivam potentiam, in actum deducendam.

PRÆMITTO 5. *In presenti hac tria vel maxime expendenda. Primo:* ad indigeamus gratiā ad actus honestos moraliter. *Secundo:* ad vitanda omnia venialia. *Tertio:* ad perseverandum, ex quibus decisus reliqua innotescent.

DIFFICULTAS I.

De Necessitate Gratiæ ad actus honestos moraliter?

PLures hac in parte sententias collegit Ovied. contr. 3. à num. 14. principales duæ sunt. Prima Vafq. qui Prima 2da. 190. asserit esse necessariam gratiam per Christum ad talia opera, licet illa sit in entitate naturalis, voluitque illas actiones esse meritorias. Illum secuti sunt cum aliqua distinctione Torres, & Meratius & alii. Oppositum sentit Suar. hic lib. 8. à c. 8. referens se ad librum 2dum de prædest. Arriagi. d. 38. n. 8. Ovied. contr. 3. n. 77. licet cum restrictionibus. Sunt alia sententiæ mediæ. Prima est. Ripal. disp. 20. & 104. quod scilicet ex natura rei non sit necessaria gratia Theologica, ad aliquod bonum opus morale, sit tamen necessaria ex lege & providentia Dei, non propter ipsum opus naturale, sed ad aliud supernaturale circa idem objectum, quod semper fit, quotiescunque fit actio honesta naturalis. Secunda est Konin. qui disp. 8. de merito. dub. 4. n. 63. censet ad operationes iusti honestas moraliter, necessariam esse gratiam supernaturalem, eo quod illæ omnes iniusto sint supernaturales, licet non sit necessaria in peccatore. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta pro sententiā negantē.

PRIMUM Argumentum est ab Auctoritate.

PRIMA Auctoritas est S. Scripturæ.

PRIMUS locus est ad Rom. 2. Gentes quæ legem non habent naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, quem locum c. 8. à n. 13. pluribus ponderat Suar. ultimò sistit in Particula naturaliter, quod scilicet impleant legem, ductu naturæ & per vires ejus.

RESPONDETUR favere Suario aliquos interpretes, sed oppositos Augustino qui lib. 4. contra Julianum cap. 3. *idēd, inquit, naturaliter & sine lege, quia de illis loquebatur qui ex gentibus venerunt ad Evangelium, non ex circumcisione cui lex data est, & propterea naturaliter, quia aut crederent in eis est correctæ natura.* Similia habet libr. de spiritu & litera cap. 26. quem sequitur Prosper, Fulgentius, & alii apud eundem Suar. quem locum exponens Anselm. ait, *naturaliter*

quidem sed non nisi per gratiam, & fidem quæ, renovat imaginem Dei. Adde ipsum Suar. monere ibidem n. 12. nihil pro hac sententiā in scriptura expressum haberi, quia illa non negat hoc fieri majori aliquo adjutorio, præter concursum generalem. Quamquam ly naturaliter bona, potest supponere pro actibus in substantia bonis, quos actus in substantia, hoc est in se bonos, faciunt gentes, non addit autem script. bene illos fieri; cum tamen non nisi ad bene agendum sit necessaria gratia. Et ita datur elemosyna in substantia sine gratia, non tamen sine gratia potest dari intentione bona & modo debito, quod expressit August. lib. 4. contr. Julian. cap. 3. homines sine fide non ad eum finem hæc opera retulerunt, ad quem referre debuerunt. Quamvis autem concedamus Suario, non esse necessarium ut semper infidelis malo sine faciat, sed negamus, quod ut bene faciat, non esse necessariam gratiam. Quando autem ponitur intentio mala pro exemplo, ponitur tanquam aliquid magis notum. Denique cum non dicat script. illos bene facere, simpliciter accipientur verba si ponantur, Gentes naturaliter & sine gratia facientes quæ legis sunt, non tamen facientes bene, hoc enim non dicit scriptura.

SECUNDUS locus est, ex illo Matth. 5. si dilexeritis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis, nonne & Ethnici hæc faciunt, ubi necesse est esse sermonem de dilectione bona, aliàs nullum esset argumentum Christi.

RESPONDETUR etiam hunc locum nihil agere de exclusionem gratiæ.

TERTIUS locus ex Petri Secunda, sed illic loquitur de dominis bonis quantumvis Ethnicis. Negatur tamen, illos habuisse hanc bonitatem sine gratia.

SECUNDA Auctoritas est Pontificia. Damната est hæc propositio 36. Baji. Cum Pelagio sentit qui boni aliquid naturalis, hoc est quod ex solis naturæ viribus ortum ducit, agnoscit. Quod si tantum damnatur hic censura Baji, saltem apparet hanc sententiam esse immunem à Pelagianismo, hoc autem satis est, ut præferatur oppositæ, cum aliàs sit magis conformis Script. & Patribus. Deinde idem, propositione 37. sine censura pronuntiat quod omnis amor naturalis creaturæ rationalis, qui non est à Spiritu S. infundente charitatem, sit vitiosa cupiditas. Similia habet propositio 34. & 35. Rursus ejusdem propositio 28. est liberum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio non nisi ad peccatum sine gratiæ Dei adjutorio non nisi ad peccatum valet, ergo approbat virtualiter aliam contradictoriam Pontifex, scilicet liberum arbitrium sine gratiæ adjutorio aliquid posse facere quod peccatum non sit.

RESPONDETUR. Quoad propositionem 36. illa damnata non nisi ratione censuræ quam ferebat Bajus, positus enim propositionibus Baji, tum primum sub fine dicuntur aliquæ scandalo-

losa, aliqua hæretica, aliqua offendentes aures, particulatim autem singulis non apponitur censura. Quod autem dicit Arriaga n. 12. Bellarminum qui cum Bajo disputavit sensisse, quod hic stabilitum sit, posse arbitrium suis viribus aliquod bonum morale defacto efficere, id non convincit, fatetur enim Vasq. suam sententiam probatam fuisse Bellarmino, dum Romæ legeret. Quod autem dicit Cunerum qui Romæ contra Bajū egit, sensisse, quod non censura, sed ipsa propositio sit damnata, id non convincit, quomodo enim ausus fuisset eam Romæ defendere Vasq. Quod attinet ad propositionem 37. & 28. canon sequitur ex doctrina Vasq. Ratio, quia longe est alia hæc propositio, omnia quæ sunt sine gratia sunt peccata, & alia, nullum opus bonum morale sit sine gratia; primum non docuit Vasq. sed secundum, decisiones autem Conciliorum sunt nonnisi ut sonant accipiendæ. Et certe si aliquis admitteret actiones in individuo indifferentes, non faceret contra illum, dicta auctoritas, ita nec facit contra eum, qui admittit actiones bonas sine gratia, sed non bene factas. Denique intentio fuit Pontificum damnare intentum Bajī, qui in propositione 37. intendebat, quod omnis amor, qui non est supernaturalis (hoc enim ex phrasi Ecclesiæ significant illa verba, Spiritu Sancto infundente charitatem) sit actus vitiosæ cupiditatis. In propositione autem 28. intentio fuit Pontificum damnare, quod auferret indifferentiam à libero arbitrio ad non peccandum, cum ille independenter à gratiâ poneret in arbitrio nonnisi determinationem ad peccandum, illis verbis, nonnisi ad peccandum valet: cum tamen gratia non adferat sed supponat indifferentiam. Nihil autem horum habet doctrina Vasq. Quando autem Trident. docet hominem justificari gratis; quia neque fides, neque opera quæ justificationem præcedunt, eam merentur, non hoc ipso supponit fidem illam, sine adjutorio gratiæ haberi.

TERTIA Auctoritas est Patrum. Expenduntur illæ nominatim, quas adducit Arriaga citatus.

PRIMUS locus est August. ex ep. 5. ad Marcellum, ubi cum agnovisset, Ethnicos non habuisse veram pietatem erga Deum, subdit, *custodientes tamen sui generis probitatem.*

RESPONDETUR. Nomine veræ pietatis intelligi, veram religionem, non addit, autem August. custodiam pietatis fuisse sine ullo auxilio gratiæ.

SECUNDUS locus ejusdem est, ex lib. de littera & Spiritu, cap. 28. de ludæis inquit, *nam & ipsi homines erant, & vis illa naturalis erat eis, per quam legitimè aliquid anima rationalis & sentit & faciat.*

RESPONDETUR. Sicut cum dico, inest beato vis, per quam videt Deum & amat, non sequi-

tur excludi lumen gloriæ &c. ita & in præsentia non excluditur adjutorium gratiæ. Ea autem quæ adducit Espar, ex ejusdem lib. cap. 27. ostendunt in Ethnicis opera bona, sed non exclusionem gratiæ.

TERTIUS locus est ex 3. lib. Hypognosticon post medium *quisquis ita dixerit, quod sine Deo num opus, quod ad sanctum ejus propositum pertinet, nec incipere nec perficere possit, Catholicus est.*

RESPONDETUR. Imprimis non constare quod hic liber sit August. sed etiam hoc polio dici potest, non significare hunc locum quod Catholicum sit sentire, sine auxilio gratiæ possi fieri opus honestum moraliter, quamvis non inspicere ad vitam æternam, de hoc enim illic non discurrebat August. sed tantum opponetur se illis, quod merita naturalia prærequirantur ante gratiam, vel quod gratia non sit necessaria ad merita vitæ æternæ, unde etiam inibi c. 4. 10. lūm negat, quod sine gratia supernaturali probiscantur opera sicut oportet ad salutem. Hinc etiam opera bona quæ à Bono Naturæ oriuntur, inferius dicit, non fieri sine Dei gubernaculo, quod venire potest nomine gratiæ naturalis, vel certe agnoscit illic opera bona, sed non bene facta.

QUARTUS locus est ex lib. 5. de Civit. cap. 13. ubi agnoscit opera aliqua pertinentia ad præsentis vitæ honestatem, & aliqua ad futuram immortalitatem.

RESPONDETUR. Non negare illic August. quod pertinentia ad vitæ hujus honestatem, fiant sine gratia.

QUINTUS locus August. est ex lib. de perfectione justitiæ, ubi hæretico objicienti, quod possit aliquis habere voluntatem nubendi sine gratia, respondet, *quasi pro magno habenda sunt velle nubere, ubi de adjutorio divine gratiæ, operis suis disputatur* ubi videtur agnoscere Aug. quod sine adjutorio gratiæ possint ista fieri.

RESPONDETUR. Agnoscere August. quod voluntas nubendi possit haberi sine adjutorio gratiæ supernaturalis in entitate, causantisque volitionem supernaturalem, de hac enim gratia cum hæreticis disputabat August. Deinde ostendit argumentum hæreticorum esse à minori ad majus, viâ affirmationis, quasi dicat, non sequitur quod si daremus voluntatem nubendi esse sine gratia, etiam sequatur posse esse voluntatem credendi sine gratia, ex hoc autem nihil argui potest contra Vasq.

Citari solet etiam Auctoritas S. Th. 1. 2. d. 109. a. 2. ubi de natura humana loquens ait, *potest quidem etiam in statu naturæ corruptæ per virtutem suæ naturæ aliquod bonum peculiare agere sine edificare domos:* Sed id non convincit: quia per ly virtutem suæ Naturæ intelligit exclusionem elevationis, opera enim non elevata dicuntur fieri per propriam virtutem; quod autem non excludat absolutè gratiam, verba quæ in fine articuli

articuli ponit, ostendunt, dum ait, in utroque statu indiget homo auxilio divino ut moveatur ad bene agendum. Concedimusq; Ovi ed. quod possit, hæc verba accipere de concursu generali, sed restat querere, cur non possint accipi de auxilio gratiæ, præcipuè cum intentu S. Doctoris fuerit non loqui de necessitate concursus, sed de necessitate gratiæ, ut titulus articuli ostendit, instantiaq; de ægro quam inibi adducit hoc solū vult, quod sicut æger non caret principio vite, ita nec natura corrupta principio potenti operari bene, quia non caret indifferenti etiam ad bonum.

Citari solet Auctoritas Petri Diaconi lib. de Incar. cap. 6. Basilii hom. 9. de opere sex dierum. Prosperi cap. 22. contra collatorem & 26. sed primus, hoc tantum dicit; quod sine gratia antonomasticè dicta, hoc est, in entitate supernaturali, possint agi bona opera. Secundus solū intendit ostendere, quod voluntas independenter à gratia, non sit determinata ad malum. Tertius ostendit quod dentur opera, quæ vitam moralem honestare possunt, non agit autem quidquam de exclusione gratiæ.

SECUNDUM Argumentum est conflatum ex Rationibus quibus utitur Suar. & alii post ipsum.

1. RATIO est hic lib. 1. cap. 8. petita ex intrinseca facultate naturæ, quæ post peccatum non fuit destructa, neque in internis potentiis diminuta, sed tantum privata possibilitate, quam per gratiam & iustitiam ante peccatum habebat.

RESPONDETUR. Necessitas prædictæ gratiæ non oritur ex destructione naturæ humanæ, sed quod Selectio v. g. congruæ cogitationis pendeat à Deo, &c. similia.

2. RATIO ejusdem ex n. 49. Talis actus non est per se impossibilis libero arbitrio gratiæ destituito, nec semper est in individuo ita difficilis, ut sit necessarium adjutorium gratiæ, præcipuè cum ipse actus debeat esse in substantia naturalis, & de objecto proportionato.

RESPONDETUR. Etiam sine selecta gratia, non esse impossibilem talem actum libero arbitrio, nunquam tamen futurum sine illa, quia selectio cogitationis congruæ, quæ intercedere debet, non est in potestate creaturæ.

3. RATIO est ex cap. 13. ejusdem lib. petita, ubi hoc assumit, donum congruæ cogitationis, non esse extra dona, quæ primam creationem consequuntur, quasi ex naturali debito ac subinde non esse propriam gratiam etiam ordinis naturalis, quod ipsum sic probat. Quia hoc debitum potest considerari, vel in ordine ad naturam specificam, vel in ordine ad individua, prior respectu sumptæ naturæ est debita, quia debitum est aliis speciebus rerum, tale genus providentiæ, quo interdum opera connaturalia convenienter ac rectè secundum capacitatem suam naturalem faciunt, ergo idem debitum est, creaturæ intellectuali, secundum suam speciem sumptæ, quod etiam pluribus probat, est etiam debi-

ta hæc gratia individuis creaturis, ex pluribus capitibus, quæ ibi ponit inter alia, quod si singulis speciebus est debita dicta gratia, cum singuli Angeli differant specie singulis debet esse debita &c. &c. quæ in responsione tanguntur.

RESPONDETUR. Sicut ipsa entia aliter se habent inter se quoad modum agendi conformiter ad suam naturam, ita & modus providentiæ divinæ, est alius & alius. Porro etiam ita se habent quoad modum agendi conformiter ad suam naturam, ut determinent sibi non nisi operationem rectam in illo ordine, deviatioque ab illa, non est nisi monstrum, vel miraculum. Porro natura intellectualis primò quidem intendit operationem rectam, sed non determinat illam sibi, unde etiā & providentia divina, aliter cum aliis creaturis, aliter cum natura intellectuali concurrit, nam cum aliis concurrit, ut nisi sequatur operatio, recta debeat uti extraordinaria providentia, quando autem non sequitur recta operatio in natura intellectuali, nemo dicit Deum tunc usum esse providentiæ extraordinariæ: idq; ex eo, quia ut dixi, creaturæ sunt determinatæ non nisi ad unum modum agendi, nisi fortè aliter contingat per accidens, indeque fit, ut divina providentia secundum conditionem naturæ debeat providere, ut non nisi operatio recta sequatur, secundum quod debitum Deus agens, non facit illis ullam gratiam, condistinctam à dono creationis. Quia verò intellectualis natura, non est determinata ad modum agendi non nisi bene, fit, ut providentia divina non teneatur providere, ut non nisi operatio recta sequatur; hinc si sequitur, beneficium Dei agnoscere debet: nec per hoc inferior erit conditio naturæ intellectualis, nam melius est moraliter bene operari & liberè, quam physicè & cum necessitate. Quamvis autem etiam in creaturis aliis, reperiatur quædam indifferentia contingentia, hæc illis accidentaria est, per se enim determinatæ sunt non nisi ad operationem rectam, hinc illis ad eam providendo, Deus non facit gratiam, attendit enim ad id quod, per se & non ad id quod per accidens est, per se autem non est in nobis determinatio non nisi ad operationem honestam. Unde inferes, nec toti speciei naturæ intellectualis, nec individuis debitam esse congruam cogitationem. Quod autem adfert Suar. de determinatione ad primam cogitationem, dici potest, decere quidem ut Auctor naturæ, primam cogitationem honestam offerat, sed decentia non obligante, sed cujusdam congruitatis adeoq; non excludente rationem, beneficij: quanquam salvâ suâ sanctitate, potest Deus etiam primam cogitationem non offerre congruam, quæ ipsa congruitas, si ponatur quoad suum seligi, non pendet à libertate humana; unde autem habeatur tunc ratio beneficij, ex dictis de aliis cogitationibus congruis petendum. Et sicut polita cogitatio supernaturali in omnibus

(V)

indivi-

individuis intellectualibus, incredibile videtur omnes dissenſuros, & tamen collatio talis cogitationis est ſpeciale beneficium, ita & in præſenti idem dicendum. *Ad alia ejusdem Suarii ſolventa.*

NOTO 1. Debitam eſſe naturam, nec cogitationem quã incongrua eſt, nec quã congrua, ſed cogitationem, ut appellat Suar, indifferentem, eſt enim obligatus Deus ad dandum id, quod requirit natura intellectualis, ut poſſit liberè operari, non requirit autem determinatè cogitationem, quã prævideatur determinatè non habitura effectum, vel determinatè habitura, ſed quã compleat potentiam ad operandum.

NOTO 2. Quòd in occuſum objectorum, non poſſit ſelectio cogitationis congruæ referri, quia in eodem concuſſu, potuiſſet eſſe aliqua cogitatio congrua, ſed ſpectat ad Deum dare congruum. Et licet non poſſit præſumi prudenter, quòd Deus eſſet inſtituturus ordinem rerum, in quo non eſſet ſelecturus auxilia congrua, hoc nõ obſtante, illorum ſelectio, adhuc eſt beneficium, ut in ſimili videre eſt in ordine ſupernaturali.

NOTO 3. Generatio hujus potiùs hominis quàm alterius, eſt ſpeciale beneficium Dei, comparatione facta ad hominem non genitum; nihilominus generatio hujus hominis non eſt beneficium diſtinctum à beneficio creationis; ſelecta tamen cogitatio, erit diſtincta à gratia creationis, quia illa creatio ſeu gratia creationis, eſt idem realiter cum ejusdem generatione, jam autem cogitatio congrua, non eſt idem realiter, & inſuper nobis ad eandem rationem agendi non determinatis adfert utilitatem & c. nec moraliter loquendo, unã ſimul cum gratia creationis tanquam aliquid illi connexum conſertur, & idem moraliter beneficium eſt; cum gratia creationis, naſci ſub his conſtellationibus.

Continuatur Propoſitio argumentorum.

TERTIUM Argumentum eſt ex iis, quæ ſibi opponit Ripald. n. 99. & quo etiam utitur Eſparza. Non minùs propendet pars hominis ſuperior in objectum rationi conſentaneum, quàm pars hominis inferior in objectum conforme appetitui ſenſitivo, at ratione hujus propoſitionis ſapè agit homo opera conformia appetitui, ergo ratione propenſionis ſuperioris, aget opera rationi conſentanea.

RESPONDETUR. Utramquẽ quantum ex parte objecti potentiam propendere in ſuum objectum, ſed non eodem modo, quia non indiget ſenſus aliunde eligibili congrua ſenſatione, eſtque in modo agendi neceſſitatus, niſi aliunde impediatur: jam autem voluntas & indiget cogitatione congrua, & ex eo quòd ſit in agendo libera, ipſaque ex ſe non eſt electiva alicujus antecederet efficacia, ſit, ut aliter ſe habeat, quàm potentia appetitiva.

INSTAT 1. Eſparza. Difficile imprimis eſt,

ut quis longo vivat tempore, quin vel una vice verum, vel ex veri amore affirmet, item quinquam concipiat affectum v. g. ſincera gratitudinis. Rurſus ſunt tales actiones externæ, quarum ſuperata difficultate, non reſtat ulterius difficultas in executione ob motivum honeſti. Denique quæ reddunt difficilem unum actum, eadem facilem reddunt alium, eſt ergo impoſſibile, ut dum eſt homo in ſtatu viatoris, ſit ſemper conſtitutus in impotentia morali omnium ſimul actuum honeſtorum. Quod ſi unicuique in eſt potentia bene operandi morali, atque in-dependenter à gratia per Chriſtum, poteritopus bonum ſine illa ponere.

RESPONDETUR. Hoc ipſum probari debuiſſe, quòd completa potentia bene operandi moraliter inſit homini ſine gratia, item quòd concipiat ſine gratia affectum ſincerae gratitudinis & c. ſimilia. Licet hæc gratias paſſim Deus offerat.

INSTAT 2. à pari. Habitus ſupernaturales, ſuis viribus, abſq; auxilio gratiæ ſibi indibito, poſſunt efficere actus ſupernaturales quavis offerantur illis auxilia ſufficientia, ergo poterit, & natura rationalis uti ſuis viribus abſq; auxilio ſibi indibito, & agere opera naturalia.

RESPONDETUR. Concedendo totum, ſic ut tamen non ſequitur, quòd collatio gratiæ efficacis, non ſit gratia, homini etiam habitibus ſupernaturalibus inſormato; ita nec ſequetur in præſenti, immò hic ipſe medius terminus, eſt potiùs pro nobis, quia ſicut indigent adhuc habitus gratiæ, ita indigebunt & potentia.

QUARTUM Argumentum eſt ex Arriag. cit. a. n. 13. & oftendit imprimis quòd poſſit cogitatione boni & mali, non ſit neceſſaria ulla nova gratia, tenens ſe à parte voluntatis, quòd ſic probat. Voluntas eſt libera ad peccandum, & hoc ſine gratia Dei; ergo ex parte voluntatis habet, quòd requiritur, ut efficere poſſit opus bonum. Conſequentia probatur, quia non poſſet eſſe peccatum, niſi ſit potentia ad illud vitandum atque eo ipſo quòd ſit potentia ad vitandum peccatum, eſt etiam potentia ad bene operandum, vitando enim illud peccatum homo bene operatur, maxime in ſententia negante actus indifferentes in individuo. Ergo ſine gratia ſpeciali ex parte voluntatis, diſtincta ab ipſo concuſſu generali Dei & indifferenti, datur potentia ad aliquod opus honeſtum.

RESPONDETUR. Imprimis retorquendo argumentum, quòd ſcilicet ſit homo indifferens ad non diligendum Deum ſuper omnia amore obligativo; adeoque quòd deberet ex viribus naturæ elicere illum amorem, & tamen ſupponitur, ſi ille amor obligativus eſt, eſſe debere ſupernaturalem. Quòd autem dicit Arriag. de hoc argumentum tantum proponere, ut oftendatur aliquod opus bonum poſſe fieri ſine gratia, ſed non de omnibus, id non obſtat, ne dicat

argu-

argumentum probare multum, siquidem idem medius terminus aptari potest extra intentum. Directè autem ad objectionem dici potest, quod attinet ad hanc propositionem: potest homo sine gratia Dei peccare & non peccare, si faciat hunc sensum, non influente gratiâ in peccatum, est vera propositio, sed non sequitur posse aliquid bene fieri sine gratia: si autem faciat hunc sensum: potest homo sine gratia Dei non peccare, hoc est, quamvis non supponatur habere gratiam, est petitiô principii, probandumque restabit quod assumitur.

INSTAT idem n. 19. Moraliter est impossibile, ut in innumeris occasionibus bene operandi, ex quibus sæpissimè valde homini connaturale est bene operari, & verò connaturalius, quàm contrarium, ut amicum optimè meritum amare, impossibile inquam, tunc hominem cum concursu generali, aliquando non bene operari.

RESPONDETUR. Connaturalitatem quam assumit objectio, desumi ex ordinariâ collatione talium gratiarum, concursus autem ipse generalis non est is, qui de se natus sit adferre congruam & selectam cogitationem, quam tamen requiri, iteratò inculcatum est.

QUINTUM Argumentum Tanneri, eoque utitur etiam Ovid. cit. n. 29. Quia scilicet hæc sententia licet videatur attollere gratiam, eandem deprimit, quod sic ille proponit. Natura præventa cogitatione naturali, potest elicere actum conducentem ad vitam æternam, qui sit principium justificationis, & intuitu cuius dentur auxilia supernaturalia; oppositum autem Vasq. sentientes, negant talem actum posse eliciergo magis erigit naturam Vasq. Deinde quia Vasq. concedit eam gratiam ad opera bona moralia, quæ meritoria esse affirmat, ponit ergo gratiam quam Pelagius admittebat, neque enim ipse negabat gratiam naturalem. Et certe gratia necessaria ad opera moralia, oritur ex causis naturalibus, & singulari providentia Dei ita dispositis, ut docet Vasq. d. 189. n. 144. sed talem gratiam etiam admittebat Pelagius, ut constat ex alibi dictis, ergo sententia hæc cum Pelagio deprimit gratiam, & elevat naturam.

RESPONDETUR. In sententia Vasq. duo haberi, primum quod necessaria sit gratia etiam ad opera bona moralia: secundum quod illa opera disponant ad justificationem & quod intuitu, ejus dentur auxilia supernaturalia. Posset aliquis tueri nonnisi primum & negare hoc secundum, ut fecit Turrianus apud Ovid. cit. n. 18. Quod attinet ad objectum propositionis, differentia hæc est inter Pelagium & sententiam Vasq. quia præter gratiam naturalem, nullum aliud principium admittebat supernaturale, admittit Vasq. differt item à Semi-Pelagianismo, quia illi ponebant merita conditionata æquivalentia absolutis, non admittit Vasq. Deinde quia deter-

minatio habenda: potius cogitationis congruæ quàm non congruæ, pendebat apud Semi-Pelagianos à viribus meris naturæ, in sententia Vasq. à Dei gratia per Christum. De hoc tamen argumento inferius adhuc agetur.

INSTAT 1. Ovid. n. 77. Quia quamvis congrua cogitatio sit speciale beneficium, quo caret ille qui habet cogitationem nonnisi sufficientem, nihilominus illa cogitatio non potest dici quod proficiatur ex gratia, quod ipsum probat n. 86. quia Patres dum asserunt bonum opus fieri non posse sine gratia, plerumque addunt hos terminos sicut oportet, ut addit Arausicanum secundum Can. 2. vel conveniens ad vitam æternam, ad salutem &c. ut habetur in Moguntino, Can. 5. Ergo opera illa bona, quæ fieri possunt non ut oportet ad salutem, non erunt facta ex gratia. Subnectitque idem Ovid. alia huc concernentia testimonia.

RESPONDETUR. Imprimis qui vellet tueri sententiam Vasq. prout ipse met illam tueretur, diceret ex hoc ipso illa opera esse ex gratia facta, quia conducunt ad salutem, sed quia hic modus tuendi non est ita expeditus, diceret cum Turrianus, opera non esse meritoria, proficiat tamen ex gratia, quia quamvis ea gratia quæ in controversia agitabatur inter Pelagianos & Augustinum antonomastice vocetur gratia, eaque sicut oportet, nihilominus & alia adjutoria possunt vocari, idque ex mente Patrum, gratia. Ratio. Auctoritas August. qui Epist. 95. agnoscit gratiam creationis; *etsi enim inquit, quadam non improbandâ ratione dicitur gratia Dei quâ creati sumus &c.* lib. de Spirit. & lit. cap. 35. *arbitrium inquit, ad Dei gratiam, hoc est, ad Dei donum pertinere,* lib. 4. contra Julianum, cap. 3. *agens de pluribus virtutibus moralibus gentilium, subdit; quanto ergo tolerabilius illas quas dicit in impiis esse Virtutes, divino muneri, quàm eorum tantummodo tribueres voluntati.* In dubiè autem gratia, munus divinum est. Prosp. contra Collatorem c. 22. reprehendit eos qui docent *sine ullo inquit, opere gratia, naturaliter omni animæ, semina inesse virtutum* Anselmus in lib. de Concor. par. 3. colum. 4. *cum omnia subjaceant dispositioni Dei, quidquid contigit homini, quod adjuvat liberum arbitrium, ad arripiendum, vel servandum, hanc de qua loquimur rectitudinem, suæ gratiæ imputandum est.* Conferunt autem tales actiones, tanquam removens, prohibens. Bernardus lib. de grat. & lib. arb. Porro ipsum (supple liberum velle) ut esset, creans gratia fecit. S. Thom. prima 2dæ q. 136. ar. 2. ad 2dum. *Dicendum quod bonum politicæ virtutis, commensuratum sit naturæ humanæ, & id eo absque auxilio gratiæ gratum faciente, potest voluntas humana in illud tendere, licet non absque auxilio gratiæ Dei.*

INSTAT 2. idem. Providentia quâ Deus condidit mundum, quatuor creavit elementa, caelos ita disposuit, licet id ita debitum non esset, &

(V) 2 tamen

ramen ea omnia ad beneficium creationis spectant, ergo idem dicendum de cogitationibus naturalibus.

RESPONDETUR. Si ponatur ordo creationis talis, ut omnia quæ sunt ordinis naturalis habeantur per modum indivisibilis objecti volubilis, hoc sensu collatio auxilii prævisi congrui, non erit beneficium speciale condistinctum à beneficio creationis. Caterum si non ponatur ordo creationis ita universalis, sed nonnisi ea ponantur in eo ordine, quæ directè positionem creaturarum concernunt, & ea quæ sunt accessoria ejusdem positionis, ut talis concursus planetarum, & qualitas &c. eo casu habebit rationem specialis beneficii collatio auxilii congrui, quavis in entitate naturalis. Ut ergo præscindatur occasio quæstionum de voce, hoc tenendum erit, si nomine beneficii specialis veniat id, quod est supernaturale, sic congrua gratia naturalis non erit beneficium speciale; si autem nomine specialis beneficii veniat id, quod non habet se tanquam formalis rei positio, nec se habet ut aliquid, moraliter loquendo, per modum ejusdè, & accessoriè se ad positionem habens, eo sensu beneficium congruæ cogitationis naturalis, erit beneficium speciale, distinctum à dono creationis; defacto enim cogitatio congrua, non habet se per modum accessorii sequentis hunc ordinè, siquidem etiam sufficiens cogitatio posset eundem ordinè sequi, nec cogitatio congrua habet se sicut in mundo est ortus solis & lunæ, quia non esset ejusdè mundi positio, si prædicta non haberentur, esset autè idem mundus, etiam non datà cogitatione congruà, nisi ex speciali beneficio.

INSTAT 3. idem. Ex dictis sequi, quòd etiam bruto fiat gratia, cum causæ ita cum illo concurrunt, ut sit perfecta generatio.

RESPONDETUR. Gratia nomen appropriatè sumitur per ordinem ad creaturas rationales, neque enim dicuntur apud nos bruta gratiam habere, vel unum brutum conferre gratiam alteri. Deinde cum determinent sibi bruta per se loquendo certum ordinem generationis, exceptis casibus, certè secundum illam determinationem operans Deus, non potest dici facere gratiam, sed explens ordinem. Quia autem creatura rationalis non est determinata ad habendam cogitationem nonnisi congruam, quæ ipsa de se bona est, & non sita in potestate donatarii in ordine ad illam seligendam, fit ut illius collatio, rationem beneficii specialis obtineat.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur Argumenta partis affirmativæ.

PRIMUM Argumentum est deductum ab Auctoritatibus, ex quibus plurimas adducit citatus Vasq. brevitas causâ in compendium erunt adducendæ, & ex illis explicatis reliquæ intelligentur.

1. AUCTORITAS est ex eo, quia Aug. disputans contra Semipelagianos, exinde deducit etiam initium nostræ justificationis non esse ex nobis sed ex gratia speciali, quia non est in nostra potestate seligere auxilium, & habere hanc potius quàm illam cogitationem; habet hoc August. lib. 2. contra duas epistolas Pelagianorum, lib. 2. de peccat. merit. cap. 17. lib. 1. ad Simplic. q. 2. similia habet Ambrosius, lib. de fuga seculi cap. 7. & 19. quod etiam probant illa testimonia, in quibus cogitationes bonæ dicuntur esse à Deo, & ex gratia: quæ loca omnia in compendium redegit citatus Suar. cap. 16.

RESPONDETUR. Imprimis Augustinum egisse contra Semi-Pelagianos, non de cujusunque cogitationis selectione, sed cogitationis supernaturalis: quia illius erat intentio, convelle- re ipsam substantiam erroris; Semi-Pelagiani- mus autem voluit initium justificationis, esse ex meritis naturalibus. Deinde dici posset distinctas esse has quæstiones; an selectio talis cogitationis sit gratia in re, & an sit vocanda gratia, vel an sit distincta à beneficio creationis, primum illud innuunt dictæ auctoritates, consentiuntque oppositi, secundum non innuunt, in quo tamen vertitur controversia. Denique alia hæc est propositio; hoc auxilium non est supra exigentiam gratiæ creationis, & alia; hoc auxilium est debitum & consequens gratiam creationis. Prima propositio hunc sensum facit, quòd aliquid sit in eodem ordine cum gratia creationis, hocque concedent oppositi. Secunda propositio hunc facit sensum, quòd cogitatio congrua, sit per modum proprietatis gratiæ creationis, quæ propositio est falsa, quia etiam congrua cogitatio, stat cum ordine creationis. Imò cum ipse Suar. frequenter fateatur, gratiam hanc esse speciale beneficium, licet non distinctum à gratia creationis, hoc ipso debet agnoscere esse distinctum, non quidem ordine sed specialitate, quod etiam advertit Arriag. citat. n. 18. certè enim gratia creationis, est gratia communis. Quod attinet ad alias Auctoritates, duplicis sunt generis, quædam universaliter dicunt has cogitationes esse ex Deo, & ex auctoritates explicatione non indigent, dici enim potest, quòd cogitationum illarum selectio sit à Deo, licet non sint gratia simpliciter. Aliæ autem Auctoritates dicunt, quòd cogitationes illæ sint ex gratia, & hæc auctoritates vel procedunt de cogitationibus omnino sanctis, & supernaturalibus, quæ indubie sunt ex gratia, vel certè secundum alias phrasas Patrum, si sunt cogitationes merè morales, procedunt ex gratia cum addito.

2. AUCTORITAS est ejusdem August. & aliorum Patrum universaliter assumentium, bonum opus non posse fieri sine gratia, ita loquitur August. lib. 2. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 8. lib. de Spir. & lit. cap. 28. epist. 106. & 107. lib. 4. contra Julian. c. 3. quod etiam significat

gnificat Ser. 13. de verbis Apostoli, ubi dicit: *ad-
jutorium Spiritus S. prorsus si desuerit, nihil boni a-
gere poteris*. Similia habet Prosper epist. ad Ru-
fin. & ad tertiam Objec. Gallorum lib. 3. con-
tra Collatorem, cap. 3. & cap. 22. Fulgentius de
Incarnat. & grat. cap. 16. & cap. 19.

RESPONDETUR. Quod ex auctoritates
procedant de cogitationibus congruis in ordi-
ne supernaturali, adeoque de meritis, ut latè il-
lustrat Suar. citat. cap. 20. n. 4. vel loquuntur de
gratia cum addito, adeoque non de gratia Au-
gustiniana, quæ est gratia sine addito. Quam-
vis autem non ubiq; hæc gratia appelletur cum
addito, nec semper appellatur gratia creationis,
vel gratia doctrinæ, id non obstat, quia ut re-
spondet Suar. non fuit necesse in singulis locis
eandem verba repetere, sufficienterque id colli-
gitur, ex doctrinæ serie. Quo etiam modo ex-
plicare possumus auctoritates scripturæ, in qui-
bus habetur, quod omnia gratiæ sint tribuenda,
quamquam in multis locis solum significat scri-
ptura, quod requiritur divinus concursus ad o-
perandum, imò idem applicari debet etiam de-
cisionibus & locutionibus Pontificum, quas
perstringit post alios Ovied. a. n. 88. Quando
autem Arausicanum Canone. 9. dicit; nemo
habet de suo nisi mendacium, & peccatum, hoc
solum significat quod Deus non sit causa, sed e-
jus causa, est non nisi creatura.

3. AUCTORITAS petita ex hac propositione
quam interdum assumunt Patres, quod liberum
arbitrium sine auxilio Dei, non nisi ad peccan-
dum valet, ita præter citatum Can. loquitur
Arausicanum Can. 22. & est Augustini senten-
tia 23. ut eam ponit Prosper, videturque hoc in-
nuere August. tr. 5. in Joan. in prologo librorum
de doctrina Christiana in expositione Psal. 142.
Ser. 13. de Verbis Apostoli, cap. 10. & 11. epist. 89.
q. 2. ep. 106. lib. 2. de peccat. merit. & remis. cap.
18. Similia habet Prosper, Fulgentius, Bernard.
Gregor.

RESPONDETUR. Imprimis sunt aliquæ pro-
positiones Baji censurativæ aliarum sententia-
rum, & aliæ sunt simpliciter dogmatizantes: in-
ter propositiones dogmatizantes est hæc 28. li-
berum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio non-
nisi ad peccandum valet, & hæc propositio est
damnata à Pio V. & Gregorio XIII. non ergo
illà ut sonat potest se tueri Vasq. & alii cum ipso,
quia tamen agitur de auctoritate Arausicani &
aliorum Patrum citatorum, idèd distinguendæ
sunt hæc duæ propositiones, liberum arbitrium
de se non nisi ad peccandum valet, & hæc, libe-
rum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio nonni-
si ad peccandum valet, prior propositio facit
hunc sensum: Auctor mali, solum est liberum
arbitrium, de seque id hoc habet, & prout con-
distinguitur à Deo, ut sit causa mali, quæ propo-
sio est vera & Catholica doceturque ab Arau-
sicano, quod expresse utitur hoc termino De se,

alia autem propositio facit hunc sensum: nisi po-
natur gratia, quidquid fiet, peccatum erit, &
hæc propositio non habetur in Patribus. De-
inde est alius modus respondendi eidem propo-
sitioni, quod scilicet ad singula opera, quantum-
vis moraliter non nisi bona, requiratur auxilium
divinum, licet illud non sit auxilium gratiæ sine
addito, vel gratiæ Augustinianæ. Denique dici
potest cum Suar. cap. 20. quod scilicet Patres
ita loquentes egerint secundum subjectam ma-
teriam & errorem, docebat Pelagius viribus
naturæ perveniri ad veram iustitiam & beatitu-
dinem, hinc Patres loqui debuerunt de homine
prout tendente ad vitam æternam, & quia circa
opera vitam æternam concernentia, duplex
non nisi distinctio adhibita, nempe de illis ut
conducentibus, & ut avertentibus à fine, hinc
fit, ut comparando Patres hæc duo extrema in-
ter se, dicant, non habere arbitrium liberum de
se nisi peccatum, quia si quid boni operatur ho-
mo in ordine ad illum finem, non suis viribus,
nec absque gratia Dei id facere potest; quam
responsionem licet impugnet Vasq. d. 109. num.
68. illà tamen in simili utitur, num. 183. ut ad-
vertit Ovied.

SECUNDUM Argumentum est. Nisi pona-
tur quod opera bona moraliter fiant ex gratia,
auferetur ratio divinæ providentiæ cui tribui-
tur concursus illarum causarum secundarum,
vel enim ipse concursus est à providentia ita ap-
plicante causas, auferente impedimenta & c. er-
go & congrua cogitatio provisa erit specialiter à
Deo, potuisset enim Deus res aliter disponere
ne congrua cogitatio proveniret, si autem hoc
non pertinet ad divinam providentiam, hoc erit
in Atheismum declinare.

RESPONDETUR. Quod non sit auferenda
ratio providentiæ divinæ, si illa cogitatio dica-
tur esse ex gratia sed cum addito, licet non sit ex
gratia sine addito, & gratia Augustinianæ.

TERTIUM Argumentum est. De ratione
gratiæ est, esse indebitam, jam autem tale auxi-
lium, est indebitum, alias singulis deberet dari
vocatio congrua.

RESPONDETUR. De ratione quidem unius
cujusq; gratiæ est esse indebitam suo modo, sed
non inde sequitur, ex qualicunque indebiti for-
malitate, jam constituendā illam gratiā in ratio-
ne gratiæ sine addito, seu gratiæ Augustinianæ.

QUARTUM Argumentum est à posteriori.
Quia si tale auxilium non esset gratia, frustra o-
rarem ut nobis detur, & licet homo posset o-
rare pro pluvia, quamvis illa non sit ex gratia,
quæ sit distincta à gratia Creationis, id inde est,
quia non est in potestate orantis illam dare, jam
autem in potestate orantis est, reddere auxilium
congruum, quod ipsum argumentum inde ro-
bur accipit, quia Patres contra Pelagium exin-
de quod pro bonis nostris operibus oremus, in-
ferebant dari gratiam.

(V) 3 RESPON-

RESPONDETUR pluribus viis. *Imprimis* quòd quamvis illa opera non proficiantur ex gratia Augustiniana, & sine addito, sufficit quòd proficiantur ex gratia. Nego autem quòd non possimus petere ut nobis detur auxilium illud speciale, quòd etiam quoad suum seligi, non est in potestate nostra, sicut nec pluvia, licet sit in potestate nostra quoad ipsam exhibitionem ejus, quòd constituit auxilium congruum in ratione congrui; unde jam ostenditur fons, eorum pro hoc auxilio, quia scilicet non est in nostra potestate illius selectio. *Alia via est:* quia scilicet multum probat, nonne enim nos postulamus à Deo bonam memoriam, sanitatis conservationem &c. simil. quæ omnia non sunt distincta à beneficio creationis & sunt quasi accessoria, sequentia conditionem principalis. Denique solvendum est hoc argumentum ipsi Vafq. quia posito quòd illa opera fiant ex gratia speciali, quando petimus auxilium naturale, congruum tamen, petimusne auxilium sufficiens an efficax? non sufficiens, quia tale non est beneficium cum specialitate. Si autem petitur efficax, nonne illud suo modo est in potestate nostra. Et hæc retorsio est ex Arriag. sed non multum urget ipsam Vafq. quia ille recurret ad excessum requisitum ad efficaciam, qui non est in potestate petentis.

Quando autem Patres ex eo arguebant opera fieri ex gratia, quòd pro bonis nostris operibus oremus, id non facit multum, quia etiam hic admittitur gratia, licet cum addito. Dicit etiam posset cum Ovied. n. 123. nempe Pelagianos negasse, quòd Deus influat in nostram voluntatem & actionem, sed in solum posse, ut refert August. lib. 1. de gratia Christi c. 4. operaque bona non magis dicebant pertinere ad Deum quàm mala, unde arguitur, pro ipsis operibus & habenda voluntate bona oramus ad Deum, ergo apparet quòd etiam hæc pertineant ad Deum & gratiam ejus. Jam autem qui negant auxilium congruum naturale esse distinctum beneficium, dicunt tamen fieri illa opera bona ex gratia creationis, & illa specialius ad Deum pertinere, adeoque quòd adhuc pro illis orare possimus.

QUINTUM Argumentum à pari. Non potest homo amare Deum super omnia sine gratia, ergo nec potest actionem honestam moraliter facere sine gratia.

RESPONDETUR. Imprimis nego consequentiam, quia procedere videtur à minori ad majus affirmativè. Deinde dici potest quòd etiam amor ille, & actio honesta moraliter sit processura ex gratia licet non sine addito. Caterum addendum est aliquid de ipso antecedenti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid de Amore Dei super omnia, & de tentatione gravi, aliisque connexis.

EST necesse aliquid adferre de his duobus. An scilicet sine gratia possimus Deum amare super omnia, quòd principium assumitur ad ostendendam eandem necessitatem gratiæ, ad opera honesta moraliter; ad quòd propositum assumitur etiam illud principium, quòd non possimus tentationem gravem superare sine gratia speciali.

Quod attinet ad 1. Divisi sunt Auctores, nam aliqui etiam velleitatem amoris Dei super omnia, sine gratiæ auxilio non posse haberi contendunt, talis est Vafq. alii dicunt in pura natura id fieri potuisse, non tamen in corrupta, talis est Suar. Valen. Tanner. posse autem id fieri in natura corrupta docet Scot. Gabr. Molin. Grana. probabilique putat Suar. Sunt hic etiam aliqui termini distinguendi, nam Auctores intelligunt nomine velleitatis eam velleitatem, quæ scilicet potest componi cum peccato. Rursus amorem qui oblatà occasione deserit Deum, licet ante illius oblationem habeat voluntatem. Denique voluntatem quæ etiam oblatà occasione perseverat, & observantiam divinæ legis imperat, secundus ille amor appellatur efficax in affectu duntaxat, tertius etiam in effectu. Hæc notatione terminorum posita.

ASSERO 1. *Quòd possit haberi amor naturalis Dei super omnia quoad velleitatem, & quoad actum efficacem in affectu, licet ad hoc requiratur gratia naturalis.*

RATIO prioris partis est, quia si potest naturalis lumine demonstrari, Deum esse bonum super omnia, cur non & subsequi appetitus amoris super omnia, resolviturque hoc ulterius in hoc principium, quia id non implicat, nec disforme est ulli auctoritati. Pelagius enim non in hoc damnaatur quia admittebat dilectionem naturalem, sed quia nullam aliam admittebat, & illam ipsam dicebat esse sufficientem ad consecutionem beatitudinis. De quo ipso Naturali amore dici potest, quòd mortali peccato opponatur oppositione physica, sed non morali, ut loquitur Ovied. hic n. 146.

POSTERIORIS autem partis, seu quòd requiratur gratia aliqua, ratio peti potest ex dictis à Vafq.

ASSERO 2. *Quamvis concedi possit amor Dei naturalis super omnia absolutus, & efficax quoad affectum, non tamen concedi debet efficax quoad effectum, si debeat supponi diu & notabiliter durans.* Quia aliàs sine gratia supernaturali posset haberi diuturna etiam observantia præceptorum, cuius oppositum infra colligetur.

ASSERO 3. *Quòd non possit dari amor Dei naturalis super omnia, efficax in effectu ad omnem legem, & præcepta implenda.*

RATIO. Quia inter hæc præcepta sunt etiam aliqua, supernaturali non nisi actu explenda, ad quæ se natura, non extendit, ergo illæ actus non est efficax in effectu, ad omnia præcepta implenda.

ASSERO

ASSERO 4. *Si illa praecepta sint naturalia, observatio tamen illorum debeat esse conducentis in vitam aeternam, etiam ad alia sine adiutorio gratia non potest se extendere amor Dei super omnia naturalia.*

RATIO. Quia etiam hoc videtur favere Semi-Pelagianismo.

ASSERO 5. *Quamvis observatio naturalis illorum praeceptorum naturalium non esset sicut oportet, nihilominus ille actus non posset esse efficax in effectu, sine speciali auxilio.*

RATIO, quia ut daret homo perpetuo in illo actu accedentibus tentationibus ab extrinseco, & mobilitate creati, videntur hanc indigere speciali aliquo adiutorio, licet non sit necessarium, ut sit supernaturale, ita post alios Ovied. contr. 3. n. 136.

RATIO. Quia nec ratione actus qui supponitur esse naturalis, nec ratione praeceptorum, quae supponuntur esse naturaliter implebilis, requireretur auxilium supernaturale.

DICES. Amor efficax non nisi in affectu, etiam excludit peccatum omne, ergo si efficax in effectu non potest haberi sine gratia eaque speciali, nec prior ille habebitur, & e converso.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia procedit argumentum à minori ad majus, via affirmationis.

Quod attinet ad 2. nempe, An possint vinci tentationes sine gratia? D. visi sunt Auctores, aliqui dicunt ne levem quidem tentationem posse vinci sine gratia, talis est Vasq. Oppositum sentit Suar. Valen. Tanner. & alii apud Ovied. contr. 4. n. 3. Quod attinet ad tentationes graves, aliqui dicunt posse illas superari absque gratia, sed actu non meritorio. ita Duran. Stapleton. Aegidius, Rubion. tribui etiam solet nostro Molina, sed illum vindicat Ovied. citatus. num. 23. non posse autem vinci sine gratia docet Suar. Valen. Tanner. & alii communiter. *Vi quæsto satisfiat*

ASSERO 1. *Sine gratia supernaturali non potest vinci gravis tentatio per actum sicut oportet.*

RATIO, quia hoc esset Pelagianisare.

ASSERO 2. *Sine gratia supernaturali potest vinci tentatio gravis, victoriâ, quæ non est sicut oportet.* ita post alios Ovied. cit. n. 34.

RATIO, quia etiam potest haberi Amor Dei super omnia naturalis, licet non sit ille futurus sicut oportet. Ergo & vinci tentatio gravis, licet non victoriâ, quæ sit sicut oportet.

ASSERO 3. *Quando sine gratia supernaturali vincitur tentatio gravis, ponenda est gratia specialis, licet ordinis naturalis.*

RATIO, quia etiam in ordine ad vincendum tentationem gravem per actum sicut oportet, requiritur specialis gratia. Ergo etiam in præfenti idem dicendum. Addo tamen, non ita id intelligendum esse, quasi cum sola etiam non speciali adeoque sufficienti gratia id fieri non possit, sed quod non sit futurum. Hinc

ASSERO 4. *Independenter ab adiutorio speciali sive ordinis naturalis sive supernaturalis, potest physicè, loquendo, qualibet tentatio gravis superari, modo aliunde supponatur sufficiens auxilium.*

RATIO. Quia nulla tentatio etiam gravis aufert libertatem, & unumquodque auxilium sufficiens adfert posse, negatio autem auxilii etiam sufficientis adfert impossibilitatem physicam, hinc sine gratia sufficienti supernaturali ob defectum comprincipii, impossibile est nobis operari supernaturaliter. Non multum autem ut hoc principio, quod sine speciali auxilio sit impossibile moraliter vincere tentationem gravem, quia aliàs nec esset nobis liberum moraliter, consequenter succumbere non esset peccaminosum moraliter. Quidquid in oppositum dicat Arriaga citat. num. 15.

ASSERO 5. *Quamvis ordinariè nomine gravis tentationis veniat tentatio per moram temporis durans, ut docet Suar. lib. 1. cap. 24. n. 34. consentitque citatus Ovied. n. 30. Potest tamen tentatio esse gravis, etiam minimo tempore durans.*

RATIO. Quia gravitas in intentionalibus non indiget commensurari temporis.

DICES 1. Patres absolute & simpliciter pronuntiant, impossibile esse sine gratia vincere tentationes.

RESPONDETUR. Totum hoc verificari, concessâ gratiâ sufficienti, vel efficaci, licet ordinis naturalis, si agatur de victoriâ quæ non sit sicut oportet.

DICES 2. Ex una parte dicit Scriptura, quod mandata Dei non sint supra nos, ex alia parte, si independenter à gratia non est in nobis possibilitas etiam physica, ea servandi, quomodo non erunt supra nos.

RESPONDETUR. Non erunt supra nos, quia Deus se obligavit ad succurrendum sua proportionata gratiâ, & erit quidem in nobis independenter à gratia physica possibilitas observandi praecepta, h. e. voluntas pro potentia sumpta, non erit tamen completa ob defectum comprincipiorum.

ARRIAGA. Ut innui supra, independenter à gratia speciali, ponit in nobis potentiam physicam, sed cum impotentia morali ad non peccandum, hancque dicit esse sufficientem ad peccandum. *Sed hæc doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia. Rejicimus prædeterminationem moralem, idque e contrario, ut salvetur libertas, ergo etiam & impotentia hæc moralis debet rejici, ut salvetur libertas. Tum quia. Siquis haberet potestatem impeditam physicè, non faceret actum liberum physicè. Ergo, & qui non facit idque ex impotentia, seu insufficientia morali, non habet actum moraliter liberum, & tamen omnis actus peccaminosus, debet esse actio moralis. Tum quia: ea quæ adfert Arriaga, ostendunt, quod interveniat major obligatio in præceptis naturalibus

(V) 4

quàm

quàm humanis &c. sed non ostendit libertatem moralem, non requiri ad moralem ipsius observantiam, vel moralem transgressionem, quo tamen sensu concedi possit impotentia moralis, per proportionem ex dicendis infra, colligetur.

DICES 3. Potest Berta superare tentationem fornicationis propter infamiam securam ex amissa virginitate: item si aliquis ex motivo venialiter malo, vincat tentationem: denique hæreticus potest subire mortem propter suum errorem, ergo ad vincendam tentationem non erit necessaria gratia.

RESPONDETUR. Quod attinet ad priores duas instantias, etiam amor ille defugiendæ infamiae, cum sit actus honestus moraliter, indigeat gratiâ proportionatâ, in hoc, quod est vel le fugere illam turpitudinem. Quod attinet ad duas illas posteriores instantias, illæ in præsentem non convincunt; quia doctrina oppositorum procedebat de actionibus honestis moraliter, non est autem actio honesta moraliter, mori propter errorem, vel vincere tentationem ob finem inhonestum. *Hinc jam*

INFERRI potest 1. Notitiam omnium veritatum non posse haberi sine gratia supernaturali.

RATIO. Quia multa sunt objecta, & multæ tales notitiæ, quæ sunt in entitate supernaturales, ergo illas habere, dependebit à principio supernaturali.

INFERRI posset 2. Notitiam veritatum maxime circa ea, in quibus potest bene vel male operari anima, requiri gratiam specialem à dono creationis distinctam.

RATIO. Quia circa hæc potest esse cogitatio non congrua, eritque necesse recurrere ad Deum feligentem congruam.

INFERRI posset 3. Ad multas veritates etiam naturales, requiri gratiam (quantumvis ordinis naturalis) majorem, tamen & specialio-rem, quam soleant ordinariè dari.

RATIO. Quia sunt aliqua objecta difficilia ita, ut illorum attingentia deponat comprincipium ordinariis majus, tale est objectum v. g. compositio continui, quadratura circuli, & alia similia, quæ veritates legitime attingi non possunt, vel ob suam difficultatem, sine gratia speciali licet ordinis naturalis.

DIFFICULTAS II.

Concluditur Intentum.

PROpositam questionem quæ intercesserat inter Vasq. & Suar. breviter compingo, determinando, an sit necessaria gratia per Christum ad actus honestos moraliter, licet illa sit in substantia naturalis. Ut voluit Vasq. an verò non sit necessaria. ut voluit Suar.

ASSERO 1. Quod opera honesta moraliter non possunt fieri sine gratia. Tum quia. non possunt

fieri sine cogitatione congrua, quam offerre spectat ad Deum; & non est in potestate operantis, selectio illius. Ergo non possunt fieri sine gratia. Tum quia passim exstant Locutiones PP. universales, quæ omnia nostra bona tribuunt gratiæ, sine exceptione. Tum quia nomine gratiæ venit donum ex amore collatum, & quidem in bonum donatarii, & tale, quod non sit situm in potestate donatarii; hæc autem omnia, conveniunt cogitationis congruæ ad bonum honestum, collationi.

ASSERO 2. Gratiam illam esse condistinctam à dono creationis, non quidem ordine, sed specialitate, & formalitate non debite per obligationem. Quod illa gratia non sit distincta ordine, nihil est in hoc difficultatis: Omnia enim ordinis naturalis, qualis supponitur illa gratia, habent eundem ordinem, cum gratia creationis. Quod autem illa gratia sit speciale donum distinctum à dono creationis. Ratio est: tum quia quæ sunt separabilia realiter, & quorum uno posito non ponitur aliud, illud habet distinctam suam entitatem; jam autem posito dono creationis, potest adhuc non poni congrua cogitatio ad bonum honestum moraliter; quod autem illud donum sit speciale. Ratio est: quia non est illa determinatio & connexio, ut posita gratia creationis, hoc ipso ponantur nonnulli congruæ cogitationes, connexæ cum bono honesto moraliter.

ASSERO 3. Hæc ipsa gratia an possit dici gratia sine addito, quæstio est de voce, melius videtur loqui; qui hanc gratiam nolunt esse gratiam sine addito: Ratio: quia gratia sine addito, est gratia asserta contra Pelag. & Semi-Pelagianos: hæc autem non debet esse stans in eodẽ ordine cum gratia Creationis: unde etiam admittebant illi præter gratiam creationis, gratiam doctrinæ, & exhortationis: quia tamen non admittebant aliquod supernaturale interius doctrinæ, erant. Et hoc expressit Aug. epist. 9. 5. ad Innoc. illam confiteatur aperissime gratiam, quam doctrina Christiana demonstrat, & prædicat esse propriam Christianorum; quæ non est natura, sed quæ sitatur natura, non auribus sonante doctrina, & alio quo adjuvamento visibili &c. sed subministratur spiritibus, & oculis à misericordiâ &c. Quamvis autem admittamus illa opera fieri ex gratia saltem latiori modo, nullo modo dicemus illa esse meritum aliquod de congruo ad salutem: quia hoc videtur accedere ad Semi-Pelagianismum saltem deductivè.

DICES 1. cum Ripalda d. 104. n. 113. Gratia philosophica debet esse gratia à dono creationis distincta, quæ sit donum naturæ rationalis etiam in hoc rerum ordine constitutæ indubitum; sed plerumq; efficitur actio honesta moraliter sine hoc dono scilicet per cogitationem congruam, excitatam ordinario concursu agentium naturalium.

RESPON-

RESPONDETUR. Positâ illâ excitatione extrinseca, quæ facit, ut opportunè Deus in hac materia offerat cogitationem; selectio quoad rationem congruæ, tota pendet à Deo: verè enim potuisset esse ille concursus objectorum, & tamen non haberi cogitatio congrua.

DICES 2. cum eodem. Cogitatio sufficiens, & nata consequi ad gratiam creationis, v.g. sufficientia ad discurrendum; non est beneficium speciale distinctum à gratia creationis. Ergo neq; efficax.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia gratia prædicta, est quid pro præsentis statu necessarium, & affixum ipsi tali creationi. Jam autem cogitationes congruæ, non censentur necessario affixæ creationi, ponuntq; effectum, quem non ponunt sufficientes.

DICES 3. Cogitatio inferens efficaciter peccatum, non est auxilium simpliciter indebitum naturæ rationali ad peccandum: alias plura indebita auxilia ad peccandum offerret Deus, quam ad honestè agendum. Ergo etiam neque cogitatio honesta, impetrans consensum honestum erit auxilium indebitum.

RESPONDETUR. Retorquendo Argumentum: cur collatio auxilii efficacis supernaturalis, idque sub titulo efficacis, sit speciale beneficium, non autem cogitatio inferens peccatum. Deinde negatur dari ullam gratiam efficacem ad peccandum, seu inferentem efficaciter peccatum. quia illud quod est efficaciter ad aliquid, non potest esse nisi tale, ut concurrat ad illud ex sua natura, & inclinatione, & ad illud ordinetur. Gratia autem sufficiens non concurrat ad peccatum. Sed posito etiam dari cogitationem efficaciter inferentem peccatum. Negatur Consequ. quia illa cogitatio non est donum in bonum donatarii, cum sit ordinatum ad peccatum, quod non est bonum creaturæ intellectuali. Jam autem cogitatio congrua, ordinatur in bonum donatarii.

DICES 4. Quod sine errore fiat opus mechanicum non est specialis gratia Dei, quamvis potuisset Deus eo modo providere homini, quo prævidit illum fuisse erraturum: quia ex ordinem rerum naturalium, acquirit notitiam, & artem artifex.

RESPONDETUR. In opere mechanico duo considerari possunt, voluntas operandi honesta; & hæc pendet à selecta cogitatione, quæ est donum Dei, Secundò in opere mechanico, est ipsa externa operis factio, idque secundum habilitatem complexionis ejusdem artificis. Cumque hic nihil sit specialis honestatis, possideatque creatione suam complexionem artifex, fit, ut ad hæc non requirat gratiam condistinctam à gratia creationis.

DICES 5. Plura sunt opera virtutis adeò homini facilia, ut in omni serie reperiantur. talia sunt providere Parentibus, amare filios.

RESPONDETUR. Etiam talia pendere à gratia, licet illam promiserit Deus offerre, offeratque passim propter bonum universi. Sed id non destruit rationem gratiæ. nam sparsa in commune gratiâ, adhuc gratia est.

INFERES. Etiam infideles posse opera honesta moraliter exercere.

RATIO. Tum quia. Damnata hæc propositio Baji. Omnia infidelium opera sunt peccata; & tamen ex hac propositione deducitur, vel necitur, quòd infideles non possint exercere opera honesta moraliter. Tum quia. Bene possumus suadere Ethnicis Eleemosynam; quod non posset fieri, si opera illorum talia, non essent honesta, sed peccata: Tum quia. Ut urget Suar. lib. 1. cap. 6. n. 8. Fides non est circumstantia boni operis moralis. quia non oportet, ut ille actus sit supernaturalis. Rursus cur non etiam ad honestum finem dirigere poterit suas actiones infidelis; idq; nihil cogitando de idolo. Ad locum Pauli ad Rom. 4. agentis. Omne quod non est ex fide, peccatum est: dici potest; illud quod repugnat fidei, & quod ex infidelitate nascitur, peccatum est: quanquam per Suar. nomine fidei, venit inibi conscientia, de hac enim in contextu loquitur, omne autem quod est contra conscientiam, peccatum est. Quando autem ad Titum 1. infidelibus dicit, nihil est mundum, accipi debet locus, quòd quæ faciunt infideles ex infidelitate motivoque infidelitatis, non faciant mundè. Sine fide etiam impossibile est placere Deo: quia scil. non habens fidem non potest placere, hoc est justificari.

Quid autem sentiendum de mente August. qui videtur docuisse omnia Ethnorum opera esse peccata, ita habet l. 4. contra Jul. c. 3. Lib. 5. de Civ. c. 12. l. 19. c. 25. l. 13. de Trinit. c. ult. l. de Contin. c. 13. l. 1. de Nupt. c. 3. ubi c. 12. ait: *Non potest esse pudicus veraciter qui non propter Deum verum, fidem connubii servat*, unde illud Argum. Aug. *Aut in animo fornicante pudicitia esse potest, aut in infideli pudicitia esse non potest.* Lib. item 1. de Grat. Christ. c. 26. & Præf. in Psal. 30. hæc habet, *attenduntur opera tua* (supple infidelis) & *inveniuntur omnia mala*. Addit Suar. etiam rationes quibus id probabat Aug. c. 7. sed etiam exstant loca Aug. quæ ostendunt etiam in Infidelibus reperiri bona opera; loquens enim de Polemone Gentili revocato ad continentiam per senocratem philosoph. ait epist. 130. *Nam si illum cognosceret, supple Deum, & pie coleret, continentia illa non tantum ad hujus vitæ honestatem, sed etiam ad futuram immortalitatem illi profuisset.* Similia habet l. 1. de grat. Christ. c. 24. l. de Patient. c. 26. & 28. l. de spir. & lit. cap. 27. ubi loquens de Ethnorum factis, inquit, *qua secundum justitiæ regulam non solum vituperare non possumus, verum etiam merito recteque laudamus.* & l. de bono conjug. cap. 6. *Conjugalis concubitus, filios*

filios procreandi gratia non habet culpam; quæ sententia est generalis, adeoque extensivè ad Infideles. Negat ergo illis virtutes hoc sensu, quasi meritivas vitæ æternæ, & ita loquitur contra Jul. c. 13. Si ad consequendam veram beatitudinem, quam nobis fides per Christum promittit, nihil prosint homini virtutes, non sunt verè virtutes. Loquitur item Augustinus, quòd regulariter loquendo, nihil boni operentur infideles; quando autem dicit omnia infidelium opera esse peccata, loquitur de illis prout profectis, ex Infidelitate.

DIFFICULTAS III.

De necessitate Gratia ad vitanda venialia.

DICENDUM est: *Sine gratia speciali neminem posse in natura lapsa vitare omnia venialia.* Est articulus fidei, fundatur in primis in Scriptura 1. Joan. 1. dicitur: *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Trident. Sess. 6. can. 23. sic habet: *Si quis hominem semel iustificatum dixerit, posse in tota vita, peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia, Anathema sit.* Innuit etiam id Aug. qui agens lib. de Nat. & Grat. cap. 36. quomodo omnes homines peccent; neminem immunem facit, *excepta*, inquit, *S. Maria V. de qua propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo questionem.* Unde Suar. Gran. Tolet. & alii dicunt etiam Apostolos, confirmatos licet in gratia, venialiter peccasse. Idemque dicit de S. Joan. Bapt. Suar. & Gra. & post illos Arriaga de Justif. d. 51. & addit, quòd enim unus aut alter Doctor tribuerit huic aut illi Sancto, non sufficit ullo modo ad exceptionem à Regula. Cæterum S. Joanni immunitatem à veniali tribuit Galatinus, Catharinus, Abulen. Lorinus. Sed tribuinè poterit aliis? Respondet Oviedo, id ab omni fundamento esse alienum, & nullo modo audiendum. Vasq. tomo 2. in 3. p. d. 120. c. 5. docet, quòd asserere à lege hac ordinaria esse exceptos paucos aliquos, veluti Joannem Bapt. sit temerarium. Procedit autem Assertio de longo tempore: quia brevi aliquo tempore omnia, inquit, Ripal. d. 117. n. 11. & peccata omnino deliberata longo tempore caveri posse, plures Theologi admittunt. Accedit Ratio S. Thomæ adlata 1. 2dæ. q. 109. a. 8. quia ex una parte appetitus non est subiectus rationi plenè; ex alia parte mobilitas voluntatis, quæ se ad exercitium libertatis ab uno ad aliud transfert, occasiones item tot, juxta communem providentiam ostendunt, hæc omnia longo tempore vitari non posse.

Colligo hinc aliqua quæ de venialibus ad eruditionem sciri possunt. Durand. in 2. d. 28. q. 3. n. 8. docet, non quidem de peccatis venialibus

ex subreptione, sed deliberatè commissis, quòd per longum tempus cum effectu vitari possint. Suarii verba sunt l. 9. de Grat. c. 8. 25. non solum per totam vitam, verum etiam nec per notabilem ejus partem posse de aliquo sancto cum fundamento affirmari, recepisse donum carenti omni peccato veniali, etiam ex subreptione per longum tempus. Soto & Vega admittunt, deliberata venialia posse per unum vitari diem, quòd etiam non improbabile putat Suar. cit. n. 29. Quando autem dicitur Prov. 24. Septies in die cadit Justus, ad hoc dici solet: quòd particula in die non sit in Hebræo, nec in Græco; nec in Bibliis Sixti, & citatur hic locus ab Aug. l. 11. de Civ. c. 31. sine addito in die. Addit Suar. Justos quinec toto die, nec in aliqua ejus parte otiosi sunt, & in bonis operibus diligenter occupantur & frequenter per orationem ad Deum ascendunt, moraliter & cum minori difficultate, posse per diem integrum hæc vitare peccata.

OBJICITUR communiter. Assumiturque hic medius terminus. Quòd si possit justus aliquo tempore vitare omnia venialia, possit etiam omnia. Quem medium terminum ita sibi opponit Ripal. citatus supponitq; quamvis homo non possit determinare tempus secuti peccati, posse illud à Deo comprehendere, supponitq; v. g. hoc tempus esse tempus dierum 10. quòd supposito sic formatur Argumentum. Qui vitat divisivè unum peccatum post aliud, & singula peccata numeri denarii occurrentia, divisivè unum post aliud, vitat collectivè omnia: collectio enim omnium existit successione unius post aliud; nec aliter justus, etiam cum speciali privilegio vitare omnia; at justus potest moraliter vitare divisivè unum peccatum post aliud, seu singula peccata v. g. denarii occurrentia divisivè unum post aliud; quòd ipsum probatur quia post vitatum primum, potest moraliter vitare 2. & post 2. 3. non enim manet diminuta, aut defatigata virtus ad aliud, sed eodem profectus modo ac si primum non vitasset. Sicut sol æquè hodie ac cras potest illuminare: quia virtus illuminandi, absq; diminutione & defatigatione, eadem perseverat.

Hunc ipsum medium Terminum sic aliter proponit Oviedo citatus supponitque tres dies, & arguit; non minus est liber in 3. die, si vitet duobus prioribus peccaverit, si vitet in 3. non peccet. Ergo etiam si non peccasset, idem poterit; quòd ultimò in hoc resolvitur, quia peccasse aut non peccasse tempore præcedenti, nihil conducit, vel non conducit ad peccandum nunc.

RESPONDET 1. Molina. In his eventibus liberis non esse necessarium tempus assignare determinatum, sed hoc vagè & indeterminate esse sumendum. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia redit argumentum factum etiam in vagè sumpto tempore & indeterminate.

indeterminato non diminuitur libertas: alias hoc ipso non peccaret. Ergo etiam si indeterminatè sumpto tempore potest non peccare: poterit etiam in sumpto vagè non peccare. Deinde quamvis nos homines, tempus id determinare non possimus, determinatè tamen illud noscit Deus: quod argumentum sic format Ripalda. Deus noscit quod homo primam horam transigere possit sine peccato; idem noscit de secunda, & sic de reliquis usque ad decem. Ergo noscit determinatè totam illam collectionem posse transigi sine peccato.

RESPONDET 2. Oviëdo. Hominem v. g. per triduum, vel quodecunq; aliud spatium, non posse vitare venialia; posse in quocunque alio minori: ex suppositione autem quod non peccaverit in omnibus instantibus præcedentibus ultimis, in ultimo necessariò peccabit, liberè tamen: quia illa necessitas non est affixa illi ultimo instanti, sed omnibus vagè sumptis. Unde necessitas ex suppositione, quæ casu dato admittitur in instanti ultimo, est necessitas consequentiæ, & non consequentis: non enim non peccasse in præcedentibus, est formalis causa peccandi in ultimo; sed tantum non peccasse, aut peccatum esse in omnibus, quæ ab hoc sive primo, sive ultimo, sive medio distinguuntur, signum est hominem in hoc, peccare, vel non peccare, nullo habito respectu ad priorem, vel posteriorem durationem. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Ductum videtur dicere, quod si in antecedentibus non peccavit instantibus, ultimo instanti sit necessariò peccaturus; quis enim unquam necessariò peccat? Et quamvis illa necessitas, ut asseruntur, non sit affixa uni, sed omnibus vagè sumptis, antecedenter antequam veniatur ad ultimum instans; quæ antecedentia supponitur transacta sine peccato; tamen posita illa transactio, non vagè, sed determinatè illa necessitas competeret, ad eum modum, quo si eriat dexter oculus, necessitas videndi, devolvitur homini ad sinistram, quamvis antea vaga fuerit; quod ipsum sic aliter proponitur. Si non fuisset vaga necessitas, non fuisset per Oviëdo salva libertas. Ergo cum pro determinato ultimo instanti, non sit vaga necessitas, tollitur pro illo instanti libertas. Tum quia. Ipsa ratio vagi non potest salvare libertatem, qualis ordinariè in viatoribus admittitur: si enim essent æqualia duo venialia, sed vaga necessitas, alterum admittendi, non salvaretur libertas. Tum quia. Conc. quod non peccasse in antecedentibus instantibus; non sit ratio formalis peccandi: quia hæc pendet ab usu vitalis potentia, quem non infert negatio peccati antecedens. Sed restat querere. Cur impotentia illa vitandi venialia, ex vi suæ præcisæ, non auferet libertatem in illo instanti, in quo peccari deberet; redibitque difficultas, etiam concessa

so, quod illa necessitas sit consequentiæ non consequentis, cur non auferat libertatem ex titulo necessitatis. Quod ipsum in hoc fundatur. Omnis necessitas, quæ posita, non potest oppositum fieri, & quam auferre non est in mea potestate, aufert libertatem. Talis autem est dicta necessitas: quia nec oritur ex suppositione aliqua actionis meæ, nec est in mea potestate dare mihi illam gratiam, & tamen si illam non habeam, non possum non peccare venialiter.

RESPONDET 3. Ripalda. Impotentiam vitandi venialia omnia, esse impotentiam moralem, non physicam, quod etiam docuit Vega, Lorca, Suar. *Circa quod*

DOCEBAT 1. Impotentiam moralem vitandi venialia conjunctam potentia physica non esse aliud, quam difficultatem vitandi superabilem viribus voluntatis; nunquam tamen re ipsa superandam, quæ impotentia includit duo: alterum antecedens. Nempe difficultatem immunitatis; alterum consequens, stans in eventu conditionato, quo Deus certus sit, nunquam voluntatem sic aut sic præventam, immunem à peccato servandam. Ex vi hujus dogmatis, salvat per hoc libertatem: quia illa impotentia moralis, stans cum potentia physica simpliciter, constituitur eventui consequenti voluntatis: Nam difficultas illa antecedens per ipsum, non est impotentia moralis.

DOCEBAT 2. Quod explicata impotentia non antecedit singulos actus peccati, sed totam collectionem v. g. decem dierum. Coalescit enim in actu i. ex partialibus difficultatibus; ita ut voluntas ex suppositione antecedenti, eodem modo compareretur difficilis ad peccatum decimum post vitata 9: quasi aliquod eorum non vitasset; licet de suppositione consequenti alia res sit.

DOCEBAT 3. Eventus conditionatus consequens talem difficultatem, eodem modo reddit moraliter impossibilem defectum primi peccati, quo decimi: nam defectus decimi, non est moraliter impossibilis ex sola suppositione antecedenti difficultatis, quæ est ad vitandum decimum sed etiam ex suppositione consequenti, quod 9: vitata sunt. Ex quibus eruit hanc responsionem, quod homo post vitatum primum peccatum possit vitare secundum; si reliqua præter secundum, re ipsa vitanda sint, non verò si non sint vitanda. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT 1. Quoad primum dogma: quia posita suppositione eventus, dicit etiam primum, moraliter reddi impossibilem vitacionem alicujus peccati, quod non potest dici: quia quod est necessarium ex suppositione eventus, est necessarium necessitate metaphysica; quia quodlibet esse, dum est, est necessarium esse necessitate metaphysica. Jam autem omnis suppositio consequens, importat esse dum est.

Non

NON SATISFACIT 2. Quia quando dicimur ad aliquid habere non nisi gratiam sufficientem, non dicimur ad hoc habere impotentiam moralem, etiam si tunc sit suppositio non secutionis effectus. Ergo neq; in presenti resultabit impotentia moralis ex suppositione consequenti.

NON SATISFACIT 3. Quia vi hujus explanationis sufficit sola potentia physica ad actum liberum; quod alias impugnatum est.

Solvitur Principalis obiectio.

PRÆMITTO 1. *Quod ad vitandum peccatum debeat dari non tantum sufficientia physica, sed etiam moralis, sicut & ante dictum, quod Præmissi tenet etiam Esparza hic q. 3.*

RATIO Præmissi est. Quia si non daretur sufficientia moralis ad vitanda venialia; hoc ipso daretur necessitas moralis illa non vitandi; nam quando non sufficiunt vires, necesse est succumbere. Si autem est necessitas moralis peccandi, moraliter non peccatur, ut dictum in simili aliis. Deinde, quia si non haberet homo sufficientiam moralem ad vitanda peccata, defectus hic imputeretur divinæ sanctitati, & bonitati ejus: nam ad solum Deum spectaret illam gratiam conferre, & tamen illam non conferret. Cum hoc tamen stat, ut positâ potentiâ physica ad vitandum; & positâ etiam sufficientia morali, oriunda existis, quæ se tenent à parte Dei, adhuc tamen sit impotentia moralis, aliunde oriunda, quam impotentiam citatum Tridenti innuit. Ut autem explicetur, quomodo positâ sufficientia morali, quam Deus offert ad vitanda peccata omnia, & in particulari venialia, adhuc sit impossibilitas moralis. Hinc

PRÆMITTO 2. *Virum cogitatio congrua sit debita ex natura rei saltem vagè alicui, vel aliquibus ex tota hominum multitudine, quam quæstionem proponit Esparza hic q. 5. & affirmat. Discursusq; tali explicat.*

SUPPONIT 1. Quod in qualibet multitudine causarum æquè aut ferè indifferentium ad utramq; partem contradictionis, aut contrarietatis, est magis probabile, futuram esse quamlibet difformitatem determinatè sumptam, quam totalem omnium uniformitatem. Cujus rationem dat; quia uniformitas totalis habet plures causas adæquatas, quarum quælibet se solâ possit illam impedire, quàm difformitas: totalem enim uniformitatem potest impedire se solo, quilibet binarius contentus in collectione. Jamq; erit impedita totalis uniformitas, at difformitatem omnium, nulli duo possunt impedire se solis.

SUPPONIT 2. Probabilius esse id impediendum esse, quod habet plures causas adæquatas impeditivas sui: quia quælibet causa æquè indifferens ad impediendum aliquid, fundat spem, quod impediatur aliquid: reddit enim verum

hoc judicium, fortasse impediatur. Ergo si illi causæ addatur alia similis potens impedire, crescit probabilitas. Inferiturque exinde minus probabile id esse futurum, quod est magis probabile, impediendum esse: quia major probabilitas unius partis contradictionis, est per se ipsam minor probabilitas oppositæ partis: Consequenter minus probabile est futuram esse uniformitatem, quàm difformitatem.

SUPPONIT 3. Quo numerosior fuerit multitudo individuorum æquè indifferentium ad utramq; contradictionis partem, eò fore minus probabilem uniformitatem inter illa, quia sunt plures causæ sufficientes ad impediendam uniformitatem. *His suppositis*

Dicta sic ad præsens applicat. Multitudo hominum à principio ad finem usque mundi est propemodum infinita, nec illis potest negari differentia ad operandum malè vel bene. Unde sequitur fuisse moraliter impossibile per se, & ex natura rei, ut omnes homines, nullo profusus excepto, convenirent inter se in operando bene, aut in operando malè; quod autem est moraliter impossibile perfectè & suprema impossibilitate morali, qualis est hæc de qua hic, nunquam id contingit. Igitur Deus non prævidit ullam hominum collectionem a qualet multitudini hominum defacto existentium, quæ sit &c. &c. conformis aut in operando bene aut in operando malè. Consequenter non prævidit aut totam collectionem semper cum cogitatione congrua, aut totam & semper cum incongrua. Ergo congrua cogitatio est innegabilis vagè toti hominum collectioni, ac proinde non habet rationem gratiæ superadditæ, vel respectu creationis, vel respectu elevationis. Hocq; totum ulterius confirmat: quia PP. interrogati, cur Deus non impederit omnia peccata Angelorum & hominum, respondebant, quia id facere non potuit salvâ illorum libertate. Ergo nec potuit salvâ libertate impedire in omnibus opus bonum, adeoq; negari omnibus cogitatio congrua. Et dum August. tenet non permissurum fuisse Deum peccata, nisi fuisset ex illis collecturus bonum, hoc ipso supponit Deum nulli collaturum fuisse cogitationem incongruam, nisi eidem vel alteri collaturus fuisset cogitationem congruam. *Sed hæc ejus doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia Aug. dictum conversionis, & ipsam conversionem rejicit ultimò in latens consilium, & voluntatem divinam. Non ergo rejici debet in aliquibus natura rei, & in aliquid saltem vagè debitum naturæ. Tum quia. Si error est Pelagianorum meritis naturalibus deberi Beatitudinem supernaturalem, nec dicet Esparza, illam saltem vagè deberi naturæ rationali, ita nec debet dici vagè esse debitam gratiam supernaturalem creaturæ intellectuali. Quod ipsum ulterius

hoc resolvitur; quia Ens supernaturale, nulli substantiæ creatæ vel creabili debetur. Tum quia. Quod dicit non prævideri à Deo uniformitatem, circa actiones causarum indifferentium, vel id accipit de statu conditionato, vel de absoluto; non de conditionato: quia sicut in statu conditionato prævidetur impenitentia finalis Judæ, ita prævidetur impenitentia finalis S. Petri in alia Hypothesi, & utriusque etiam poenitentia: nullus enim est quem Deus salva libertate non posset salvare, consequenter nullus est, qui non prævideatur sub conditione consensurus. Unde dicit Aug. quod Deo efficaciter salvare volenti, nullum hominum resistit arbitrium; prævidetur ergo etiam uniformitas in statu conditionato. Ergo & pro statu absoluto prævideri potest. Quod autem defacto pro statu absoluto non prævideatur, id referri debet in Dei iudicia, dum pro singulis eligit pro statu absoluto gratias efficaces, permittitque peccata. Categorice autem ad dicta Esparza dici potest; quod causæ indifferentes potius difformiter agant quam uniformiter, si in actione illa sua, non pendeant aliunde à selectione, quam ponat voluntas superior, secundum quam prævidebuntur absolute uniformiter, vel difformiter operantes: quia verò in habendo auxilio congruo pendemus à determinatione divina seligente auxilia, fit, ut à voluntate ejus pendeat conformitas, vel difformitas agendi.

PRÆMITTO 3. *Quamvis nulli naturæ etiam vage sit debitum auxilium congruens; nihilominus illud dare Deum pro suo placito.*

RATIO. Quia cum non conferat illud natura, & tamen conferatur, debet illius collatio in Deum referri.

PRÆMITTO 4. *Quo sensu hæc propositio non sit accipienda: sine speciali gratia non potest homo abstinere ab omnibus omnino venialibus.* Certum est non esse hunc sensum, quod homo non habeat physicam potentiam ad abstinendum ab omnibus venialibus; quia aliàs neque cum auxilio specialiter collato posset id præstare; quia auxilium non confert potentiam physicam, sed supponit. Nec facit hunc sensum, quod, Deus non det sufficientes vires ad abstinendum ab omnibus: quia aliàs in abstinentia ab omnibus non esset homini imputabilis, si quidem non haberet vires sufficientes ad hoc faciendum; nec posset Deus nobis promulgare: Abstinere etiam ab omnibus venialibus peccatis: facilis enim esset promulgationis cassatio, vires non habemus. Imò aliàs ultimò ratio peccati venialis, tanquam in causam deberet in Deum referri. Dari sufficientem gratiam ad vitanda omnia venialia, innuit Suar. etiam lib. 9. de Grat. c. 8. n. 13. ubi assumit hanc propositionem: Negari non potest, quin omnes homines iusti habeant sufficiens auxilium ad vitanda omnia ve-

nalia peccata. Sed n. 17. videtur oppositum innuere. Qui tamen diceret ad vitandam totam collectionem venialium non dari sufficiens auxilium, sed non nisi ad singula, per hoc se tueretur, quod cum non tota collectione commissâ, sed uno v.g. peccetur veniali, vel tot ex collectione, sufficit, quod ad illud unum in particulari habeat gratiam, possibilitatemque moralem.

PRÆMITTO 5. *Quis sit sensus dictæ propositionis.* Completur ille ex duobus, & ex istis; quæ se tenent a parte Dei, & ex istis quæ se tenent a parte creaturæ. Loquendo circa ista quæ sunt a parte Dei, sequitur quod quamvis Deus det auxilium sufficiens ad vitanda omnia collectivè peccata, quod fecerit tamen decretum de non dando auxilio congruo & efficaci ordinariè; & ut plurimum. Loquendo autem de istis quæ se tenent a parte creaturæ, est inclinatio nostra ad malum, inclinatio item ad sensibile, & hoc est a parte voluntatis; a parte autem intellectus cæcitas & inapplicatio. Ex his autem duobus, principalius, dicit impotentia illa moralis hoc secundum: cur scilicet ordinariè, & ut plurimum cadatur in venialia. His autem duobus positis, salvatur imprimis quod liberè peccemus: quia datur nobis a parte Dei gratia sufficiens ne peccemus. Oramusque ne unquam peccemus venialiter; salvatur etiam impotentia moralis: quia scilicet in illis semper, & facillimè delinquitur saltem sub disjunctione, nisi adsit specialis gratia Dei. Jam autem talia moraliter dicuntur esse impossibilia, quorum opposita semper saltem sub disjunctione & facillimè fiunt. *Hæc positis directè ad Argum.*

RESPONDERI potest. Concedendo suppositionem, videri nempe à Deo certum numerum, in quorum aliquo determinatè sumus peccaturi venialiter. Proposito autem à Ripalda Argumento, Neganda Minor. Probatio illius distinguitur; qui potest vitare primum, potest vitare moraliter secundum, hoc est, habet vires sufficientes, ut vitet Conc. propositionem, potest vitare, hoc est, est vitaturus & a parte sui non dat fundamentum moraliter inferendi, quod non sit vitaturus. Nego. Quod attinet ad Paritatem de sole. Paritas non tenet: quia in illo non est potentia indifferens ad illuminandum, non sunt occasiones non illuminandi; invitamentaque ne illuminet, valdè affectiva &c. similia. Consequenter nec habetur fundamentum determinandi quod moraliter loquendo non possit cras illuminare. Secus autem habet voluntas creata.

Ad Argumentum prout proponitur ab Oviêdo. Idem tenendum. Non minus est liber in tertia die, quam in antecedentibus, hoc est, habet etiam gratiam sufficientem, etiam in tertia die ne peccet, Conc. non minus est liber, hoc est, æque est habiturus gratiam congruam, & a parte sui non dat fundamentum, quod non sit vitaturus. Nego.

(X)

Addo.

ADDO. Quando dicitur. Sine gratia speciali non est possibile moraliter hoc vel illud facere, non isto sensu est accipiendum quasi, hic intelligatur gratia efficax: quia aliàs etiam in aliis materiis qui illà careret, haberet impotentiam moralem; quod non videtur coherere edicto Innocentii: Quod Justis volentibus, & conantibus non sint aliqua Dei praecepta impossibilia; essent autem impossibilia: quia etiam justis volentibus & conantibus non semper datur gratia efficax. Sed dicta phrasid secundum hunc sensum accipi debet, qui jam adlatus; quod scilicet non fecerit Deus decretum de danda efficaci gratia, ad omnia vitanda venialia, & ex altera parte nos semper in illis delinquimus, & facillimè. Ista autem quæ semper & facillimè fiunt ab omnibus saltem sub disjunctione, moralem impotentiam inferunt ad oppositum.

Ex his autem. COLLIGES. Cum impotentia non peccandi compleatur per nos debilitate & fragilitate nostra, quæ non importat ullam antecedentem necessitatē metaphysicam, hoc ipso ostendimus impotentiam moralem non metaphysicam. Nec item in nostris principiis sequetur, quod gratia sufficiens adferat impossibilitatem moralem: quia apud nos impossibilitas moralis non completur negatione securitatis effectus, sed potentia nostræ debilitate, inconstantia, & similibus.

DIFFICULTAS IV.

De necessitate Gratia ad Perseverandum.

ARTICULUS fidei definitus à Trident. sic habet Sess. 6. can. 22. *Si quis dixerit iustificationem, sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseverare posse, anathema sit.* Fundatur hæc definitio Trident. in Locutionibus imprimis script. qualis est illa ad Philip. 2. *Cum timore & tremore, vestram salutem operamini: Deus enim est: qui in nobis operatur velle & perficere.* Similia sunt verba cap. 1. Ibidem: *Qui potest in vobis bonum opus perficere usque in diem Christi lesu.* Ergo apparet, quod hoc specialiter in Deum refertur debet: 1. ad Corinth. 1. *Gratias ago Deo meo &c. qui & confirmabit vos usque ad finem sine crimine.* Fundatur item in Auctoritate August. lib. de Bono Persev. cap. 8. 17. 20. de Prædest. lib. 1. cap. 7. & 8. de correptione & grat. cap. 11. & 12. de Nat. & grat. cap. 16. Lib. 53. Homil. 23. cap. 6. quæ & alia loca vide apud Suar. Lib. 10. c. 4. à num. 7. hoc posito.

QUÆRITUR I. *Quid à parte quasi nostra dicat perseverantia.*

ASSERO I. *Nomine Perseverantia venire durationem in gratia cum exercitio bonorum operum per longum tempus usque ad mortem.* Et hoc vocatur, perfectum perseverare. Hanc durationem non posse haberi sine speciali gratia, probant prædicta, rationemque assignat Suar. cit.

cap. 4. quia prædicta duratio dicitur declinationem à malo, & maxime fit in observantia præceptorum negativorum. Importat etiam exercitium bonorum operum supernaturalium necessariorum ad observantiam præceptorum affirmativorum. Tertium dicitur ut mors contingat. Quoad primum, est necessaria specialis gratia: quia illud præceptum, vel impletur negativè: quia scilicet occasio non fuit, nec suppositio mali; hoc autem refert Aug. homil. 23. citat Deum: *Hoc tibi Deus tuus dicit: regebam te mihi, servabam te mihi, ut adulterium non committeres, suaseram desistit, ut suaseram desisterem ego feci, locus & tempus desunt, ut hæc desissent, ego feci.* Deinde hæc ipsa impletio negativorum præceptorum potest impleri positivè, vincendo positivè tentationem, & ad hoc requiritur gratia efficax quæ est donum speciale; secundum illud de exercitio bonorum operum dependet itidem à cogitatione congrua, quæ etiam est donum speciale. Tertium etiam pendet specialiter à Deo, ut mox ostendetur.

ASSERO 2. *Nomine Perseverantia venire durationem temporalem in gratia per durationem tempus, quæ etiam non potest haberi sine speciali gratia.* Quod datur etiam temporanea perseverantia, innuit Christi locutio: *Qui perseveraverit usque in finem; quæ locutio non congruet, si non daretur perseverantia & non in finem.* Significat id etiam August. in princip. lib. de dono Persev. Quod autem hæc perseverantia temporanea non possit haberi sine speciali gratia Ratio est, quia hoc perseverare includit donum distinctum à gratia habituali, & gratiis ordinatis.

ASSERO 3. *Nomine Perseverantia venire durationem etiam paucum tempore in bono cui successerit mors.* RATIO: Auctoritas August. de Bono persev. c. 12. *Quis dicat illis non dari perseverantiam, qui agnoscunt corpore, vel quocumque casu moriuntur in Christo, quod longe difficilior donetur illis, quibus suscipitur & mors ipsa pro Christo.*

ASSERO 4. *Nomine Perseverantia venire durationem succedentem non amissa gratia; quamvis illam non amissio non fuerit libera; & hæc etiam est speciale Dei donum, talis perseverantia est in adultis, si post datam absolutionem v.g. trahantur, & in pueris sine usu rationis decedentibus &c.* Quod nomine perseverantia etiam talis decessus veniat, innunt verba August. Asserto 3. citata. Deinde conjunctio finis vitæ cum gratia bene potest appellari perseverantia finalis, vel gratia finalis. Denique quia Antiqui Scholastici decessum parvulorum in gratia, & adultorum non distinxerunt. Quod autem etiam talis decessus sit ex speciali gratia probant imprimis universales locutiones quæ ostendunt perseverantiam usque in finem esse donum Dei. August. lib. de bono Persev. cap. 17. inquit, *Prode à veritate quam sit alienum negare donum Dei esse perseverantiam usque in finem.* Cum

Punctum Difficultatis I.

Quæ Definitio & conditiones Meriti?

ita huic quando voluerit ipse det finem; quem si dat ante imminuentem lapsum, facit hominem perseverare usque in finem.

ASSERO 5. Hoc ipsum quod est decedere in gratia, vel maxime formaliter perseverantiam. Ita S. Thom. in epist. ad Rom. c. 8. Lect. 6. Bonum hominis non solum consistit in quantitate charitatis, sed præcipue in perseverantia usque ad mortem, & Ratio est; quia hoc solo ablato, & reliquis positis, aufertur. Rursus reliquis ablatis, hocposito, salvatur tota ratio finalis perseverantiae.

QUÆRITUR 2. Quid quasi à parte Dei dicat perseverantia?

ASSERO 1. Quod non dicat aliquid habituale. Ratio. quia de illo PP. non meminerunt; & illud, quod est habituale in nobis, est gratia cum habitibus supernaturalibus, ad quos ipsos ut in nobis perseverent; indigemus perseverantiae gratia.

ASSERO 2. Perseverantiam tribus assertis prioribus explicatam, stare ordinarie in collectione plurium gratiarum. Ratio quia cum illæ perseverantiae involvant pluralitatem aliquam actionum, vel quasi actionum, hoc ipso depolunt plures gratias actuales: quarum: quia singulæ non sunt perseverantiae, fit ut tota nonnulli collectio dicatur donum illud.

ASSERO 3. Quod donum perseverantiae dicat universaliter & gratias externas, & internas; externas quidem; ut talem dispositionem physicam hic & nunc ad mortem, quod commune est adultis & infantibus, in adultis amotionem occasionum ad malum &c. dicit item donum perseverantiae Interiores gratias. Interiores autem gratiae stant in illuminatione ex parte intellectus, affectione ex parte voluntatis. Et quidem quod externa illa gratia pertineat ad perseverantiae donum; citatus est locus ex Lib. de Bono Persev. Videre à veritate. qui supra est citatus, quod autem ad perseverantiam spectent interiores gratiae colligitur ex necessitate gratiae interioris, alias probata.

QUÆSTIO III.

De Merito.

EFFECTUS actualium gratiarum in usum deductarum, est meritum. gratia etiam habitualis datur, tanquam radix merendi, dignificativumq; meritum. Unde præsentem locum deposcit sibi tractatio de merito.

DIFFICULTAS I.

De Merito secundum se.

TRACTABIMUS imprimis de Definitione meriti, deinde de ejusdem conditionibus.

EXPLICAT 1. Meritum Ripalda d. 71. quod sit obsequium cedens in utilitatem, aut honorem alterius, volentis illud munere aliquo compensare. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia: quantum fieri potest, per membra divisionis non debet formari definitio, ut formatur hæc, allumendo ly honoris, & ly aut utilitatis. Tum quia, ipsi illi termini necessario conveniunt in ratione aliqua communi. Unde per illam potius debet explicari meritum. Tum quia. Quamvis in merito sit formalitas nexûs cum persona cui fit illud meritum, est tamen etiam nexus cum ipsa mer ratione digni præmio: quia meritum & præmium, videntur relative habere se; meritumque hoc ipso quia meritum est meretur. Si meretur, aliquid meretur, adeoque præmium. Jam autem hæc duæ habitudines meriti si comparentur, videtur esse habitudo ad præmium prior, præhabitudine ad personam cui fit. Ratio. quia magis intrinsecum illud est; merito enim maxime intrinsecum est esse meriti, adeoque quod aliquid meretur consequenter per ordinem ad præmium; & sicut in bono ratio perfecti, prior est, quam ratio convenientis alteri, ita & in præsentis; quod universaliter ut dixi in hoc fundatur: quia extrinseca nunquam sunt priora: ratio autem meritivi præmii, quantum ex illa actione est, non est quid illi extrinsecum: secus persona cui fit meritum. quod si ratio; personæ est extrinseca, & non prima. Ergo in definitione meriti poni non debuit: quia hæc procedit per prima.

ADDI potest. Quod meritum ex ratione sua formali non inferat, minoritatem; hinc & æquales, de se invicem mereri possunt, obsequium autem importat minoritatem. Ergo meritum per obsequium definiti non debuit. quidquid in oppositum velit Ovied. cont. r. n. r.

EXPLICAT 2. Vasq. Quod meritum sit actio laude digna. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Omne relativum non potest aliter, quam per ordinem ad suum terminum explicari; meritum autem est relativum ad præmium; præcipue quia interdum merita erga alterum facta laudamus, quamvis non sint respectu nostri meritum. Tum quia. Est quidem interdum meritum ad laudem præcisè, ita ut laus sit præmium actionis; sed non semper: cur non enim præter laudem alia mereamur æque ac alias laudem, quo casu verè erit meritum; & non erit meritum tantum laudis. Ergo per ly esse digni laude, non rectè explicatur meritum. Tum quia. Ut urget Oviedo citatus n. 6. meritum apprehenditur, ut conveniens supposito distincto ab ope-

rante; opus autem ut dignum laude, tantum apprehenditur, ut conveniens operanti. Quod autem dicit Mararius apud eundem; Etiam pecuniam in primum datam, habere rationem laudis, id non convincit; quia ly laus in acceptione humana non supponit pro pecunia. Et si quaecumque premia appellentur laudes. Formabitur quaestio de sola voce.

EXPLICATUR 3. Meritum. Quod sit actus laudabilis natus habere collationem primum. Utor potius termino, natus habere, quam exigens, primum, vel ad illud obligans: quia ly exigit, & ly obligat, supponit pro aliquo iustitiam, & tamen non intercedit inter Deum, & creaturam rigorosa iustitia, cum tamen intercedat rigorosum meritum.

PROBATUR. Bonitas explicationis. quia convenit omni, soli, & semper, videturque procedere per prima. Ex quo

INFERS. Meritum erga Deum automaton, esse actum supernaturalem laudabilem, natum habere à Deo collationem primum.

DICES 1. Admissum alias, posse aliqua peccata cum invincibili hic & nunc ignorantia Dei poni; talis poterit elicere aliquam actionem honestam cum invincibili ignorantia Dei, quo posito. vel erit illa actio meritoria; vel non? si non erit, cur non? si erit; quomodo nata erit habere collationem primum, cum non habeat ordinem ad eum, respectu cuius sit meritum, non habendo scilicet ordinem ad Deum.

RESPONDERI potest. Quod illa actio adhuc nata erit habere collationem primum. Casu enim quo aliquis operetur nesciens quod hoc sit offensum, & tamen aliquis offendatur, poterit adferre evacuativum offensae: Nescivi te offendi. Jam autem in casu, quo aliquis operatur actionem bonam in se, & meritivam in se, certe, qui ceteroqui premiasset illam actionem, non poterit adferre titulum qui evacuet dignitatem ad primum. Nam poterit dicere: Nescivisti te premiandum; sed non poterit dicere: non dabo primum: quia nescivisti hanc actionem esse à me premiandam, & tamen fecisti: Cum in moralibus interdum exinde augeatur etiam primum; quod ex amore, non intuitu primum fecerit. Habebitque nexum cum primum ratione obligationis, vel pacti inducti de premiando tales actiones. Rursus primum in merito; ita se habet sicut poena in demerito. Sicut ergo puniendus aliquis poenam, sive sciat se puniendum sive non, iuste punietur; ita supposita bonitate actionis, nata habere rationem primum, quantum est ex illa, sive scias de dando primum, sive non, dignus eris primum. Quod ipsum in hoc resolvitur: quia quae se habent per modum sequelae, positae iis, respectu quorum habent se per modum sequelae, necessario proveniunt; hoc ipso enim non se haberent per modum sequelae. Unde si haberet se per mo-

dum sequelae offensae Dei ad actionem malam, ubicumque esset actio, mala illic esset offensae Dei; consequenter esset offensae Dei etiam peccatum philosophicum, quod negatum est alias. E contra: quia poena est sequens peccatum, hoc ipso, quia ponitur peccatum, erit poena. Quia autem etiam obligatio ad dandum primum, est quid sequens actionem dictam, sit ut necessario sequatur primum. Est ergo nexus cum premiante in illo opere inclusus ratione obligationis premiantis, quae obligatio habet se per modum sequelae. Ceterum formaliter est meritum, si quis sciens hoc esse meritum, ponat actionem, quantumvis etiam sine hac scientia formaliter mereatur; ad eum planè modum, quo formaliter est fur, qui sciens alienum accipit, licet formaliter sit iniurius, si ex praecito titulo, quia alienum est, accipiat.

DICES 2. Revelet Deus se non daturum primum ullum, credatur haec revelatio, illa actio credendi erit meritoria, & tamen non nata habere primum; cum non possit esse talis ille actus.

RESPONDETUR. Quantum ex vi actus de se spectati, est ille actus meritorius, licet ex accidenti, talis circumstantiationis, non sit meritorius.

DICES 3. Actio mala non rectè definitur, quod sit nata habere inflectionem poenae. Ergo nec definiendum meritum, quod sit natum habere primum.

RESPONDETUR. Si res sit de actione mala ut sic, verum est Antecedens. Disparitasque erit: quia datur in peccato prior formalitas dignitate poenae; non datur autem in merito prior formalitas praedicta. Si autem sit res de actione mala secundum quod illa est demeritum Negatur Antecedens.

INFERS. Distingui inter se impetrationem, meritum, satisfactionem: quia impetratio habet formalitatem precum, & supplicantis, perficiturque; tanquam ratione & Quo, precando. Merita autem non habent formalitatem precum; sed actionis iam definitae. Satisfactio item procedit secundum suppositionem poenae, ejusque abolitionem per recompensam. De his fufius Ripalda. d. 15. n. 6. Oviedo tract. 9. cont. 1. p. 5.

Quod attinet ad conditiones meriti, Plures numerantur, ut quod sit actus liber; alias non esset laudabilis, quae conditio non excludit, quominus actu aliquo etiam necessario possimus mereri, modò sit honestus, aut saltem alias capax libertatis: saltemque habeat libertatem contrarietatis, quod vel maxime procedit demerito in alio rerum ordine. Item quod debeat esse actus bonus, quae conditio est omnino necessaria. Addunt alii quod debeat esse in statu viatoris, & haec conditio non est de ratione meriti ut sic. Certè enim Beati merentur nobis plura bona, & tamen sunt in termino. Nulla item im-

R. P.
THE MLC
zianows.
Tom. 1.
D. VI

plicancia, cur Beati etiam in cælo non possent sibi mereri? Imò defacto putant aliqui, quòd defacto animæ purgatorii sibi mereantur. Testis Ripal. d. 77. n. 29. citans S. Thomam Sorum, probabileq; id putat Suar. & Torrez, expresseque docet Suar. apud eundem, quòd viventibus beneficia mereantur. Imò Viegaz, Henring. Abul. probabileq; putat Torrez, Montefino, & alii. quòd etiam Enoch & Elias ad hunc usque diem mereantur. Cur non enim? quod enim dicitur superaturos illos merito Beatissimam & Apostolos, hoc negari facile poterit, magnitudo enim meriti non æstimatur tempore. Addit tamè Ripalda, incertū hoc esse: quia non fultum revelatione. Cæterum meritum præmii supernaturalis debet esse supernaturale, eò quòd inter naturale, & supernaturale, nulla sit proportio. Colligitur doctrina ex Tridentino, quòd docet Christum Jesum tanquam Caput in membra, & tanquam vitim in palmites jugiter virtutem influere, quæ virtus bona opera semper antecedit, comitatur & sequitur, & sine qua nullo pacto grata, & meritoria esse possent. Sed potestne id saltem divinitus, & pro alio rerum ordine fieri? Cajetan. & Med. affirmat. Negat Suar. & Vasq. & alii ex Nostris, & quidè quòd de condigno id non possit mereri. Ratio est: quia vel ex se, vel ex divino placito id haberent dicta merita: non ex se, quia sunt improporcionata; non ex divino placito: quia illud, si non sit radicalis proportio & dignitas, non potest dare operibus dignitatem. Potest quidem alligare se ad dandum supernaturale aliquid positis illis naturalibus actionibus, sed non secundum vim præmiandi, sed secundum meram liberalitatem, fidelitatemque, vique pacti ligatam, quo etiam sensu à nobis aliàs hæc propositio admittitur. Nec possunt actiones naturales habere rationem meriti de congruo: quia universales locutiones Patrum oppositū innuunt, quos vide apud Rip. d. 16. n. 5. Cujus rationem innuit idè n. 25. quia quòd est meritum de congruo potest accedente statu gratiæ vel pacti, reddi meritum de condigno. Ratio autem meriti de condigno ad præmium supernaturale, nunquā potest competere meritis naturalibus.

Potissima quæ tractatur conditio est. An ad meritum necessaria sit promissio præmii, an non? quòd attinet ad usum vocabuli; distinguenda sunt hæc, promissio, condonatio, acceptatio. Acceptatio est quid superius promissione: licet enim acceptatio præsupponat interdum promissionem, non semper tamen: quia potest acceptari quòd non erat promissum, datur tamen; hinc acceptatio tenet se penes eum qui accipit jus, vel quasi jus & titulum. Promissio vi vocis significat obligationem, quam aliquis in se sponte titulo vel justitiæ, vel fidelitatis inducit, tenetq; se penes eum qui acquirit debitum, vel quasi debitum; Condonatio im-

portat placitum secundum quòd unum negligitur alteri. Pro præsentis ergo quæritur, an ad meritum necessaria sit promissio ex parte præmiantis, quā se obliget ad dandum tale præmium, posita tali actione tanquam merito præmii. Affirmat Scotus, & post eum Pontius, q. 1. n. 11, & totā q. 4. Consentit Amicus cum Kon. d. dub. 4. n. 42. Negat Richard. Sotus Vasq. & alii.

Punctum Difficultatis 2.

Argumenta pro conditione meriti, quæ est Acceptatio.

1. ARGUMENTUM est Pontii, ab Auctore script. & Trident.

PRIMA est S. Pauli ad Rom. 8. *Existimo, inquit, quòd non sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam.* Idem habet 2. ad Corinth. 4.

RESPONDETUR. Aliud est quærere, an defacto facta sit promissio dandæ vitæ æternæ: hoc enim est verum; & aliud est quærere, an id sit de ratione meriti; nec id voluit S. Paulus. Deinde alia est hæc quæstio. An respectu ætuum ex se condignorum sit excessivum præmium & liberalissimum: hoc enim concedunt oppositi; & aliud, an independenter ab acceptatione habeant rationem laudabilis, & digni præmii secundum obligationem, sive hoc sit liberalissimum, sive non.

2. est Trid. ex Sess. 6. c. 16. Ubi docet Tridentinum, vitam æternam esse, & tanquam gratiam promissam.

RESPONDETUR. Defacto factam esse promissionem, sed inde non sequitur, quòd independenter ab illa non sit ratio meriti.

3. AUCTORITAS est Triden. Sess. 14. cap. 9. Ubi Trident. in divinæ magnificentiæ largitatem refert, quòd etiam temporalibus flagellis patienter latis, satisfacere valeamus.

RESPONDETUR. Id quòd attollit Tridentinum, non est, quòd divina acceptatio, vim dignitatemque merendi tribuat penes patienter latis, sed quia poena quæ talis, poterat repudiari à Deo, & esse tantum effectus ultionis divinæ.

Universaliterq; dici potest ad omnes Auctoritates, quòd pertineat promissio ad meritum non tanquam radix meriti, sed tanquam aliquid connexum, illiusque completivum.

2. ARGUMENTUM ejusdem est, quia perfectissimum meritum, quòd potest in hac vita haberi, est actus charitatis supernaturalis diligendi Deum super omnia, & moriendi pro illo; hic autem actus non habet condignitatem ex se ad vitam æternam; est enim inferior conditione; & quoad naturam specificam & quoad durationem.

RESPONDETUR. Condignitatem radicalem habere illos actus ad vitam æternam independenter à promissione, licet non habeant condignitatem completam, adæquatam, obli-

(X) 3. gati-

gativam. Rursus condignitatis nomine potest venire æqualitas commensurata etiam liberalissimæ donationi divinæ; & in hoc sensu dicto, actus non habent condignitatem; hoc ipso enim illud præmium non esset liberalissimum. Deinde nomine condignationis venire potest excellentia proportionata; si proportionata, hoc ipso dicens æqualitatem cum in æqualitate. Stabitque condignitas hæc in hoc prædicato, quod habeat radicalem suam condignitatem, ut si cui sit danda vita æterna, ex suppositione alicujus præstiti, danda sit dictis actibus.

INSTAT Idem. Opus procedens ex gratia, non recipit ab illa dignitatem physicam, æqualem vitæ æternæ. nec etiam moralem: quia hæc fundatur in physica æquivalentia. Ergo erit insuper necessaria acceptatio.

RESPONDETUR. Concesso quod non habeatur æqualitas physica & moralis, eaq; commensurata in illis actibus ad vitam æternam, Concedo consequentiam, quod requiratur acceptatio, sed non tanquam ratio primò constitutiva radicalis dignitatis; sed tanquam ultimò completiva. Deinde dici potest, quod opus profectum in & ex gratia, accipiat dignitatem physicam æqualem vitæ æternæ, quoad excellentiam entitatis. In quantum vita æterna merces est supernaturalis, cum etiam gratia, sit quid quoad substantiam supernaturale; licet non accipiat æqualitatem physicam ei; ut simul liberalissimum donum est. In vita enim æterna, citatum Tridentinum agnoscit rationem mercedis, & rationem gratiæ: Non est ergo æqualis actus ille vitæ æternæ, in quantum liberalis donatio est. licet sit æqualis ei, ut merces est. quæ duo sunt quidem realiter idem in vita æterna, formalitate tamen distinguuntur: Nam accipiendo Beatitudinem pro ipsa nostra actione vitali supernaturali attingente Objectum divinum; in quantum dicit præcisam vitalitatem supernaturalem, in tantum est merces, & dicit æqualitatem cum actu supernaturali; in quantum autem habet rationem attingentis objectum quod est Deus, illumque nobis conjungentis; adeoq; in quantum simul importat objectum tale taliter actum, & insuper perpetuitatem sui; intantum est inæqualis, & dicit rationem liberalis doni. Unde si nomine æquivalentiæ intelligatur æqualis commensurata; hæc non habetur, ut dixi; nec etiam requiritur ad meritum de condigno. Si autem per æquivalentiam intelligatur excellentia meriti radicalis, id habetur idque antecedenter ad acceptionem; idq; vel ex hoc ipso, quia procedit à filio Dei adoptivo. Unde etiam in humanis, reverentia exhibita à filio, non præcisè ratione reverentiæ, sed simul ex suppositione esse participati ab hoc Patre legitime, meretur etiam ditissimam hæreditatem naturalem; eò quod in humanis, ipsa esse paterni participatio,

sit ipsum naturale meritum hæreditatis; ita ut nulla sit hæreditas, quæ illi in moralibus non debeatur; & si relinquatur, non fiet filio talis moraliter gratia, qualis fieret si adoptivo conferretur. Ita etiam proportionaliter loquendo, participatio naturæ divinæ, quæ habetur in filio adoptivo, confert condignitatem ad bonum Dei. Et sicut non quæcunq; reverentia filialis meretur hanc hæreditatem; sed nominè ex suppositione esse participati habet radicalem condignitatem; ita & in præsentem non quæcunq; merita merentur de condigno vitam æternam; sed radicalem condignitatem habent, ex suppositione participationis naturæ divinæ.

3. ARGUMENTUM est ejusdem contra Vulp. Quamvis aliquis laboraret in vinea alterius, labore æquivalente uni scuto, non meretur illud scutum, si laboraret absque inito pacto. Ergo quamvis aliquis eliceret actum æquivalentem vitæ æternæ, non mereretur ipsam nisi Deus illi promittat pro tali actu.

RESPONDETUR. Quod talis non mereretur independentem à promissione completæ, & ad æquatè poneret tamen actionem habentem radicalem exigentiam ad acceptionem. Et sic ut in alio labore, quem aliquis subiret in vinea antecedenter ante omnem acceptionem Domini, esset talis, vel talis conditio laboris, seu radicalis illius excellentia; ita etiam est in merito radicalis excellentia, quam non confert acceptatio divina, sed supponit.

INSTAT. Si Rex Franciæ amaret Regem Hispaniæ tam perfecto amore, quam filius Regis Hispaniæ, non mereretur tamen de condigno hæreditatem ipsius. Ergo neq; etiam filius Regis Hispaniæ meretur ipsam, cum sic amando; quamvis actus amoris esset æquivalentis hæreditati, nisi accederet promissio Patris. Ergo etiam idem dicendum de merito filii adoptivi.

RESPONSUM. Promissionem requirit tantum quid ultimò completivum; sed non tantum quid constitutivum radicalis exigentiæ. Deinde etiam prima Consequentia non tenet, quia amor illi, filii Regis Hispaniæ, superadditur morale meritum; quod non est in actu aliquo, sed in ipso esse participato ab hoc Patre, in circumstantia cujus esse, nullæ sunt divitiæ Regis Hispaniæ, quas non mereatur filius, nisi aliunde demereatur. Unde universaliter dicitur, meritum de condigno, neq; dicere obligationem; neque æquivalentiam pro commensuratione sumptam, sed solam radicalem exigentiam, secundum quam terminare potest acceptionem, jure præ aliis potiori; & quæ tentà non possit dicere præmiaturus, nec meretur à me acceptari hic actus.

INSTABIS 2. Si pactum non requiritur ultra quamcunq; dignitatem, non est ratio cur opera animatum purgatorii, & BB. non sint meritatoria augmenti gloriæ.

RESPON

RESPONDERI potest querendo, quare etiam per oppositos Deus prædicta opera non acceptet, referent id indubiè in libertatem Dei, referent & oppositi. Deinde dici potest, quod radicalem excellentiam actus illiæque in patria habeant, ac in via; non tamen mereri mercedem: quia illa merces, est ejus conditionis, ut simul sit liberalis Dei donatio, adeoque quam potest Deus negare. Sic v. g. finge Dominum, qui non potest solvere mercedem nisi simul plus donet, quam valeat meritum. Certè hic, si pro sua libertate noller de novo fieri liberalis, nullum etiam meritum per ordinem ad illam mercedem acceptaret, non quod actio illa de se non esset digna præmio, sed quia Dominus illi præmio non vult conjugere donationem liberalem; sic etiam in præsentia, actiones Beatorum essent de se dignæ præmio, sed quia præmio adjungit Deus liberales suas donationes, quâ libertate, & liberalitate non vult uti Deus cum beatis, ideò non acceptat illorum illas actiones ad præmium, cæteroqui dignas acceptari. Cur autem liberalitatem illam nolit exercere Deus, referri id debet in dictamina illius sanctæ & altæ rationes. Congruentia etiam adfuit. Ut nos invitet Deus ad ferventiùs merendum; ut ostendat liberalitatem, quæ pro parvo tempore æternitate munerat.

INSTABIS 3. Valor monetæ est ex acceptatione. Ergo & valor meriti.

RESPONDETUR. Merita nostra per ordinem ad acceptationem non posse comparari valori scuti; quia hic valor est verè ad placitum, & ex impositione. Jam autem valor meriti, non est imputatus, sed in ipsa actionis natura antecedenter situs: accessusque promissionis, non augeret valorem morale in intrinsecum, & radicalem; sed adjungit non nisi obligationem.

4. ARGUMENTUM Amici. Condignè & completè mereri vitam æternam, est illam propriâ actione reipsâ jure debitam sibi facere, ut probat Auctoritas S. Th. & Trid. Sess. 6. c. 16. & Pauli ad Rom. 4. sed nemo absque promissione Dei, vitam æternam sibi debitam facere potest. Et sicut si aliquis, pro equo alicujus, pretium æquivalens offerat, non propterea illum sibi debitum jure facit; sed est necessaria acceptatio venditoris; ita & in præsentia.

RESPONDETUR. Concedendo, totum: Proceedit enim argumentum de ratione completa meriti quam nos referimus in promissionem. Imò sicut antecedenter ad acceptationem pecunie, est radicalis illius exigentia ut acceptetur; ita & in præsentia.

INSTABIDEM. Merita Christi non solum digna fuere aliâ unionem Hypostaticâ, sed etiam alio præmio gloriæ, etiam damnatis dando, quodque talia non fuerint, defuit acceptatio.

RESPONDETUR. Acceptationem divinam non daturam fuisse radicalem condignitatem

ad dictum præmium, sed illam etiam nunc haberi. Deinde quamvis non requiritur acceptatio, saltem requiritur ne excipiat agens sibi collationem præmii, idque etiam acceptante præmiaturo, exceptit autem sibi Christus ne dicto modo præmiarentur sibi sua merita. Quamvis autem voluntati divinæ accommodaverit se Christus in suorum meritorum oblatione, tamè non erit necesse promissione illa stare, merita accepta secundum radicalem condignitatem, quam habent independentè ab acceptatione.

5. ARGUMENTUM ejusdem est. Quidquid facit ad proximius jus meriti ad præmium, per se complet meritum; quia quidquid perficit rem sub eo genere, sub quo res constituitur, pertinet ad proprium complementum ipsius, sed promissio facit ad proximius jus meriti ad præmium, strictiori enim ac proximiori jure debita est vita æterna ex promissione, quam sine illa.

RESPONDETUR. Concedendo totum. Concedo enim ultimò compleri meritum acceptatione, ita tamen ut in merito antecedeat radicalis condignitas & exigentia ad acceptari, nec hæc exigentia habetur ab acceptatione. Deinde in merito distinguendæ sunt duæ formalitates, hoc est, actio meriti talem excellentiam habentis, hæc habetur independentè ab acceptatione. Alia est formalitas obligantis, hæc non habetur independentè ab acceptatione, & promissione. Neque enim obligari potest Deus nisi volens.

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta contra Conditionem Meriti quæ sit Acceptatio, & quid tandem tenendum?

RATIO Prima à Paritatibus.

1. PARITAS. Opera Justorum absque promissione, sunt impetratoria condignè vitæ æternæ. Ergo & meritoria sine ulla promissione, cum non aliter mereantur nisi impetratoriè.

RESPONSUM, secundum radicalem excellentiam, sunt meritoria opera nostra sine promissione, sed non sunt meritoria, accipiendo rationem meriti, secundum omnes formalitates quas includit, qualis est obligatio Dei ad retribuendum, quæ non apparet quomodo in Deum inducetur sine ejus voluntario consensu, essetque imperfectio in Deo talis obligatio independentè à voluntate ejus inducta, quam obligationem quia non inducit impetratio, fit ut non indigeat compleri promissione.

2. PARITAS. Peccatum sine ulla comminatione puniendi à Deo, condignè meretur poenam. Ergo & meritum sine promissione condignè meretur vitam æternam. Imò merita Christi Domini non forent ita potentia sicut peccatum: quia absque ullo pacto, peccatum meretur

(X) 4 poenam,

pœnam, & merita Christi absq; pacto non fuissent condigna, si cæteroqui omne meritum indiget acceptari.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia cum non puniantur, ut dictum, ultra æqualitatem peccata; non debebat dari principium adstrictivum ad illa ultra æqualitatem puniendâ: quia autem merita nostra præmiat Deus ultra æqualitatem; & tamen per modum obligatæ mercedis; hujus obligationis principium non poterat esse aliud, quàm promissio. Rursus quia potest Deus alio titulo velle exigere, & non tanquam merita, illas actiones nostras, debebat poni aliquod principium transferens illas ad rationem proximam & completam meriti; quæ non potest esse alia quàm acceptatio divina: quia autem peccatum quotiescunque ponitur, non potest esse nisi peccatum, adeoq; nisi malum si malum, merens puniri à Principe Reipublicæ rationalis; hinc fit, ut in peccato sit meritum pœnæ independenter ab omni comminatione. Neque inde sequitur efficaciora esse peccata in ratione demeriti, quàm merita Christi: quia licet indigerint acceptatione inclusâ in ipsâ voluntate Dei, volentis hoc remedio salvare genus humanum, quæ voluntas necessariò intervenire debuit in nostra Redemptione; habent tamen merita infinitatem longè excellentiori modo participatam, & exigentem, ut non nisi acceptentur, supposito quòd offerantur.

3. PARITAS est. Si Deus comminaretur pœnam æternam veniali, non foret hoc ipso mortale; nec ille truciatus esset pœna proportionata culpæ. Ergo nec in præsentî, quidquam conferet promissio.

RESPONDETUR. Negando Antecedens. Quia sine gravi offensâ nemo potest se resolvere ad tantum malum; & pœnam, quàm pœnam mereretur tunc peccatum quod erat ante veniale. Deinde Argumentum non est contra nos: quia non dicimus, quòd Dei promissio attollat rationem radicalem meriti; sed tantum adferat obligationem. Sicut etiam illius pœnæ comminatio, non attollit intrinsecam malitiæ rationem: licet illi adferat circumstantiam extrinsecus attollentem, odibilitatem ejusdem.

4. PARITAS. Homo gratiâ justificanti rediditur sanctus, sine ulla acceptatione divina. Ergo idem dicendum de merito.

RESPONDETUR. Medium terminum esse pronobis: quia in casu Antecedentis debet intervenire à parte Dei condonatio. Ergo & promissio. Disparitas etiam est: quia esse sanctum nihil aliud est, quàm habere formam sanctitatis sibi subiecto capaci unitam, quod totum habetur sine eo, quòd intelligatur acceptatio. Nec potest aliud facere illa sanctitas, subiecto capaci unita; quia autem illas actiones posset alio titulo exigere, aliudque illa facere, debebit dari ultimo & completè translative ad rationem meriti; quod non aliud est quàm promissio.

5. PARITAS. Ad hoc ut aliquis mereatur de condigno mercedem pro labore quem subit in vinea, non est necesse ut dominus vineæ promittat id expressè, sed sufficit labor, quem vel mandat, vel significat sibi placere Dominus vineæ.

RESPONDETUR. Sicut sufficit interpretativa obligatio in Domino vineæ, sic sufficit & in Deo. Et sicut potest Dominus dicere, placuit mihi tuus labor in vinea: sed illum non volo solvere: quia te non vocavi, nec conduxî, ita ut etiam inibi debeat intercedere obligatio sui: sic & in præsentî.

2. RATIO est. Si promissio spectat ad rationem meriti, sequitur quòd in collatione Beatitudinis æternæ non attendat Deus ad valorem sed ad suam promissionem, Proindeque idem esset Deo promittere aliquid pro laboribus, ac pro nihilo, quæ est Doctrina Kemnitii.

RESPONDETUR. Negando sequelam. Cum independenter à promissione tribuamus operibus excellentiam radicalem, quæ non est nihil.

INSTAT. Qui promittit equum pro pecunia exigui valoris, non auget pretium pecuniæ. Ergo idem in præsentî.

RESPONSUM. Valorem radicalem non addi promissione, sed formalitatem obligationis, quam etiam promissio venditoris equi addit pecuniæ, sine qua promissione non obligaretur venditor ad dandum equum, intuitu illius pecuniæ.

3. RATIO est. Ex absurdis.

1. ABSURDUM. Sequitur ex hac sententia, non meruisse multos vitam æternam; quia ad meritum requiritur promissio, quæ debet esse nota, multis autem iustis non est nota &c. & rejicitur ab opposita sententia, in qua, oppositi nihil deberent mereri.

RESPONDETUR. Sicut ad hoc ut aliquis mereatur de condigno, non est necesse ut sciat se filium Dei adoptivum, quamvis necesse sit, ut sit; sic nec erit necesse scire de hac promissione. Sufficit quòd Deus se obliget; ad eum modum, quo licet nesciam hoc mihi debere Paulum: quia me infcio hoc mihi abstulit, verè tamen mihi debebit Paulus.

2. ABSURDUM est. Quòd scilicet merita Christi non forent de rigore justitiæ, cum in ratione meriti pendeant à promissione divina, quæ poterat non præstari.

RESPONDETUR. Merita Christi non in isto sensu esse in rigore justitiæ, quòd non indigerint ullâ acceptatione, sed isto sensu: quia scilicet non plus est indignitatis in offensa, quàm radicalis excellentiæ in illismet ipsis; præcipue cum mereantur acceptari, si in ordine ad acceptationem offerantur.

3. ABSURDUM est. Sequeretur Christum non esse meritum gratiam Antiquis Patribus: quia Deus non promissit Christo se daturum illis gratiam, cum ante PP. non fuerit Humanitas Christi, cum qua Deus pacisceretur.

RESPON

RESPONDETUR. Ex pravis meritis poterat dari absolute gratia primis PP. & ex prava oblatione Christi, quam facere debuit pro salute mundi, quam ab æterno accepit Deus, acceptioneque illa obligavit se Deus, fecitque pactum ab æterno licet non pro æterno, sed pro tempore Christi exituri implendum, ratione cuius obligationis potest dici, datam esse gratiam sanctis Patribus, ex promissione Dei facta Christo.

Ripalda & Oviedo, dicunt hanc questionem esse de voce, quamvis addat Ripalda in decursu procedi ad questionem de re, quod ut fiat, jam resolvo.

Quid tenendum.

ASSERO 1. Hoc nomen Meritum posse dupliciter spectari. Nominaliter & participialiter. Nominaliter acceptum dicit actionem supra descriptam. Participialiter autem acceptum, dicit insuper positionem præteritam illius actionis cum quodam ordine & efficacia obligandi alium, & in isto sensu dicitur, meritis est, v. g. Petrus, ut hoc illi des. Item meritum habet istius præmii &c. similia.

ASSERO 2. Quamvis meritum tam nominaliter, quam participialiter acceptum sit relativum & ad aliud: nemo enim meretur apud seipsum, nihilominus si inadæquate, & secundum esse absolutum spectetur, potest accipi secundum fundamentum illud, quod fundat ordinem ad aliud, & est ipsamet excellentia intrinseca actionis, quæ est radix acceptationis; & sicut cum inducimus aliquem ad acceptandum pretium iustum pro re vendibili, præsentare illi solemus, quod hoc pretium mereatur admitti, item quod habeat plus præ reliquis, quæ ab aliis offerri possent &c. ita & in merito, est radicalis excellentia.

ASSERO 3. Nomine meriti tam nominaliter, quam participialiter, ut plurimum accipitur ratio relativa & importans obligationem.

RATIO. Quia meritum independentem ab obligatione, ita se habet in sensu morali, quasi non esset meritum. Ad eum modum, quo pretium, nisi acceptetur, habet se ac si non esset pretium.

ASSERO 4. In merito distinguendas esse has duas formalitates: nempe radicalem excellentiam, & rationem obligationis.

RATIO. Tum quia. Diversas habent definitivitates. Tum quia, prior illa ratio, est absoluta, posterior relativa. Tum quia, obligatio est in ordine iustitiæ, vel quasi iustitiæ, meritum autem non est ex ordine iustitiæ, ut sic loquendo, sed ex ordine studiosæ actionis.

ASSERO 5. Formalitatem meriti absolutam, & quæ meritum formaliter est, non compleri acceptatione.

RATIO. Tum quia. Excellentia actionis in ratione suæ excellentiæ non completur à promissione: promissio enim tenet se ex parte pro-

mittentis, excellentia actionis tenet se ex parte ipsius actionis.

Tum quia, id quod antecedit omnem promissionem, in eo in quo antecedit, compleri non potest promissione; absolute autem illa formalitas antecedit omnem promissionem, cum pro ratione promissionis adferri possit. Tum quia, multa objecta non ideo sunt mala: quia à Deo prohibentur, & non acceptantur, sed ideo prohibentur, & non acceptantur, quia sunt mala. Ergo etiam in objectis bonis, erunt talia, quæ non ideo sunt bona, quia acceptantur, sed ideo acceptantur, quia sunt bona. Ergo ratio illa bonitatis objectivæ, erit prior acceptatione; & hæc est ratio illa absoluta, de qua agit Assertum.

ASSERO 6. Formalitatem meriti respectivam, secundum quam dicit meritum, jus in merente, & obligationem in alio, compleri acceptatione.

RATIO. Tum quia. In omni communione vitæ, debet unusquisque venire cum suo superabundanti: quod in præmiante non aliud est, quam promissio præmii, & ejus actualis exhibitio, quæ ratio attingitur in materia de iustitia. Tum quia. Obligatio debet esse vel inviti, vel volentis, cum ergo Deus invite obligari non possit, debet obligari volens, adeoque acceptans, quod idem servit meritis creaturarum. Tum quia. In merito formalitas excellentiæ actionis, non est ratio obligandi: posset enim quis dicere, hæc quidem est excellens actio, sed nolo illam, nec illam indigeo. Ergo ratio obligationis debet referri in acceptationem: in quid enim aliud?

ASSERO 7. Ut aliquis dicatur in actu secundo mereri necesse est, ut non repugnet præmiaturus, & ne testetur se nolle illam actionem, consequenter semper requiretur acceptatio negativa.

RATIO. Quia si considerentur merita nostra comparatè ad Deum; illa non habent infinitatem bonitatis, & non participant de irrepu diabilitate. Si ergo non accedat acceptatio negativa, qui poterunt obligare Deum? Merita etiam erga creaturam, non auferunt libertatem præmiaturo, nec habent intrinsecam vim obligandi. Ergo saltem requiretur negativa acceptatio.

ASSERO 8. De facto Deum aliquas condignas actiones non acceptare.

RATIO. Quia non minus intrinseca dignitatis & excellentiæ habent actus Beatorum, imò & libertatis contrarietatis, & tamè non merentur vitam æternam, & augmentum gloriæ; non est autem ratio cur mereri non possint?

ASSERO 9. Quamvis hoc quod dat Deus in præmium actus condigni, possit reverè dare in præmium actus qui de se non est condignus, nihilominus quod de se non est condignum alicui præmio, non potest reddi solà acceptatione condignum.

RATIO prioris partis est. Quia si Deus præcisè non nisi ex liberalitate potest donare hoc quod dat in præmium, non est ratio, cur tanquã condi-

conditionem suae liberalitatis promendae, non possit exigere aliquem actum, de se non nisi congruum. Ratio posterioris partis, quia sola acceptatio, ut dictum supra, non attingit, nec formalisat intrinsicam excellentiam actionis.

Unde Addo, quod in merito de condigno sit aliqua formalitas, quae non est in merito de congruo: sicut enim genere distinguuntur, naturale meritum & supernaturale; ita specie distinguuntur meritum de condigno & congruo, si congruitas oriatur ex intrinseca conditione, quantumvis formalitates illae sint nobis ignotae, & non nisi hoc generico termino exprimibiles, quod sit major excellentia meriti de condigno, quam meriti, ex natura sua non nisi congrui. Ceterum si sit condignitas in actu primo, & non in actu secundo, adeoque non nisi congruitas formalisat praecise per defectum acceptationis; quia scilicet illa actio est quidem meritum de congruo, sed esset meritum de condigno si fuisset acceptata: v.g. enim idem actus contritionis, si ponatur ante infusionem gratiae, erit meritum de congruo, si post infusionem gratiae, erit meritum de condigno. Eo certe casu acceptatio addet condignitatem in actu secundo, adderetque illi contritioni elicite ante infusionem gratiae, si acceptaretur.

DIFFICULTAS II.

De Divisione Meriti.

Celeberrima Divisio meriti; est in meritum de condigno, & de congruo. Differentias illorum est hic necesse perstringere.

EXPLICANT I. aliqui, sumptim differentiā ratione subjecti merentis: Ergo ad hanc classem revocandi ii, qui explicant meritum de condigno, quod procedat à Filio Dei sanctificato per gratiam, secus meritum congruum. Item ii, qui meritum de condigno appellant meritum iusti universaliter acceptatum, secus de congruo. *Hac Explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia non dat rationem universalem meriti de congruo ut sic, sed solam particularem, nempe meriti Theologici.

NON SATISFACIT 2. Quia etiam in consideratione Theologica non explicat universaliter meritum de condigno: quamvis enim aliqua merita, quae sunt merita filii Dei adoptivi, sint merita de condigno, sunt tamen etiam aliqua merita non nisi de congruo, de quo infra. Unde etiam nemo alteri meretur de condigno justificationem, meretur de congruo.

NON SATISFACIT 3. Quoad illum secundum loquendi modum: quia imprimis etiam Beati sunt iusti, & tamen etiam illi de congruo non nisi aliqua nobis merentur, acceptatioque illa, cuius meminit explicatio, non confert quidquam: dictum enim supra, quod acceptatio non ingrediatur rationem meriti, quā talem. hic autem quaeritur de ratione meriti

condigni, quā talis. Deinde merita etiam congrua, acceptantur in ratione congruorum, & tamen non sunt condigna. Ergo apparet, praecisam acceptationem non formalisare condignitatem.

EXPLICANT 2. Alii, secundum habitudinem diversam actionis ad praemium; huc revocatur, qui docent de ratione meriti de condigno esse aequalitatem cum praemio, vel operationem iusti, ex cognitione pacti, de reddendo infallibiliter praemio. *Hac Explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia nullum est meritum nostrum condignum vitae aeternae, quia & nulla aequalitas: hoc enim praemium involvit Deum in se attachedum involvit aeternitatem, quae omnia non habent aequativum in merito temporali. & respexit S. Paulus: *Memoriam nostram, inquit, & leve tribulationis nostrae aeternam gloriae pondus operatur in nobis.*

NON SATISFACIT 2. Quia aequalitas est formalitas ad iustitiam spectans, meritum autem quā tale non est de linea iustitiae. Ergo haec explicatio non attingit rationem meriti de condigno quā meritum est. Deinde aequalitas est praedicatum respectivum, debet ergo dari eius fundamentum & radix, illaque erit conceptus absolutus meriti de condigno, definitivus.

NON SATISFACIT 3. In quantum ad meritum de condigno requirit ut procedat ex cognitione pacti. Ratio. Tum quia, alias rudiores raro aut nunquam mererentur de condigno: quia non sciunt, aut non advertunt ad cognitionem pacti. Tum quia, si pactum ipsum non ingreditur, ut dixi, rationem formalem meriti; cur ingreditur eius cognitio? Tum quia, à nostra cognitione non potest refundi in actiones, alia formalitas, quā secundò intentionalis, & tamen esse meritum de condigno, non est formalitas secundò intentionalis. Et certe scimus esse articulum fidei, Petite & accipietis: tamen oratio non est semper meritum de condigno; imò ex ratione sua communi non est meritum, sub formalitate orationis.

EXPLICANT 3. Alii. Differentiam petendo ex modo obligandi, ita ut meritum de condigno sit, quod infert obligationem iustitiae, vel quasi iustitiae, meritum autem de congruo, non infert talem obligationem. *Hac Explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia distinximus praeparatam formalitatem meriti, à formalitate obligationis. Ergo una formalitas per aliam explicari non debet.

NON SATISFACIT 2. Quia non posita promissione divinā, non sequitur in Deo titulus delictatis & iustitiae; & tamen non posita promissione, adhuc, ut dictum supra, manet rationalis illius excellentia, etiam sub formalitate condigni.

NON SATISFACIT 3. Quia si per impos-

bile Deus nollet esse fidelis, & iustus, nondum desineret esse meritum a quo excellens, ut antè, adeoque condignum ut antè; & tamen tunc nulla jam esset ratio iustitiæ formalis meriti. Ergo apparet ex vi obligationis præcisè non debere taxari rationem meriti de condigno. Hinc

EXPLICATUR Commodius meritum de condigno. Quod sit. Radix acceptationis & promissionis fundanda, idque ratione suæ excellentiæ intrinsecæ. Meritum autem de congruo, est actio quidem laudabilis, & nata habere collationem præmii, licet non habeat perfectam excellentiam, in ordine ad acceptari, adeoque non fundans exigentiam, licet ad hoc ut utatur Deus misericordiâ, & liberalitate præstet aliquam rationem. Unde jam in collatione bonorum, tripliciter se habere Deum, considerare possumus. *Imprimis*: tanquam conferentem ex mera omnino liberalitate. *Secundo*: ut conferentem quidem ex liberalitate, sed nonnisi ex positione alicujus actionis, quamvis non habentis perfectam excellentiam ad acceptari, & hoc erit meritum de congruo. *Denique* spectare possumus Deum tanquam conferentem quidem ex liberalitate, sed intuitu actionis, habentis tamen perfectam excellentiam radicalem, quæ mereatur acceptari, & hoc erit meritum de condigno.

RATIO explicationis est. Tam quia. Sicut Lutheranismus est agnoscere merita nostra, & iustitiam nonnisi imputatam; ita faveat illi dicere, merita nostra condigna esse nonnisi ex sola promissione divina. Ergo debet dari in ipsis meritis aliquid, quod est fundamentum illius acceptationis; & hoc fundamentum dicimus constitutivè meritum in ratione meriti de condigno.

RATIO 2. est. Quia hic modus explicandi adfert radicem primarii respectus, quem dicit meritum, hæc autem radix, ut dictum supra, non potest non esse primò distinctiva meriti, adeoque ejus definitiva.

RATIO 3. est. Quia hæc explicatio convenit omni soli & semper proceditque per prima.

DICES 1. Potest Deus non acceptare meritum de condigno. Ergo per illam radicem acceptationis non rectè explicatur meritum de condigno.

RESPONDETUR Negando Consequentiam. Quia quamvis possit non acceptare meritum de condigno, sufficit quod non possit facere ne habeat radicem acceptationis, consequenter radix acceptationis erit quid inseparabile à merito de condigno.

DICES 2. Poterat Deus facere ut meritum quod est de congruo vitæ æternæ, foret de condigno. Ergo apparet, quod non dicat quidquam in se meritum de condigno, quod non dicat meritum de congruo.

RESPONDETUR. Quod est meritum de congruo, ita tamen ut sit meritum in actu primò de condigno, potest facere, ut sit absolutè de cō-

digno, non potest autè facere, ut quod est meritum de congruo ex intrinseca ratione, & carens radice ad acceptari, evadat meritum de condigno.

INSTAT. Idem numero actus contritionis, si antecedit infusionem gratiæ, erit nonnisi meritum de congruo vitæ æternæ, si autem fiat in gratiæ, erit meritum de condigno. Ergo ratio illa, quæ est radix acceptationis, nulla datur.

RESPONDETUR. Etiam contritio ante infusionem gratiæ elicit, est meritum in actu primò condignum vitæ æternæ. Quod si quæras, per quid transeat meritum in actu primò, ad meritum in actu secundo, idque de condigno, dici potest, quod transeat se ipso, prout acceptato actus, & exercente jus illud quod habet, ut sit radix acceptationis?

DICES 3. Hanc explicationem non exhaustire difficultatem: quia ulterius quærendum restat, quænam sit illa radix acceptabilitatis.

RESPONDETUR. Rationale radicaliter acceptum bene explicat differentiam hominis, quamvis quærendum restet, quid sit illa radix. Sic & in præsentia radix acceptabilitatis rectè explicabit, ratione meriti de condigno, licet quæri possit quid sit illa radix; & sicut radix rationalitatis nonnisi illustrari indiget per inductionem particularium, & explicationem terminorum; sic etiam radix acceptabilitatis illustrari non indiget nisi inductione eorum, quæ per revelationem constat esse merita de condigno.

INSTAT. Actus remissus non habet tantam excellentiam ad acceptari, quantam intensus, & tamen actus remissus interdum est meritum de condigno. Ergo non rectè explicatur, quid adhuc sit radix illa acceptationis.

RESPONDETUR. Non esse in actu remisso tantam radicem ad acceptari, quanta est in actu intenso gradualiter, licet substantialiter ratio condigni utrobique reperitur, ad eum modum, quo calor etiam remissus adhuc est calor. Cæterum tamen substantialem illam excessivitatem non possumus nominare, eo quod nobis ex principiis revelatis non sit nominata.

DIFFICULTAS III.

De Objecto Meriti tam condigni quam congrui.

Quod attinet ad Gratiæ & Gloriam.

ASSERO 1. Vitam æternam verè cadere in obiectum meritorum nostrorum.

RATIO. Definitio Trid. Sess. 6. c. 16. & Can. 32. fundata in script.

ASSERO 2. Sub meritum cadere augmentum gratiæ.

RATIO. Definitio Trid. Sess. 6. c. 24. & 32.

ASSERO 3. Possè absolutè dici, nos mereri condignè vitam æternam.

RATIO. Communis sensus Doctorum, quædratque acceptio meriti de condigno, imprimis illa

illa communissima, quæ requirit promissionem, vel obligationem; promittit autem Deus bene operantibus vitam æternam.

Quod attinet ad finalem Perseverantiam.

ASSERO 1. *Finalem perseverantiam non cadere in meritum de condigno.*

RATIO. Communis sensus Ecclesiæ de quo etiam vide S. Thom. Prima 2dæ. q. 104. a. 9. Notat tamen Ripalda d. 94. n. 3. quod non sit certum hoc esse de fide.

ASSERO 2. *Quod v. g. actus amoris in ordine ad hoc oblatum, sit meritum de condigno in actu primo.* RATIO, quia non est major excellentia gratiæ perseverantiæ, quam gratiæ visionis, & tamen meremur de condigno visionem.

ASSERO 3. *Possit nos de congruo mereri perseverantiam, ut docet Vasq. i. 2dæ. q. 114. in explicatione art. 9. pluresque refert. Ripalda d. 94. n. 7. referens se ad n. 1.*

RATIO inter alias, Auctoritas August. lib. 2. de Prædest. c. 6. *hoc ergo Dei donum scilicet perseverantia suppliciter emereri potest, sed cum datur, amitti non potest.*

ASSERO 4. *Finalem perseverantiam dupliciter spectari posse, vel pro causali, hoc est, auxilio speciali, quo posito finaliter perseveratur, vel formaliter pro ipso actu perseverandi. Omnesque vulgò perseverantiam pro formali accipiunt. Sed debere etiam pro causali sumi, vel hoc ipsum suadet, quia alias non esset principium supernaturale causans illam perseverantiam, si supponatur liberè perseverare.*

ASSERO 5. *Viramque perseverantiam non cadere in meritum de condigno.*

RATIO. Quia meritum semper tamen completur ultimò per acceptationem, nullibi autem habemus fundamentum in revelatione, quod actiones nostræ acceptentur ad meritum de condigno ad perseverandum, & hoc sensu dixit August. de bono Persev. cap. 13. *Perseverandi gratiam non secundum merita nostra dari, intellige, de condigno.*

Quod attinet ad primam gratiam iustificantem.

ASSERO 1. *Accipiendo nomine primæ gratiæ iustificantis primam illam gratiam, quæ est principium operandi aliquam actionem supernaturalem Deo gratam; in isto sensu; nemo dixerit illam posse cadere sub meritum.*

RATIO est. Quia ante illam primam gratiam deberet antecedere actio, in cuius præmium daretur illa prima gratia; alias non caderet prima gratia in meritum, quod est contra propositum oppositorum: hæc autem actio antecedens dari non potest: quæro enim, an illa actio sit naturalis, an supernaturalis. Si naturalis. Ergo Semi-Pelagianismum committis, dum censas donum

supernaturale cadere sub meritum naturale. Si autem illa actio est supernaturalis. Ergo præcedit ex gratia. Ergo ante illam primam gratiam præsupponitur prior gratia. Ergo illa prior non erat prima.

ASSERO 2. *Accipiendo primam gratiam iustificantem pro gratia quæ est qualitas permanens in infusa, & constitutiva in esse filiorum Dei; hanc primam sic sumptam gratiam possumus mereri de congruo, est assertum contra Capreol. Med. Socum.*

RATIO. Assertum est Auctoritas PP. & Conc. Aug. ep. 105. *Sed nec ipsa, inquit, remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat; neque enim nullum meritum est fidei; quæ fidei debet. Deus propitius esto mihi peccatori.* Trid. autem Sess. 14. cap. 4. *Fuit autem inquit, quoque tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius; & infra dicit, quod contritio, aliquando charitate perfecta hominem Deo reconciliat, quæ impetratio non potest intelligi, quod sit per modum orationis: contritio enim non est oratio; & tamen contritioni tribuitur hæc impetratio.* Ergo impetrat per modum meriti, sed non per modum meriti de condigno. Ergo saltem per modum meriti de congruo.

DICES 1. Trid. Sess. 6. c. 8. inquit. *Gratiæ iustificari dicimur (ab Apostolo) quia nihil eorum quæ iustificationem præcedunt, siue fides, siue gratia ipsam iustificationis gratiam promeretur.*

RESPONDETUR. Agere Trid. Vel de fide naturali, vel de merito sine addito, hoc est de condigno, quod scilicet, posito etiam quod agatur de fide supernaturali, illa non sit meritum de condigno, in peccatore, ut iustificetur.

DICES 2. Quod datur ex meritis est per modum mercedis, prima autem gratia iustificans, non est per modum mercedis.

RESPONDETUR. Quod datur ex meritis de condigno, si quis factâ acceptatione completis habentibus æqualitatem proportionatam, illud datur per modum mercedis; secus si detur intuitu meritorum, non ita circumscriptorum.

DICES 3. Saltem contritio si sit ultima dispositio, de condigno merebitur iustificationem.

RESPONDETUR quod non. Quia ad meritum de condigno actuale requiritur ex communi sensu præsuppositio gratiæ iustificantis.

ASSERO 3. *Accipiendo primam gratiam pro resurrectione à mortali, in isto sensu, de condigno non meretur iustus resurrectionem, ratione recte positorum in gratia ante peccatum committitur positorum.*

RATIO. Quia mortali suspenduntur, & mortificantur, quoad omnem effectum, operi iusti; non enim est ratio, cur quoad unum suspendantur, & non quoad alium. Ergo etiam suspenduntur in ordine ad effectum consequentem resurrectionis.